

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
22. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA OSKRBA**

ZAKLJUČNA NALOGA

NAČRTOVANJE IN IZVAJANJE ZAUPNIH OBRAMBNIH NAROČIL

Kandidat-slušatelj:

Stotnik Roman Pogačnik

Mentor:

VVU. Mag. Željko Krajc

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
Slovenska vojska

Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

Kandidat-slušatelj:

Stotnik Roman Pogačnik

Mentor:

VVU. Mag. Željko Kralj

Maribor, december 2011

KAZALO

POVZETEK	V
SUMMARY	VI
1 UVOD	1
2.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE	3
2.2 NAMEN RAZISKAVE	3
2.3 METODE DELA	3
2.4 STRUKTURA NALOGE	3
2. ZGODOVINSKI POGLED RAZVOJA	4
ALEKSANDER MAKEDONSKI	4
NAPOLEON BONAPARTE	6
LOGISTIKA NEMŠKEGA SISTEMA II SVETOVNE VOJNE.....	7
JUGOSLOVANSKA LJUDSKA ARMADA!	9
3. OBRAMBNA NAROČILA DANES	11
3.1 NAČRTOVANJE POTREB.....	11
3.2 ZAKONODAJA NA OBRAMBNIH NAROČILIH	11
3.3 DELO STROKOVNO TEHNIČNE KOMISIJE.....	13
3.4 IZVAJANJE GENERALNIH POGODB.....	14
3.4.1 Začetki poslovanja z generalnimi pogodbami.....	14
3.4.2 Postopki pri izvajanju generalnih pogodb!.....	15
3.5 ZAKON O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE.....	20
3.5 ZAKON O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE.....	21
3.6 EVROPSKA OBRAMBNA AGENCIJA (EDA)	22
3.6.1 Pravila ravnanja na področju obrambnih naročil.....	22
3.6.2 UVOD	23
3.6.3 OBSEG IN UPORABA PRAVIL RAVNANJA NA PODROČJU OBRAMBNIH NAROČIL NA ELEKTRONSKEM PORTALU.....	23
3.6.4 ELEKTRONSKI PORTAL (EBB1) IN MOŽNOSTI JAVNIH NAROČIL	25
3.6.5 Poročanje in nadzor	27
3.6.6 Nadzor nad Pravili ravnanja	28
3.6.7 Poročanje Usmerjevalnemu odboru (UO).....	29
3.6.8 Objava EBB statistike na spletu	30
3.6.9 Priloga: opredelitve.....	30

4. NOVOSTI PRI ZAKONODAJI NA PODROČJU OBRAMBNIH NAROČIL	32
4.1 OCENA STANJA NAROČIL NA PODROČJU OBRAMBE IN VARNOSTI V EVROPSKI UNIJI.....	33
4.2 OCENA STANJA NAROČIL NA PODROČJU OBRAMBE IN VARNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI IN RAZLOGI ZA SPREJEM NOVEGA ZAKONA.....	35
4.3 CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA.....	36
4.3.1 Cilji	36
4.3.2 Načela	37
4.3.3 Poglavitne rešitve	37
4.4 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravu evropske unije.....	39
4.5 Predmet javnih naročil na področju obrambe in varnosti, ki se oddajo po tem zakonu	40
4.5.1 Temeljna načela.....	41
4.5.2 Postopki in posebni načini naročanja.....	46
4.5.3 Roki	52
4.5.4 Objave.....	54
4.5.5 Sporočanje	57
4.5.6 Ravnanja v postopkih naročanja.....	58
4.5 PRIPOMBE MORS NA NOV ZAKON	60
4.5.1 Predlog Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti – pripombe in predlogi.....	60
4.5.2 Pripombe na predlog Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti.....	61
5. ZAKLJUČEK.....	65
UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA.....	67
1. MONOGRAFIJE.....	67
1. SEZNAM SLIK IN TABEL	70
2. SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV.....	70
IZJAVA O AVTORSTVU.....	71

POVZETEK

Logistika ima v Slovenski vojski poseben položaj, ki si ga vsak posameznik razlaga po svoje. Pomeni skupek aktivnosti, ki jih koristijo drugi za svoje delovanje. Torej ni sama sebi namen, ampak je odločilna podlaga za delovanje operativnih enot pri svojem osnovnem poslanstvu. Če ima logistika težave z zagotavljanjem osnovnih življenjskih potrebščin, ni nikakršnih osnovnih možnosti delovanja tako v civilnem kot v vojaškem okolju. Oskrbovanje logistike se navezuje na več virov in je močno prepleten sistem delovanja kadra in materialnih zmožnosti okolja v času v katerem deluje. Novi izziv za logistiko so prisotni vsak dan in jih je s tendenco povečevanja aktivnosti, čedalje več.

Že dalj časa se sprašujem, kako so logistiko pojmovali v bližnji in daljni preteklosti. Prve odgovore sem dobil ob prebiranju knjige g. Prebilič-a Vojaška logistika. Nekaj mojih povzetkov iz te knjige predstavljam v prvem poglavju. V tem poglavju sem za primer opisal tudi nekaj mojih spoznanj delovanja Jugoslovanske ljudske armade.

V nadaljevanju sem se lotil dokumentiranja izvajanja generalnih pogodb za oskrbovanje in vzdrževanje letalsko tehničnih sredstev. Ta del naloge opisuje postopke pri vsakodnevem poslovanju z zunanjimi izvajalci pogodb. Navajam tudi nekaj primerov iz katerih smo se učili in dopolnjevali naše znanje. Vse izkušnje se ne morejo preliti na papir, to poglavje jih obravnava nekaj težjih in bolj značilnih.

Zadnje poglavje je bolj zahtevno, je mogoče tudi manj zanimivo za branje, vendar je zelo pomembno za bližnjo prihodnost izvajanja logistike v SV. Nova zakonodaja, ki je v pripravi za sprejem na obrambnem področju, je obsežna tako po področju, ki ga obravnava, kot tudi po vsebini, ki jo zajema. Moj namen je bil, seznaniti se s predlogom in narediti primerjavo za nivo izvajanja pogodb, ki bodo podlaga za nove postopke in nove pogodbe z dobavitelji. Vprašanje ki se mi poraja, je kakšni bodo vplivi na izvajanje pogodbe po sprejemu zakonodaje, saj naj bi dobavitelji pridobili nekaj več pravic, naročnik pa bolj zahtevne postopke pri izbiri ponudnika. Zakonodaja bi že morala biti sprejeta konec avgusta leta 2011, vendar je še v fazi pridobivanja mnenj kasnejših uporabnikov. Vendarle nismo s tem v Sloveniji nič boljši ali slabši kot drugje v EU, saj navajam tudi dežele, ki imajo zamudo pri sprejemu te zakonodaje.

Ključne besede: javna naročila, obrambna naročila, zakonodaja, logistika, vojska, oskrba, finančni viri, kadri, postopki.

SUMMARY

Logistics has a special position in the Slovenian Armed Forces, and each person interprets it on their own way. It means a set of activities that benefit others for their actions. Logistics is basis for the functioning of the operating units in its primary mission. If the logistic has difficulties with providing basic life necessities, there are no basic options to working in civil and military environments. Supply logistics is related to several sources and is highly intertwined system of personnel and material capacity of the environment at the time in which it operates. The new challenges for the logistics are present every day and by the trend toward higher activity, there are more and more.

I am wondering for a long time how the logistics is conceptualized in the near and distant past. I got first answers when I was reading the book Mr. Prebilič Military logistics. Some of my summaries of this book I represent in the first chapter. In this chapter, for example, I described my knowledge of the Yugoslav People's Army.

Below I set about documenting the implementation of the general contracts for the supply and maintenance of aircraft technical resources. This part describes the tasks of everyday business processes with external contractors. I wrote a few examples from which we have learnt and supplemented our knowledge. All experiences cannot be coated on paper, this section deals with some of the heavier and more significant ones.

The last chapter is more complex, it also can be less interesting to read, but it is very important for near future of implementation of logistics in the SAF. New legislation, which is being prepared for adoption in the defence field, is extensive as in the field which it deals as the content of being covered. My purpose was to acquaint with the proposal and make it to compare for the level of *treaty*, which will be basic for new procedures and new contracts with suppliers. The biggest finding is that the procedures will be more complex than now, because suppliers obtain a few more rights *and more demanding client implementation and the choice of provider*. The legislation would already have been adopted since the end of August 2011, but is still in the process of acquiring subsequent user opinions. However, we are not better or worse in Slovenia than anywhere else in the EU, and also countries that I have delayed have the adoption of this legislation.

Keywords: public procurement, defense procurement, law, logistics, military, nursing, financial resources, personnel, procedures.

1 UVOD

Demokracija v Sloveniji je mlada in vsak Slovenec si jo predstavlja po svoje. Skupno nam je, da omogoča veliko mero svobode izražanja in življenja. Ta svoboda izražanja nas velikokrat zapelje in prav kmalu dosežemo mejo zdravega razuma in vsesplošnega kritizerstva. Informacije, s katerimi nas zasipajo mediji, nas zelo hitro zavedejo in popačijo resnico z dvomi. V zadnjem času velja med ljudmi pesimizem, kar se tiče vodenja v Sloveniji. Vojska ima še visoke ocene zaupanja javnosti v sistemu in to moramo pripadniki obdržati, tudi v prihodnje.

To zaupanje pade takoj, ko se pričnemo pogovarjati o potrebnih finančnih sredstvih za delovanje SV. Financiranje vojske, ki brani ozemlje države in le ta ni ogrožena, se zdi laiku res nepotrebna potrata finančnih virov. Mnenje je, da bi lahko potrebna finančna sredstva porabili pametneje, za razvoj in gospodarstvo. Vendar se malokdo zaveda, da smo zavezništvu sami dali zaveze, kaj bomo uresničili. Res je, da je bilo to v času gospodarske konjunktore, sedaj pa je recesija. Zavezam se moramo vsaj približati, da ubranimo svoj ugled v zvezi NATO in EU. Ni zanemarljiv podatek tudi, koliko vojska porabi za vsakodnevno delovanje, zato je potrebno organizacijo reorganizirati tako, da bo delovala z manj ali enakimi viri in ustvarila več kot danes. To zahteva podrobne analize na področjih kadrov, financ in logistike.

V zaključni nalogi prikazujem delovanje logistične podpore od časa Aleksandra Makedonskega, Napoleona Bonaparte, II. svetovne vojne, JLA do današnjega delovanja logistike v Slovenski vojski. Prikazujem različna obdobja v katerih so posamezni predstavniki zgodovine delovali in dajem poudarek na njihove najbolj značilne poteze v zvezi z logistiko. V tretjem in četrtem poglavju opisujem del logistike v SV v izvedbenem smislu. Poudarek je na zakonitostih oskrbovanja preko generalnih pogodb. Vprašanje, ki se poraja ob prebiranju nove zakonodaje je, kako bodo novosti pri novi zakonodaji vplivale na kasnejše izvajanje generalnih pogodb. Do sedaj sem opravljal delo v oskrbi z letalskim materialnim sredstvi in od tod črпам vsebino za pisanje.

Skupno vsem je, da je logistika zelo pomemben faktor v vsakem boju in da se je ne sme podcenjevati. Skrbno jo je potrebno analizirati in načrtovati, sicer zelo negativno vpliva na potek vojskovanja. V vsakem obdobju so jo prilagajali, reorganizirali in vklapljali v čas in razmere, ki so takrat vladale. Tako smo iz zgodovine videli, da nas je oskrbovanje vojska pripeljalo, do logističnega sistema upravljanja z viri. Tako vsako obdobje, kot tudi različni časi in različni kraji sveta zahtevajo zanesljive kadre, ki logistiko upravljajo. Kjerkoli so ta segment vojskovanja podcenjevali, so bili kmalu poraženi ali pa so se morali umikati bolje organiziranemu nasprotniku.

Prav tako današnje varčevanje z viri, ni nič novega v zgodovini človeštva, saj se obdobja zgodovine ciklično ponavljajo, le da z nekoliko spremenjenimi okoliščinami in novimi ljudmi. Vsak, še tako velik bojevnik, je imel omejene resurse za delovanje. Prav zaradi tega, je prihajalo do uvajanja novih znanj in praks v vojskovanje. Ta znanja, so po končanih vojnah pomembno vplivala na organizacijo civilnih organizacij. Torej znanje, pridobljeno v delovanju logistike v vojnah, ni bilo brez vrednosti za delovanje v mirnodobnem času.

V zadnjem obdobju, se nam pojavlja nov segment v delovanju logistike takoimenovani outsourcing. Večjim armadam se ne izplača vzdrževati določenih kapacitet in se zaradi ekonomičnejše porabe, začele v svoje delovanje vključevati civilna podjetja. To se kaže

predvsem v strateških prevozih(letala, ladje..) in specifičnih raziskavah področij, ki jih nameravajo raziskati. Ta način je dokaj nov in šele v zadnjih letih so v javnost prišli določeni izsledki tega načina delovanja. Poleg pozitivnih izsledkov, so presenetljivi tudi negativni rezultati takšnega delovanja. Prav zato prihaja v teh armadah že do sprememb pojmovanja logistične podpore zunanjih izvajalcev.

2.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Logistika je tako v civilnem življenju, kot tudi v vojaški organizaciji zelo pomemben segment. Na to področje bojevanja ima vsak posameznik svoj pogled in ta je največkrat kritičen. To me je vzpodbudilo, da sem se lotil naloge najprej z zgodovinskega pogleda, v nadaljevanju pa sem orisal delovanje oskrbovanja z letalskimi materialnimi sredstvi (v nadaljevanju LMS) preko generalnih pogodb. Zanimalo me je, kako so logistiko obravnavali veliki bojevniki v preteklosti in kako jo sprejemamo v današnjem času. Izhajal sem iz trditve, da tudi v zgodovini verjetno ni moglo biti precej drugače kot danes. Svoje raziskovanje sem usmeril predvsem na generalne pogodbe z zunanjimi izvajalci, ki so bile sklenjene na podlagi zakonodaje zaupnih obrambnih naročil. Zanimalo me je tudi, kakšna bo zakonodaja v bližnji prihodnosti in kako bomo sodelovali s ponudniki storitev v bodoče.

2.2 NAMEN RAZISKAVE

Z raziskavo v drugem poglavju naloge sem ugotavljal, s kakšnimi težavami, so se srečevali poveljniki v zgodovini in kako so se lotili reševanj. V tretjem poglavju naloge, sem se lotil raziskovanja, načrtovanja in izvajanja generalnih pogodb za oskrbovanje in vzdrževanje LMS. Ugotoviti želim prednosti in pomanjkljivosti pri izvajanju pogodb, za boljše načrtovanje delovanj oskrbovanja v prihodnje.

Četrto poglavje opisuje predlog obrambne zakonodaje, ki je v fazi sprejemanja na vladi RS. Vključene so tudi že pripombe MORS na predlog zakona, ki bi moral biti sprejet že v letošnjem avgustu, a ga v Sloveniji še nismo sprejeli. Zavezo za sprejem zakonodaje smo dali EU, vendar pri zamudi nismo edini, saj imajo težave z implementacijo zahteve EU tudi druge države. Osnovni namen celotne naloge je orisati logistiko nekoč, danes in jutri.

2.3 METODE DELA

V nalogi sem uporabil metodo analize virov, saj sem pred začetkom obdelave naloge zbral in proučil obstoječo literaturo in vire s področja obrambnih naročil. Uporabil sem tudi svoje znanje in izkušnje, ki sem jih pridobil z izvajanjem generalnih pogodb. Z opisno metodo bom obdelal teoretične osnove in stanje na opisanem področju.

2.4 STRUKTURA NALOGE

Naloga je sestavljena tako, da se iz časa pred našim štetjem, 18 in 19 stoletja približa današnjim modernim časom. Predvsem je poudarek na logistiki.

V drugem poglavju opisujem logistiko, kakor je opredeljena skozi zgodovino.

V tretjem poglavju opisujem generalne pogodbe za oskrbovanje in vzdrževanje LMS.

V četrtem poglavju opisujem novo zakonodajo in podajam pripombe, tako MORS, kot moje osebne. Naloga prehaja iz daljne preteklosti v današnji čas.

2. ZGODOVINSKI POGLED RAZVOJA

Predstavil bom samo nekaj mejnikov iz zgodovine razvoja logistike. Čas Aleksandra Makedonskega in nekaj ugotovitev iz njegovega časa. Naslednji kratek povzetek delovanja enega največjih bojevnikov in osvajalcev je Napoleon Bonaparte. Tretji pogled delovanja logistike pa izhaja iz časa II svetovne vojne, točneje nemškega ustroja delovanja. Nadalje sem prebiral tudi delovanje zalednih enot JLA. Kot zadnje pa sem vključil racionalizacijo delovanje logistike v SV.

ALEKSANDER MAKEDONSKI

»Na svojem pohodu je Aleksander Makedonski vpeljal še eno spremembo, ki se je na področju preskrbe oboroženih sil uveljavila in ohranila do poznega 17. stol. Večino transporta je prenesel s kopnega na morje. Zato je organiziral predvsem drugi del svojega pohoda tako da je vojska ostajala vsaj v bližini obale«. (Prebilič, Vojaška logistika 2006, 95,96)

Slika 1

Prvi veliki bojevnik iz časa cca. 326 pr.n.š. je kot veliki osvajalec zbral vojsko takšne velikosti, za katero ni zadoščala več klasična oskrba, ki je veljala do njegovega časa. Vse borce je napotil na pohode dolge 400 km in več, ki so za tiste čase predstavljali skoraj nemogoča dejanja. Pa vendar, kot izvrsten strateg in bojevnik, mu je uspelo z dobrim načrtovanjem in pogumom bojne pohode izvesti.

»Zelo velika težava, ki je spremljala logistične sisteme skozi vso vojaško zgodovino je bil obseg oziroma dolžina karavan, ki so tovorila vse potrebno. Tako bi bila lahko kolona 20.000 konj dolga kar 92 km. Seveda se postavlja vprašanje, kako je sploh mogoče zagotoviti varnost praviloma neoboroženim ali slabo oboroženih logističnih karavan na tako veliki razdalji«. (Engels, 1978, 42, Prebilič, Vojaška logistika 2006, 95)

Po podrobnih analizah je ugotovil, da s klasičnim transportom, s konjem ne bo mogel premostiti vse potrebno za takšno količino bojevnikov. S konjem bi lahko pretovoril max. 120 kg materiala, v kar je moral všteti tudi hrano konj. Po analizi je ugotovil, da to ne bo možno. Odločil se je, da bo nekaj blaga naložil na ladje in ga dal prepeljati na točko, kjer bo lahko s svojimi enotami vršil ponovno oskrbo, ko bo potrebno. Tako je svojim enotam povečal hitrost premika in bojno moč, saj vojska ni bila obremenjena z odvečnim tovorom in skrbjo zanj.

Torej je v delovanje svoje vojske že vključil načrtovanje oskrbe po vnaprej določenih točkah in je začel vključevati tudi civilne dejavnike, to je trgovsko ladjevje. Pri načrtovanju je uporabljal tudi informacije trgovskih potnikov, ki so mu prinašali potrebne informacije s področij, ki jih je nameraval zavzeti. Tako si je pridobil podatke o vremenu, živežu in morebitnih zaveznikih. Pričel je uporabljati tudi sistem magacinov. V načrtovanju svojih osvajalskih pohodov je vključil tudi zaloge, ki jih je kupil za oskrbo svoje vojske od narodov, ki jih je zavojeval. Z njimi je sklenil kupčijo, da v zameno za potrebno blago, ne bo plenil njihovih ljudstev. To je zahtevalo organizacijo magacinov. Zaradi izrednega strateškega pogleda na voskovanje, uspeh ni izostal.

Seveda pa je pri tem naletel tudi na veliko težav, na katere ni imel vpliva in so terjale spreminjanje prvotnih načrtov. Že v njegovem obdobju so vedeli, da prvotni načrti za pohod, ne bodo tudi končni. Torej je potreboval zelo izurjeno vojsko in zelo sposobne poveljnike, ki bodo znali ob pravem času pravilno odreagirati in pravilno uporabljati vire, ki so jih imeli trenutno na razpolago.

V zgodovino se je Aleksander Makedonski zapisal, kot eden izmed največjih bojevnikov in eden prvih, ki je začel načrtovati logistično oskrbo preko zunanjih virov.

Slika 2

NAPOLEON BONAPARTE

Eden največjih znanih osvajalcev iz Evrope, točneje Francije. Deloval je v 19 stoletju, njegovo delovanje pa lahko razdelimo na dve časovni obdobji. Pred in po letu 1812. Prvo predstavlja obdobje do pohoda na Moskvo. To obdobje predstavlja uspešno reformacijo francoske vojske, tako na področju strategije, taktike in predvsem logistike.

Slika 3

Napoleon je uvedel novost pri transportu, saj mu je dodal varovanje oziroma oboroženo spremstvo. To je moral uvesti, saj bi nezavarovan transport lahko bil tarča nepričakovanega plenjenja, njegova vojska pa bi posledično imela težave pri napredovanju.

»Navodila poveljnikov so bila, da morajo vojaki z vsemi civilisti ravnati kot s Francozi«. (Prebilič, Vojaška logistika, 123)

Novost, ki jo je vnesel Napoleon je bila v tem, da so morali njegovi vojaki sprejemati vse civile na osvojenih teritorijih, kot da so Francozi. Torej nobenega plenjenja in nasilnega obnašanja.

Njegova podporna služba, je še pred zavzetjem ali prehodom skozi določen teritorij podala zahteve po hrani in ostalem potrebnem, v zameno za varnost.

Pred spopadi je dal Napoleon na svoji trasi postaviti veliko vojaških skladišč, ki so mu med boji omogočale dokaj nemoteno in zanesljivo oskrbo z živežem, strelivom in ostalim potrebnim za nemoteno delovanje enot.

Se je pa Napoleon vseeno srečal z enim večjim problemom pri svojih delovanjih. To se bile cestne komunikacije, ki jih sploh ni bilo, ali pa niso bile primerne za njegovo oborožitev in količino vojske.

To je poskušal odpraviti tako, da je podrejenim poveljnikom in vojakom, ki niso izpolnili njegovih pričakovanj izdal ukaz, da so morali skrbeti za vzdrževanje že obstoječih komunikacij in izgradnjo novih. S tem je poskrbel za nemoteno oskrbo enot v prvih linijah. Ta odločitev sicer ni bila najboljša, saj je bilo to premeščanje vojakov kot kazenska premestitev.

Drugo obdobje sega v čas, ko se je Napoleon odločil zasesti Rusijo. Tu je naletel na drugo okolje, ki ga je sicer predvidel, kot težko osvojljivega, vendar ga to ni odvrnilo od namere zasesti jo.

Slika 4

Napoleon je z delovanjem od Španije do Rusije lahko uporabljal taktiko prostovoljnega odvzema dobrin, v Rusiji pa mu to ni uspelo. Pojavljale so se mu velike težave pri transportu vsega potrebnega za delovanje. Tako se je srečal z novo komponento v logistiki, podhranjenostjo in zdravjem svojih vojakov. Na to ni bil pripravljen in navkljub vojaškim zmagam in premočjo nad Rusi, mu ni uspelo zasesti Rusije. Zlom logističnega sistema v Rusiji je bil največji razlog za poraz Napoleona in zaton Francoskega cesarstva.

Vseeno ga zgodovina piše kot velikega vojskovodjo, ki je polagal temelje logistike v našem območju. Dognal je, da samo sodelovanje vojaškega sistema s civilnim prebivalstvom omogoča uspeh, brez tega sodelovanja, pa uspeha ni. Prešel je iz sistema oskrbovanja na logistični sistem na strateški ravni.

LOGISTIKA NEMŠKEGA SISTEMA II SVETOVNE VOJNE

V naši zakoreninjeni miselnosti, da je vse, kar je nemško najboljšo, sem nemalo presenečen, s kakšnimi težavami se je nemška armada srečevala v 2 svetovni vojni in bila kljub temu uspešna. Po prebiranju knjige g. Prebilič Vladimir-ja, pa sem spoznal, da so Nemci med svojim osvajanjem imeli gromozansko velike težave s tehniko in logistiko. Prednost so imeli predvsem v organiziranosti in izurjenosti nemških vojakov. Ko je Nemčija vstopila in začela vojaške pohode po Evropi, je bila res prva Evropska vojaška in industrijska sila, vendar se je osvajanj lotila preveč velikopotezno in na preveč bojiščih hkrati. Za takšen način delovanja je resda imela največ tehnike in razvito industrijo, vendar pa ni imela razvite logistike.

»Danes sodobne analize II svetovne vojne izražajo velik dvom o pripravljenosti Nemčije na II svetovno vojno, že preden se je začela. Nemčija je sicer bila ob vstopu v vojno gospodarsko stabilna država, ki je uspešno premostila svetovno gospodarsko krizo ter na predvečer začetka spopadov dejansko predstavljala gospodarsko najmočnejšo evropsko državo.« (Prebilič, vojaška logistika 315)

Na vse to so opozarjali visoki častniki nemške vojske (general Fritsch, ter general in pozneje odstavljani obrambni minister Blomerg), vendar nacistična elita tega ni upoštevala. Način

delovanja logistike je deloval predvsem oskrbovalno iz Nemčije do bojišča. To je za bližnja bojišča v sosednjih državah rezultiralo izredno dobre rezultate, saj so Nemci delovali po sistemu bliskovitega napada (Blitzkrieg).

Ko pa se je frontna črta oddaljevala od Nemških meja, pa so nastopile težave z zagotavljanjem zadostnih količin vsega, kar so vojaki potrebovali. Nemci so za transport uporabljali največ železniško infrastrukturo do bojišča, na bojišče samo, pa transport s kamioni. Ker v fazi načrtovanj niso predvideli takšno porabo materiala, jim je kmalu pričelo primanjkovati surovin in energentov. Vseposod, kjer so Nemci uspeli vsiliti svoj način bojevanja bliskovitega napada, so bili zmagovalci. Kjer pa jim to ni uspelo, in se je boj zavlekel v mesece in leta, pa so se pokazale velike razpoke nemškega sistema oskrbovanja. Veliko je bilo okvar tehnike, pomanjkanja goriv, iztrošenosti obstoječe tehnike in pomanjkanja delovne sile doma. To so poskušali reševati z izkoriščanjem ujetnikov iz taborišč, kjer so ustanavljali delovna taborišča in s tem povečevali količino oborožitve in vsega ostalega potrebnega za bojišča.

Posebna šola za Nemško vojsko pa je bila takoimenovana »Barbarossa«. To je bil napada na Rusijo in poskus zavzetja Moskve. Rusija je bila za Nemško tehniko in logistiko posebej bridka izkušnja, saj je vse odpovedovalo. Še posebej ruska zima in njene ekstremne temperature so bile razlog za propad hitrega napada in zmage, saj je zmrzovalo gorivo in

Slika 5

tekočine v motorjih, pokale so vzmeti na kamionih, primanjkovalo je goriva....

Na vse to Nemci niso bili pripravljeni in kljub hitrim odzivom in popravi niso mogli zadostiti potreb na bojišču. Najhujši udarec in verjetno tudi odločilen za propad in izgubo vojne v Rusiji, pa je bilo pomanjkanje streliva vseh kalibrov. Za pomanjkanje je bilo krivo pomanjkanje surovin in prepočasna dostava na oddaljeno bojišče. Torej je zopet eno od vojn odločila logistika in njena neučinkovitost, oziroma podcenjevanje njene vloge v bojih.

Ena od pomembnih napak pri poveljevanju v nemški vojski je bila tudi Hitlerjev način vladanja, saj vojne niso vodili v generalštabu, ampak se je odločilno vpletal firer v vse pomembne odločitve. Ker o vojaški taktiki ni bil poučen, je od podrejenih zahteval izvrševanje njegovih ukazov, ki so bili seveda preveč velikopotezni in za vojsko po nekaj letih samouničujoči.

Vsa Nemška industrija je bila vpeta v zadovoljevanje vojaških potreb, torej so tudi Nemci uporabljali »outsourcing«. Uporabljali so tudi nasilno plenjenje, nasilno izseljevanje narodov za potrebe uničenja in zadovoljevanja potreb po delovni sili.

Po mojem mnenju, bi jim lahko glede na izurjenost in opremljenost vojske osvojitve Evrope tudi uspela, če bi se tega lotili bolj preudarno in bolj vojaško taktično. Morali bi povečati resurse logistike in ne delovati nasilno proti narodom, kjer so jih osvajali. Vendar pa še vseeno mislim, da se naroda ne da premagati z vojaško silo, pa naj bo še tako slabo vojaško opremljen.

JUGOSLOVANSKA LJUDSKA ARMADA!

»Specifičnost vojne organizacije uslovlja je različit odnos u planiranju prema različitim zadacima:

1) neki zadaci se planiraju samo na najvišem nivou rukovođenja, kao što su: projektovanje, razvoj i proizvodnja naoružanja i vojne opreme, modifikacija naoružanja i vojne opreme, razvoj naučnoistraživačkog rada, saradnja sa stranim zemljama, razvoj proizvodnih i remontnih kapaciteta, razvoj kadrova itd;«(Cupara,Ekonomski činilac u vojnom rukovođenju, 1989,84)

Kakršen koli že imamo pogled na našo bivšo državo Jugoslavijo in njeno JLA, moramo priznati, da je bila vojska zelo dobro organizirana in preskrbljena z vsem potrebnim za voskovanje, tudi za dlje časa.

JLA je bila samozadostna, tako s proizvodnjo, kot z zalogami in preskrbo iz takoimenovanega outsourcinga. Organiziranost logistične oskrbe je bila na zavidljivi ravni in v primerjavi z SV, dosti boljše organizirana. Kot boljše imam v mislih predvsem materialno tehnična sredstva, čas dostave do kraja zahtevka in finančna zagotovitev.

Slika 6

Vse to je bilo lahko izvedljivo samo pod pogojem delovanja celotnega sistema države. Veliko področij državnih organov je bilo podrejeno zagotavljanju oskrbe JLA. Pripadniki letalskih sil JLA so zelo hitro pridobivali vsa potrebna MTS, saj je bila močna vojaška industrija v Jugoslaviji, ki je vse to podpirala. Kar pa je blaga iz tujih držav, pa se je tudi nakupovalo na zalogo, saj ni bilo finančnih težav za delovanje JLA.

Tudi sistem oskrbovanja po državi je bil zgledno urejen, vsaj po pričanju nekaterih bivših pripadnikov JLA. Vedelo se je komu je potrebno poslati zahtevo in vsak v verigi je po točno določenem postopku moral svoje narediti. MTS je bilo po raznih skladiščih dovolj, tako da je bilo pomembno samo logistično pravočasno zagotoviti na pravem kraju blago ali storitev. Tudi usposobljenost kadrov, za takšno delovanje je bilo zelo dobro. Tudi nadzor nad porabo je bil učinkovit.

Seveda pa je to imelo tudi svojo ceno. Danes si ne moremo predstavljati, da se nekaj zahteva, ne da bi se pogledalo na ekonomske posledice. Ekonomski vidiki odločitev so v določenem razmerju med ceno, dobavnim rokom in garancijami. Tega v JLA niso poznali, saj so imeli drugačne kriterije, meni ne znane. Torej so delovali samoskrbno in z večjim skladiščenjem zalog.

Vojaška pripravljenost za delovanje je bila na visoki ravni, šepal pa je sistem obveznega služenja vojaškega roka. JLA je bila številčno res močna, vendar pa različne narodnosti v Jugoslaviji, niso enako gledale na dogajanja v državi in posledično motiviranost za delovanje je z leti padala.

To se je končno pokazalo s pričetkom razpada Jugoslavije in porazom JLA v Sloveniji.

3. OBRAMBNA NAROČILA DANES

3.1 NAČRTOVANJE POTREB

Razvoj in opremljanje SV je do sedaj potekal z dokaj veliko hitrostjo glede na pretekli čas. V tem času se je SV opremila z veliko oborožitvenimi sistemi, katere je potrebno primerno vzdrževati, da služijo svoji osnovni funkciji in namenu. Posledično smo veliko vlagali tudi v izobraževanje tehničnega kadra, za nemoteno vzdrževanje teh sistemov na vseh stopnjah vzdrževanja. Ko so oborožitveni sistemi novi, se veliko energije vlaga v uvajanje teh sistemov v operativno uporabo in primerno šolanje kadra. Po določeni dobi, pa ti sistemi potrebujejo poprodajne postopke, kot so preventivni pregledi, kurativni posegi in nemoteno oskrbovanje s potrebnimi nadomestnimi deli in posebnimi šolanji.

Za to, da imamo v SV vse potrebno ob pravem času, je potrebno natančno načrtovanje potreb. Glede na izkušnje je zelo težko načrtovati potrebe, če ne razpolagaš s celotnimi podatki, ki so potrebni za kakovosten načrt. Nimam v mislih samo načrtovanja za eno leto vnaprej, ampak za vsaj dve in več.

Načrtovati za daljše obdobje, je zelo zahtevno opravilo. Potrebno je zaradi zagotavljanja tako finančnih resursov, kot tudi zahtev proizvajalcev oborožitvenih sistemov.

Pri načrtovanju potreb morajo sodelovati vsi nivoji v SV. Le to lahko zagotavlja nemoteno razpoložljivost in uporabnost MS.

Na podlagi rezultatov načrtovanja, na MORS DLO lahko pristopijo k izbiri postopkov za javna naročila na obrambnem področju.

Namen javnih naročil je oskrba naročnika z blagom, storitvami in gradbenimi deli. JN¹ so združeni postopki, ki jih naročnik opravi s ciljem gospodarne uporabe javnih finančnih sredstev. JN imajo pomemben vpliv na gospodarstvo, zato so pod drobnogledom javnosti. Vsaka napaka tako namerna ali ne je takoj opažena in obravnavana v javnih obćilih.

Pooblašćeni kader, ki se ukvarja z javnimi naročili mora biti primerno izobražen, strokoven in predvsem zaupanja vreden, da se mu lahko zaupa javna finanćna sredstva. Poznati mora tudi trg na katerem kupuje in ga nenehno preućevati.

3.2 ZAKONODAJA NA OBRAMBNIH NAROĆILIH

Podlaga za izvrševanje naroćil na obrambnem področju je Uradni list RS-80/2007 z dne 4.9.2007 kjer vlada RS izdaja uredbo za izvajanje obrambnih in zaupnih naroćil.

1) S to uredbo se določajo naroćila, za katera se na podlagi 296. ćlena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (Uradni list RS – MP, št. 7/04, v nadaljnjem besedilu: PES) ne uporabljajo določbe Zakona o javnem naroćanju (Uradni list RS, št. 128/06):

1. zaradi zaščite bistvenih interesov varnosti Republike Slovenije;
2. vojaškega orožja, streliva in vojaške opreme pri kateri je treba sprejeti ukrepe za zaščito bistvenih interesov varnosti Republike Slovenije.

2) S to uredbo se urejajo tudi naroćila, s katerimi se razkrivajo podatki z določeno stopnjo tajnosti, če morajo njihovo izvedbo spremljati posebni varnostni ukrepi v skladu z Zakonom o tajnih podatkih (Uradni list RS, št. 50/06 – uradno prećišćeno besedilo) in drugimi predpisi in za katera se določbe Zakona o javnem naroćanju ne uporabljajo (v nadaljnjem besedilu: zaupno naroćilo).

3) Pri izvedbi naroćila iz prvega odstavka tega ćlena se ne uporablja Zakon o javnem naroćanju, če gre pri posamićnem naroćilu za zaščito bistvenih interesov varnosti Republike Slovenije.

---

¹ JN javna naroćila

4) Naročila iz prvega in drugega odstavka tega člena, ki se nanašajo na obrambno področje (v nadaljnjem besedilu: obrambna naročila), naročnik izvede v skladu s pravili držav članic Evropske unije, ki sodelujejo v Evropski obrambni agenciji (v nadaljnjem besedilu: agencija), tako, da jih objavi na elektronskem portalu. (UL RS -80/2007)

1) Za naročila iz 296. člena PES iz 2. točke prvega odstavka 1. člena te uredbe se štejejo naročila naslednjega vojaškega orožja, streliva in vojaških sredstev:

1. Prenosno in avtomatsko strelno orožje, kot so zlasti puške, puškomitraljezi, mitraljezi, pištole, revolverji, brzostrelke in karabinke, razen lovskega in športnega orožja.

2. Artilerijsko orožje, orožje za podporo in metalci, kot so zlasti: a) topovi in havbice; b) minometi, bombometi, raketometi in lanserji; c) metalci bomb, vab in drugih sredstev za zaščito in bojevanje.

3. Strelivo za orožje pod 1. in 2. točko tega odstavka, minsko-eksplozivna sredstva, rakete in artificije.

4. Bombe, torpedi in vodeni izstrelki: a) bombe, torpedi, ročne bombe, vključno z dimnimi ročnimi bombami, dimne bombe, rakete, mine, vodeni izstrelki, podvodne bombe, zažigalne bombe; b) vojaške naprave in komponente, ki so posebej izdelane za uporabo, sestavljanje, razstavljanje, streljanje ali detekcijo sredstev iz prejšnje podtočke.

5. Vojaška oprema za opazovanje in vodenje ognja: a) računalniki in sistemi za opazovanje in vodenje ognja s pomočjo infrardečih žarkov ter druge nočne naprave za opazovanje in vodenje ognja; b) daljinomeri, indikatorji položaja, višinomeri; c) elektronske komponente za sledenje, giroskopske, optične, optoelektronske in akustične naprave; d) namerilne naprave za bombe in topove, periskopi za opremo, navedeno v tem členu; e) optične in optoelektronske opazovalne in namerilne naprave za prenosno in avtomatsko strelno orožje.

6. Tanki in posebna bojna vozila: a) tanki; b) oborožena ali oklepna vojaška vozila, vključno z amfibijskimi vozili; c) oklepni avtomobili; d) polgosenična vojaška vozila;

e) druga vojaška vozila; f) priklopniki, posebej izdelani za prevoz streliva, določenega v 3. in 4. točki tega odstavka.

7. Toksične ali radioaktivne snovi: a) kemična in biološka sredstva ter radioaktivne snovi za vojaške namene in dekontaminacijo; b) vojaške naprave za širjenje, detekcijo in odkrivanje snovi iz prejšnje podtočke; c) sredstva za izvajanje protiukrepov ob uporabi sredstev iz te točke.

8. Smodniki, eksplozivi, pirotehnični elementi in tekoča ali trdna pogonska sredstva: a) smodniki, pirotehnični elementi, tekoča ali trdna pogonska sredstva, posebej izdelana in prirejena za uporabo s sredstvi iz 3., 4. in 7. točke tega odstavka; b) vojaški eksplozivi; c) zažigalne in zamrzovalne snovi za vojaško uporabo.

9. Bojne ladje, vključno s specialno opremo: a) bojne ladje vseh vrst; b) oprema, posebej izdelana za polaganje, detekcijo in čiščenje min; c) podvodni kabli.

10. Zrakoplovi in oprema za vojaško uporabo.

11. Vojaška elektronska oprema.

12. Naprave in aparati za opazovanje, elektronsko ali radijsko izvidovanje.

13. Druga vojaška oprema in sredstva: a) naprave za čiščenje vode, izdelane posebej za vojaške namene; b) pomožna električna oprema za delovanje vojaških poveljstev; c) potapljaška oprema za vojaške namene.

14. Specializirani deli ali dodatki za opremo, sredstva ali sestavni deli opreme, ki je določena v tem členu, če se uporabljajo za vojaške namene.

15. Stroji, oprema, naprave in komponente, izdelane posebej za uporabo, sestavljanje, razstavljanje in streljanje ter preučevanje, proizvodnjo, testiranje in kontrolo vojaškega orožja, streliva in vojaških naprav, ki so določene v tem členu. (2) Za naročila iz prejšnjega odstavka se štejejo tudi naročila storitev in gradenj, ki so neposredno povezane z orožji, opremo ali sredstvi iz prejšnjega odstavka ter modernizacija, posodabljanje in drugi sodobni

načini zagotavljanja opremljenosti, vedno pod pogojem, da morajo biti izpolnjeni tudi drugi pogoji za uporabo 296. člena PES. (UL RS -80/2007)

3.3 DELO STROKOVNO TEHNIČNE KOMISIJE

Na podlagi teh določil, imamo sedaj tudi veljavne generalne pogodbe za vzdrževanje letalskih materialnih sredstev, ki jih uporabljamo že četrto leto. Postopki do sklenitve teh pogodb so trajali skoraj celo leto, saj so bili dokaj zahtevni. Najprej je bilo potrebno določiti delovne komisije, potrebe in sklope vzdrževanja. Priprava razpisne dokumentacije je terjala veliko energije, časa in pogovorov z inženiringom letalsko tehnične enote (LETEHE) na eni strani, na drugi pa sestajanje delovne komisije na DLO. Če smo hoteli dobiti kvaliteten razpis smo v komisiji morali poznati tudi letalski trg. Ker se na razpis lahko prijavi kdorkoli, smo v razpis vnesli tudi tehnične omejitve. Te so se nanašale predvsem na certificirane letalske organizacije kot sta Evropska agencija za varnost v letalstvu (v nadaljevanju EASA) in ameriška Federal aviation administration (v nadaljevanju FAA). Razpisna dokumentacija je določala, da smejo ponudbe oddati le organizacije s certifikatom teh dveh organizacij. Tu se procedure pridobivanja ponudb precej otežene, ker bodo ponudbe lahko oddali samo tiste organizacije, ki so pri nas že registrirane pod 296. členom iz 2. točke prvega odstavka 1. člena te uredbe. To je tudi pomenilo, da imajo zainteresirana podjetja pri nas svojega zastopnika ali pooblaščenca organizacijo.

Komisija se je odločila, da bo kot razlog za uporabo te uredbe upoštevala 3 člen tč. 10 »Zrakoplovi in oprema za vojaško uporabo«.

Pomembno vodilo pri izdelavo razpisne dokumentacije je bila tudi želja po vpeljavi konkurence med ponudniki. To je pomenilo, da ne bomo za cel sklop pogodbe izbrali samo enega ponudnika, ampak bomo izbrali največ tri, če ti seveda obstajajo.

Po podatkih in izkušnjah iz preteklih let, smo bili prepričani, da se nam bo na razpis javilo večina podjetij. Vodilo za vpeljavo konkurence je izhajalo iz izkušenj iz preteklosti, ko izbrani pogodbenik ni mogel ali ni želel ponuditi ugodnejše ponudbe za naročnika in nismo imeli možnosti izbire pri drugem ponudniku.

Razpis smo razdelili na več sklopov, ki smo jih prej določili. Sklopi so bili razdeljeni na smiselne in zaključene enote. Tako smo za primer helikopterjev BELL 412 razdelili na tri sklope.

- 1.) Dobava nadomestnih delov za vse tipe helikopterjev, tako B-412 kot tudi za B-206.
- 2.) Storitve pri vzdrževanju
- 3.) Vzdrževanje oborožitvenih sistemov

Podobno smo pripravili tudi za ostale tipe letalnikov.

Porajalo se nam je tudi že vprašanje, zakaj imeti posrednika med MORS in tujim servisnim centrom ali proizvajalcem letal in letalskih nadomestnih delov. Večina teh je za storitve ali blago ob naročilu zahtevalo predplačilo, kar pa MORS kot uporabnik javnih finančnih sredstev ni mogel zagotoviti. Tudi logistično zagotavljanje uslug še ni bilo tako vpeljano v sistem, da bi to lahko zagotavljali sami. Pri tem imam v mislih predvsem prevoze blaga, zavarovanje, špediterske storitve... Tudi jezik bi lahko predstavljal določeno oviro pri vsakodnevnem poslovanju. Servisni centri ali proizvajalci so prihajali tako iz Češke, Nemčije, Švice, Švedske, Norveške, Francije, Španije, Turčije, Amerike, Anglije...

V razpisno dokumentacijo je bil potrebno vnesti tudi kriterije, pod katerimi bo naročnik izvajal izbiro najugodnejšega ponudnika. Na ta del razpisne dokumentacije smo imeli razhajajoča mnenja, saj smo hoteli ločiti navadne dobave od dobav AIRCRAFT ON GROUND (v nadaljevanju AOG). To pomeni, da bi za dobave AOG² po letalskih predpisih lahko upoštevali predvsem dobavni rok 24 ur in ne toliko ceno in garancijo. To nam ni uspelo v

---

AOG²- Ko je letalnik prizemljen zaradi okvare, lahko lastnik ali naročnik pošlje povpraševanje z naročilom nujno. Prejemnik te zahteve mora nadomestni del prednostno poslati naročniku. Pričakuje se dobava v 24 urah, vendar je v praksi v zadnjem času tega zelo malo, ker se je ta instrument v preteklosti velikokrat zlorabil.

takšni meri kot smo si jo želeli v letalskih enotah. Končna odločitev je bila, da bodo uteži postavljene tako:

- 1.) 60% odločitve je cena
- 2.) 30% odločitve je dobavni rok
- 3.) 10% odločitve je garancija

Za vsa naročila morajo veljati te uteži, razen za nakup tehnične dokumentacije in specialističnega šolanja. Pri teh velja predvsem cena, saj dobavnega in garancijskega roka noben dobavitelj ne more podati.

V komisiji smo bili sicer malo skeptični, kakšen bo odziv trga na naše zahteve, vendar smo bili trdno odločeni, da poskusimo z našimi zahtevami.

3.4 IZVAJANJE GENERALNIH POGODB

3.4.1 Začetki poslovanja z generalnimi pogodbami

Po sklenitvi postopka in podpisu generalnih pogodb tako s strani MORS kot s strani pogodbenikov, je bil potrebno predstaviti načrtovane postopke in način dela, kot smo si ga zamislili na MORS. Prvi sestanek, kjer smo se sestali z prav vsemi pogodbeniki je bil sklican takoj po podpisu vseh pogodb in se prvič tudi z vsemi skupaj pogovarjali in izmenjavali mnenja.

Prve ugotovitve so bile, da so bili naši stari dobavitelji oboroženi z resnimi vprašanji in pomisleki o delovanju, na katere tudi še nismo mogli podati eksplcitnih odgovorov. Novi pogodbeniki, pa so predvsem postavljali začetna vprašanja o kontaktih, naslovih, dokumentih, obrazcih. Srečanje se je zaključilo z dogovorom, da se s skupnimi močmi podamo v sodelovanje.

Prve ponudbe, ki so prišle, so nam bile izziv, kako bomo v praksi izvajali načrtovane aktivnosti iz generalnih pogodb.

Prav kmalu smo ugotovili, da bo potrebni postoriti še veliko, če hočemo, da bomo lahko kvalitetno izvajali pogodbe. Najprej smo potrebovali program za izračunavanje najugodnejšega ponudnika, saj se je poslovanje povečalo, izračunavanje najugodnejšega ponudnika, pa je bilo zamudno. Tako smo v sodelovanju z inženirjem iz LETEHE, kmalu pripravili program, ki nam je še danes v veliko pomoč. Program temelji na excelovih tabelah in z vnosom vseh potrebnih podatkov omogoča hiter izračun in primerjavo med ponudniki. Nadalje smo ugotovili, da pri dobavah nekateri dobavitelji zamujajo z dobavami. Ker postopek za izračun zamude ni bil tako enostaven, smo razmišljali o sistemu, ki bi nam bil v pomoč. V LETEHE so inženirji imeli bazo podatkov za svoje potrebe za vse tipe letalnikov. To bazo podatkov smo uporabili tudi za naročanje blaga in storitev in določili naloge posameznikom.

Prvi pozivi za ponudbe so bili tako poslani v realizacijo. Tudi na naši strani MORS smo imeli kar nekaj začetnih težav, saj smo imeli na razpolago samo faxirni stroj, pa še ta v skupni uporabi z več OE³ na hodniku. To se je izkazalo za pomanjkljivost z naše strani, saj se je poslovanje močno povečalo. Direktne povezave z internetom iz pisarne tudi še nismo imeli, prav tako ne z intranetom. To se je čez čas uredilo.

Izziv nam je bil tudi vse obrazce prilagoditi posameznim sklopom in jih posredovati posameznim inženirjem iz LETEHE v uporabo.

Posebno pozornost smo začeli namenjati natančnim opisom napak na nadomestnih delih, za katere smo poskušali pridobiti ponudbe. Po predhodnih pogodbah, smo lahko okvarjene del pošiljali v defektažo pogodbeniku in on je ta del potem tudi popravil. Sedaj z novimi pogodbami, pa smo imeli okvarjen del še v skladišču in smo od pogodbenikov za ta sklop

---

³ OE organizacijska enota(LETEHE, 16.BNZP, 107. LEBA)

zahtevali natančno ponudbo, pod katerimi pogoji bo del popravil. Na ta del poslovanja smo imeli največ pritožb in pripomb. V sodelovanju tehnikov in inženirjev iz LETEHE, nam je uspelo v nadaljevanju bolj natančno opisovati napake ali okvare. S tem smo odpravili eno izmed težav. Moram poudariti, da je opisati napako na elektronskem ali navigacijskem okvarjenem delu zelo težko, saj lahko samo ugibaš, kaj bi lahko bilo narobe. Šele ko del prispe v servisno delavnico, kjer imajo vse potrebne testne naprave, lahko ugotovijo dejansko napako. To nam je predstavljalo nov izziv, kako sedaj popraviti Naročilni list za stroške dejanskega popravila. Lahko bi pričakovali tudi kakšno povsem upravičeno pritožbo na ta del, vendar nanjo nismo imeli vpliva. Kmalu smo ugotovili, da ne moremo pričakovati od pogodbenikov povsem natančne ocene stroškov popravil, dokler ta del ne pride v servisno delavnico. Predvsem pa je bilo potrebno paziti, da ne bi kateri od dobaviteljev začel izkoriščati to vrzel in bi nam začel pošiljati dampinške⁴ ponudbe, kasneje pa vrednosti dvigal in tako na nepošten način pridobival posle. To se nam je tudi nekajkrat zgodilo, vendar smo to kmalu omejili z našimi obrazci za poročanje o napaki. Do takrat smo sprejemali poročila takšna, kot nam jih je pošiljal posamezni servisni center. Poročila so bila sicer v redu, vendar vedno z pomembnimi informacijami zaviti v meglo.

Ko nam je uspelo sestaviti našo obliko poročila, smo to poročilo posredovali pogodbenikom in od njih zahtevali izključno poročanje v tej obliki. Pri pogodbenikih sprva ni bilo nikakršnega odpora, ta se je pojavil kasneje, ko so ugotovili, da naročnik izvaja dosledni nadzor in črpa podatke iz poročil. Posledično je tudi za izvajalca pogodbe na naročnikov strani pomenilo večjo odgovornost in povečana količina dela.

Prav ta način poročanja nam je v enem večjem primeru pomagal odkriti ukano pogodbenika, ki je v prvotni ponudbi ocenil eno od razpisnih postavk zelo nizko, ko pa je posel dobil in začel z izvajanjem del na letalniku, pa je poizkusil z dvigom vrednosti popravila. Ker so bila poročila dobra podlaga za naše zavračanje dviga vrednosti, delo pa je moral opraviti, je prišlo do spora, ki se rešuje na sodišču. To bo tudi prvi primer iz našega poslovanja, ki se obravnava po pravni poti.

3.4.2 Postopki pri izvajanju generalnih pogodb!

a.) poziv

Pri pregledu letalnikov ali z nenadno odpovedjo ali nenačrtovano napako tehnik zadolžen za letalnik sporoči inženirju potrebo po nakupu ali popravilu nadomestnega dela. Letalski inženir napiše poziv, ga opremi z vsemi zahtevanimi podatki in ga posreduje v odobritev poveljniku bataljona (LETEHE, 15.HEB, LETŠ). Tako opremljen poziv pošlje podrejena enota BRZOL⁵ v poveljstvo BRZOL, S-4 v skupino za oskrbo z letalskimi materialnimi sredstvi. Podčastnik v skupini ta poziv prouči in opremi z ustrezno navedbo števil generalnih pogodb in določi rok za oddajo ponudb. Poziv še enkrat vsebinsko preveri in ga da v podpis častniku za oskrbo z LMS, lahko ga tudi sam podpiše in ga pošlje po fax-u ustreznim pogodbenikom. Pogodbeniki morajo na vsako pozivanje za oddajo ponudbe odgovoriti z ponudbo. V pogodbi je navedba, da v kolikor pogodbenik trikrat na poziv ne odgovori, ga naročnik ni več dolžan pozivati k oddaji ponudbe. S tem bi izgubil možnost poslovanja z naročnikom.

Po preteku časa določenega na pozivu, morajo na naročnikov naslov prispeti popolne ponudbe. Praviloma dajemo pogodbenikom za običajna naročila časa najmanj pet delovnih dni, kar pomeni, da morajo peti delovni dan oddati ponudbe na pošto. Tako lahko z žigom na kuverti preverimo, če je bila ponudba pravočasno oddana. V primeru zamude, ponudbe ne odpiramo in jo pošljemo pogodbeniku nazaj. Smatramo, kot da ni oddal ponudbe in ga posledično ne upoštevamo pri izbiri najugodnejše ponudbe. Hkrati se šteje, kot da ni oddal

---

⁴ DAMPING Nerealno ocenjene ponudbe z namenom oškodovati naročnika in se okoristiti na nepošten način.

⁵ BRZOL Brigada zračne obrambe in letalstva

ponudbe in ima samo še eno možnost za neveljavno ponudbo. Posledično ga naročnik ni več dolžan pozivati k oddajo ponudbe.

Primer z nepošiljanjem ponudb na pozive smo imeli in ga kasneje tudi razrešili na DLO. Uvedel se je postopek za prekinitvev pogodbe in pogodbenik bi zaradi tega, lahko plačal tudi pogodbeno kazen ali pa bi se mu unovčila bančna garancija. Zgodilo se je namreč, da je pogodbenik pošiljal ponudbe samo za večje vrednosti, za manjše pa ne. Primer se je zaključil v obojestransko dobro brez kazenskih izvršitev, ker pogodbenik naročniku ni povzročil nikakršnega oškodovanja.

Rok za oddajo ponudbe za večja povpraševanja, običajno določimo do enega meseca. To so predvsem generalne obnove večjih sklopov (motor, popravilo celega letalnika...). Za primer lažje in hitrejšje izvedbe naročila željenih storitev mora naročnik izdati poziv vsaj tri mesece pred željeno predajo MS pogodbeniku. Ta varovalka naročniku pomaga v primeru nejasnih ponudb pogodbenikov. V takšnih primerih je nujno potrebno pogodbenike pozvati k dopolnitvam ponudb in jim ponuditi za popravek ponudbe določen razumen čas. Lahko se tudi zgodi, da je potrebno poziv preklicati in ga ponoviti z novim. To storimo takrat, ko v času pridobivanja ponudb pridobimo nove informacije o stanju na trgu ali pa se spremenijo bistvene informacije pri naročniku. Poziv se lahko prekliče tudi v času odločitve, ko ima naročnik na mizi vse ponudbe in se na podlagi ponujenega ne more pravilno odločiti. Ko se poziv ponovno pošilja k dobaviteljem, mora naročnik vanj vnesti nova spoznanja in od dobaviteljev zahtevati novo ponudbo. Če je naročnik pri tem nedosleden in površen, se bo tisti pogodbenik, ki ni bil izbran, zagotovo pritožil vsaj na DLO ali višje. V končni fazi lahko toži naročnika pred civilnim sodiščem in zahteva odškodnino.

Izkušnje so nam pokazala, da se ponavadi to dogaja pri naročilih večjih vrednosti in na sklopih, kjer je ponudnikov več. Prednost pri obrambnih naročilih za naročnika je v tem, da pritožba ne zadrži izvršitve naročila za naročnika, kar pomeni, da dobavitelji ne morejo s pritožbami zavleči naročanje v nedogled. Zato morajo biti pozivi transparentni, razumni, nedvoumni in jasni za lažjo izdelavo ponudb pogodbenikom.

Seveda pa je potrebno v teh primerih poziv v S-4 BRZOL opremiti še z dodatnimi zahtevami. Te se nanašajo na pogoje, ki jih dodatno lahko postavi naročnik, da so ponudbe takšne kot si jih želimo pridobiti. Sliši se malo čudno, vendar nam je praksa pokazala, da si naročnik drugače predstavlja povpraševanje kot ponudnik. Ti pogoji se nanašajo na naslednja področja:

- 1.) Točna določitev roka predaje MS pogodbeniku.
- 2.) Željen rok sprejema MS nazaj od pogodbenika.
- 3.) V primeru AOG podamo naše stališče, da bomo upoštevali samo ponudbe, ki bodo ponujale dobavni rok v največ peti dneh. S tem lahko deloma vplivamo na ocenjevalne kriterije in v praksi se je izkazalo za zelo uporabnega.
- 4.) Zahteva po zavarovanju za čas popravila in transporta. Poleg tega naročnik doda knjigovodsko vrednost MS.
- 5.) Zahtevati je potrebno podrobno izdelano ponudbo s podano količino ur za popravilo in seznamom vseh potrebnih nadomestnih delov, ki so upoštevani v ponudbi.
- 6.) Za primer nepredvidenih dodatnih del, mora pogodbenik podati cenovno vrednost ure servisnega centra. Podati mora vrednost tako za nekvalificiran kot tudi za kvalificiran kader z in brez DDV. Podati je potrebno tudi zahtevo po popolnem ceniku nadomestnih delov in vrednosti dodatnih stroškov testiranja.
- 7.) Poročanje mora biti na obrazcu v prilogi poziva.
- 8.) V primeru zamenjave našega starega okvarjenega dela z novim ali generalno obnovljenim, se mora pogodbenik vnaprej zavezati, za kakšno minimalno vrednost bodo vzeli v račun naš nadomestni del.
- 9.) Cena mora biti podana v eurih, nikakor ne sme biti podana v drugih valutah, saj bi s tem naročnik prevzemal riziko medvalutnih gibanj. Tako bi lahko najugodnejša ponudba zaradi tega čez čas postala neugodna za naročnika.
- 10.) Pogodbenik se mora zavezati, da bo naročniku omogočil neprekinjen nadzor nad izvajanjem del v njegovih prostorih in omogočiti dostop do spletnih strani.
- 11.) Stroške goriva, testiranja in posadk pred prevzemom je potrebno določiti in kdo jih krije.

To so najbolj pogoste zahteve naročnika pri oddaji povpraševanja pogodbenikom. Vse to je potrebno zahtevati od pogodbenika in čim več zahtevanega tudi dobiti, saj nam to močno olajša nadzor in kontrolo nad izvajanjem naročenih del. Za vse zahtevane navedbe mora pogodbenik podati pisno soglasje, da se z vsem strinja. Pisno soglasje je lahko podano v sklopu ponudbe.

Primer:

Naročnik izda poziv za zamenjavo motorja helikopterja. V poziv se vnesejo vsi potrebni elementi. Ker gre za zamenjavo naročnikovega starega motorja, za novega oziroma generalno obnovljenega, je potrebno podati zahtevo v poziv, da mora dobavitelj obvezno razdeliti vrednosti v ponudbi in ponuditi ceno v evrih, saj je proizvajalec teh motorjev iz Kanade. Seveda mora biti jasno navedena tudi vrednost našega starega motorja, za kar smo pozivu priložili natančen opis stanja motorja.

Pri prvem pozivanju je eden od treh ponudnikov v ponudbo vnesel variabilno vrednost za star motor, na kar naročnik nikakor ni mogel pristati, saj je zato tudi končna vrednost variabilna in ni možno izvesti ocenjevanja ponudnikov. Naročnik je ponudnika takoj pozval k dopolnitvi, vendar mu ponudnik ni poslal zadovoljivega odgovora. Naročnik se predvsem zaradi te pomanjkljivosti in še nekaj drugih manjših pri drugih ponudnikih odloči poziv preklicati. Po natančnem pregledu vseh ponudb, je naročnik ugotovil, da vsi ponudniki ponujajo isti motor, ki je na voljo v skladišču v Evropi. Zanimivo pa je bilo, da je bila cena različna od najcenejšega do najdražjega približno 10 %. Naročnik je poziv ponovil in vanj vnesel bolj natančne zahteve po podajanju vrednosti, da se izogne variabilnim ponudbam. Ponudniki so najprej ponujali cenitev motorja po prihodu k proizvajalcu ali v njihov servisni center. Na to kot naročnik nismo mogli pristati, saj smo potem onemogočeni ponovno zbirati ponudbe in določiti najugodnejšega ponudnika. V drugem pozivanju smo kot naročnik zahtevali končno vrednost brez variabilnih delov ponudbe in seveda vrednost razdeljeno na vrednost novega motorja s popustom, končno vrednost starega motorja in vse odvisne stroške. V pričakovanju novih ponudb je bila komisija prepričana, da bomo sedaj lahko oddali naročilo, saj smo ga že nujno potrebovali v hangarju za vgradnjo. Vendar smo po odpiranju ponudb zopet ugotovili, da so ponudbe tako različne, da se jih ne da oceniti. Predvsem dobavni rok je bil predolg, kar pa za nas ni bilo sprejemljivo, saj bi bil izbran ponudnik z dobavnim rokom nekaj mesecev.

V komisiji je prišlo do odločitve, da poziv ponovimo in omejimo dobavni rok na največ tri tedne. Tokrat je postopek uspel in motor smo dobili v treh delovnih dneh. Seveda se je eden od neizbranih ponudnikov takoj pritožil komisiji in kasneje tudi na DLO in zahteval ustavitev postopka. V tem ni bil uspešen, saj je naročnik vse postopke izvedel v skladu z generalno pogodbo in navedbami v pozivu. Argumenti dobavitelja, da ima bolj ugodno ceno niso vzdržali, saj je bil po kriterijih za ocenjevanje z dobavnim rokom slabši in zato ni bil izbran.

b.) ponudba:

Po izteku roka za oddajo ponudb, prispejo po pošti ponudbe. Ponudbe se razdelijo po mapah pozivov in ko vse prispejo se skliče komisija za pregled ponudb, Komisija je sestavljena iz treh članov: častnika za oskrbo z LMS, podčastnika za oskrbo z LMS in letalskega inženirja iz enote, ki je podala zahtevo po pozivu. Najprej se preverijo datumi oddaje ponudb in če so pravočasni, se ponudbe vsebinsko pregleda. Ponudbe morajo biti popolne in z vsemi podatki, ki jih je naročnik zahteval. Najpomembnejši so podatki, ki se jih ocenjuje in to so cena, dobavni rok in garancijska doba. Če eden izmed teh podatkov manjka, je ponudba nepopolna in jo je potrebno izločiti iz postopka odločanja. Ni dovoljeno dopolnjevanje ponudbe, ker s tem lahko pade senca dvoma o korektnosti izbire. Torej se lahko ponudba dopolnjuje samo z ostalimi podatki iz ponudbe iz kriterijev za ocenjevanje pa ne. Edina možnost popravka obstaja, če je pri izdelavi ponudbe prišlo do računske napake ponudnika in je to jasno razvidno iz ponudbe. V tem primeru pa lahko naročnik ponudnika pozove k popravku, v vseh ostalih primerih pa ne.

Ponudba mora imeti naveden tudi rok veljavnosti. Praviloma je en mesec, lahko pa je tudi več ali manj. To mora upoštevati komisija pri odločanju, saj je le ta dostikrat v časovni stiski zaradi različnih vzrokov.

Ko komisija ugotovi, da so vse prispele ponudbe popolne izvede postopke ocenjevanja po kriterijih iz pogodbe. Postopek ocenjevanja, po matematičnem izračunu, razvrsti ponudnike. Lahko se zgodi, da so razlike med ponudniki zelo majhne, zato se zaokrožuje na dve decimalni mesti. Komisija pristopi k izdelavi poročila in analize v obliki, ki je določena z obrazci v pogodbi. Komisija je dolžna s strani odredbodajalca podpisano poročilo in analizo poslati vsem pogodbenikom, ki so na povpraševanje oddalo ponudbo. S tem jih naročnik obvesti o svoji odločitvi. Naročnik se lahko premisli in naročila ne odda nikomur, če presodi, da mu nobena izmed ponudb ne ustreza. Za to ni dolžan nobenemu ponudniku odgovarjati ali kriti morebitnih stroškov.

c.) naročilni list

Po skrbnem pregledu ponudb in ko komisija zaključi svoje delo, se pristopi k izdelavi naročilnega lista. Ko ga podpiše odredbodajalec postane uradni dokument, ki je priznan kot finančni instrument naročanja. Po prejemu naročilnega lista za izbranega ponudnika velja, da je sprejeta njegova ponudba in da naročnik pristaja na pogoje iz ponudbe. Preklic naročila je možen samo v dogovoru z dobaviteljem, nikakor pa naročnik ne more pričakovati, da ob odpovedi naročila ne bo posledic zanj.

Pogajanja s ponudniki, so dovoljena samo na sklopih, kjer je ponudnik en sam in imajo namen zmanjšati ceno ali skrajšati dobavni rok ali podaljšati garancijsko dobo.

d.) garancija

Pri oskrbovanju z nadomestnimi deli, ki se nakupujejo na zalogo in zanje pričakujemo, da jih bomo imeli v skladišču dlje, kot je njihova garancijska doba, je potrebno od dobavitelja pridobiti podaljšanje garancijske dobe. Zaželeno je podaljšanje v takem smislu, da prične garancijski rok teči z dnem vgradnje in ne z dnem nakupa. Na podaljšanje garancij dobavitelji pristanejo pod pogoji, ki jih določijo oni. Predvsem zahtevajo njihov nadzor nad skladiščenjem in obveščanje naročnika dobavitelja o vgradnji. To v letalstvu deluje tudi s knjigami o posameznem letalniku, kjer so vsa gibanja zabeležena.

Nekateri ponudniki ponujajo tudi garancijsko dobo ki je vezana na ure naleta letalnika. To je v bistvu tudi nabolj poštena oblika garancije, vendar so takšni ponudniki redkoštevilni in za naš primer ocenjevanja ponudb težko sprejemljivi. Naročnik bi potem moral od vseh ponudnikov pridobiti enak tip garancije, da bi jih lahko ocenil na skupnem imenovalcu.

e.) sledenje dobavam

Po izdaji naročilnega lista je naročnik dolžan slediti navedbam pogodbenikov o dobavnih rokih. Naročil je veliko in vsako naročilo ima tudi več postavk različnega blaga ali storitev. Vsaka izmed postavk ima lahko svoj rok dobave, kar naročniku še posebej oteži nadzor nad poslovanjem. V pričakovanju novega informacijskega produkta ISLOG⁶ na podlagi mreže SAP⁷, smo že z začetkom poslovanja generalnih pogodb pričakovali olajšanje pri delu, vendar temu ni bilo tako. Te podpore še danes nimamo.

Da smo lahko upravljali s podatki, smo v BRZOL ustvarili informacijsko mrežo, ki nam je še danes pri vsakodnevem delu v veliko pomoč.

Tako smo ustvarili bazo podatkov, na podlagi katerih smo lahko sledili tudi dobavnim rokom. V skladu z obligacijskim zakonikom, je bilo potrebno v primeru zamud pri dobavah opraviti določene postopke, da smo potem lahko uspešno izvajali določilo iz pogodbe, ki govori o zaračunavanju kazenskih penalov. Torej je bilo potrebno vsakega dobavitelja, tri dni pred iztekom dobavnega roka opozoriti, da se mu rok izteka, in da mu bomo v primeru zamude zaračunali penale.

---

⁶ ISLOG Iformacijski sistem logistike v Slovenski vojski in Ministrstvu za obrambo

⁷ SAP Mednarodni informacijski produkt za lažje upravljanje z različnimi viri

Naslednje vprašanje pri postopku izračunavanja zamude se nam je pojavilo: Ali vzeti za osnovo vrednost z upoštevanjem DDV⁸, ali brez upoštevanja DDV? Odgovor iz DLO UNUMS je bil, da naj se DDV ne upošteva pri izračunu.

Po zadnjih informacijah s strani skrbnika pogodbe na UNUMS, pa se je praksa spremenila in bo potrebno pri izračunih upoštevati tudi DDV. Ta del izvajanja pogodbe je manj prijeten, saj v večini primerov pri dobaviteljih naletimo na neodobravanje in pojasnjevanje njihove nekrivde. Izvajalec pogodb lahko na prošnjo o podaljšanju dobavnega roka izda soglasje le v primerih višjih sil, ki so nastopile po izdaji naročila. To so mišljene predvsem naravne nesreče, vojna stanja... Nikakor pa ne smemo podaljšati dobavnega roka zato, da dobavitelju omogočimo korist, naročnik pa je s tem prikrajšan. S tem oškodujemo državni proračun in se smatra za kaznivo dejanje.

Ko je izračun narejen na predpisanih obrazcih, se ga pošlje v finančno službo MORS. Tam se izdela račun in se ga pošlje pogodbeniku v izplačilo. Navkljub navedbi v obrazcu za izračun, da je potrebno izvajalca pogodbe obvestiti o realizaciji, se to do zdaj še ni zgodilo. Tako izvajalec in skrbnik pogodbe na strani MORS nista obveščena o realizaciji izplačila. Izplačilo kazenskih penalov gre direktno v državni proračun in ne na fep⁹ pogodbe. To je izziv za prihodnost, da bi s temi sredstvi lahko razpolagali v OE in s tem omogočili večje možnosti oskrbovanja. Pri izračunu je potrebno biti zelo pazljiv in natančen, saj vsaka napaka pomeni vračanje postopka k izvajalcu in skrbniku pogodbe in ponovno preverjanje vseh postopkov in podatkov.

f.) mesečna poročila o finančnem stanju na pogodbah

Zadnji teden v mesecu mora izvajalec zbrati vse podatke o izdanih naročilih in prejetih računih. Tako zbrani podatki se pregledajo in podajo izvajalcu pogodbe sliko o stanju finančnih sredstev na posameznih fepih oziroma sklopih. Iz poročila je razvidno koliko naročil je bilo izdanih v posameznem finančnem letu, koliko je že prejetih računov in koliko je še odprtih plasiranih naročil. Na podlagi teh podatkov lahko izvajalec uravnava količino naročanja in podaja prošnje za prenos finančnih sredstev med fepi. Pri tem mora paziti, da v večletnem izvajanju pogodb ne prekorači skupne finančne vrednosti pogodb. Če se približa mejni vrednosti, mora o tem obvestiti skrbnika pogodbe. Le ta mora potem sprožiti postopek za povečanje vrednosti, z anexom k pogodbi. V našem primeru, ko imamo za sklop tri pogodbenike, je potrebno paziti, da vsota izdanih naročil pri vseh treh pogodbenikih, ne preseže pogodbene vrednosti.

Vsebina poročila:

- Ime sklopa pogodbe s številko fep-a.
- Skupna vrednost večletne generalne pogodbe.
- Naložena finančna sredstva na fep za tekoče finančno leto.
- Vsota izdanih naročil za tekoče leto.
- Vsota prejetih računov.
- Razlika med izdanimi računi in prejetimi računi so plasirane in še nerealizirane dobave blaga ali storitev.

Ob koncu finančnega leta, je potrebno biti pozoren na prenos še nerealiziranih naročil, v poročilo za prihodnje finančno leto. Tako zagotovimo kontinuirano sledenje porabi finančnih sredstev.

Tako izdelana poročila se pošiljajo finančni službi OE, ki poročilo preveri v MFERAC in nadrejenemu poveljstvu po strokovni liniji. Z mesečnimi poročili morajo biti seznanjeni tudi na DLO, predvsem skrbniki pogodb.

Oblika poročil sicer ni določena, vendar je po nekajletnih izkušnjah najbolj praktična oblika v excelovi tabeli s pridodano obrazložitvijo v tekstu. Vsebina tabele oziroma vsote naročil in

---

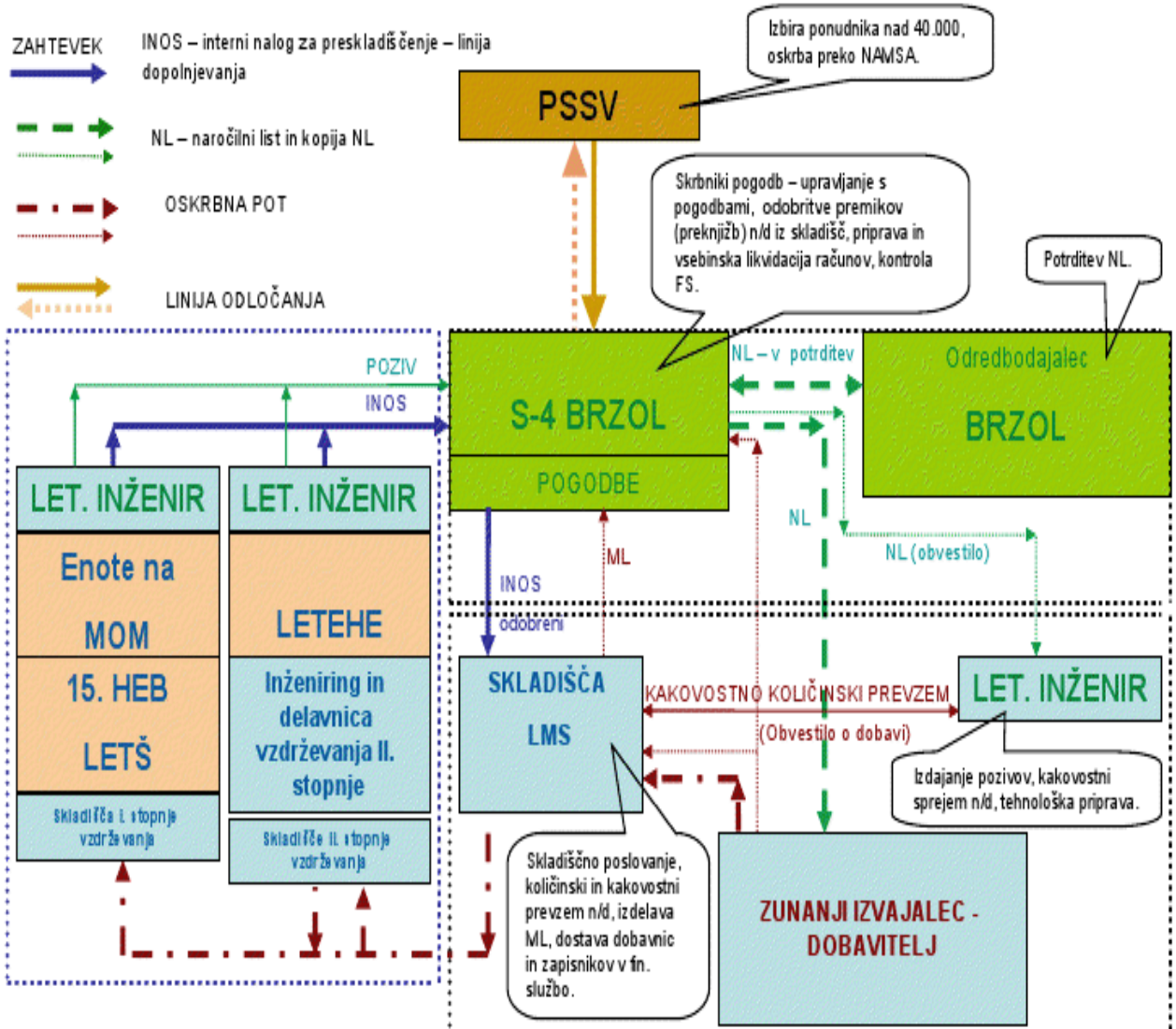
⁸ DDV Davek na dodano vrednost

⁹ Fep finančna postavka v finančnem programu na kateri so naložena finančna sredstva za izvajanje naročil.

računov naj bodo v obliki skupnega seštevanja iz preteklih mesecev, vendar samo za tekoče finančno leto. Tako lahko izvajalec sledi mesečni in skupni porabi in opozarja, tako enoto, ki mu podaja zahteve po oskrbi, kot tudi strokovno linijo, v nadrejenem poveljstvu.

PROCES OSKRBE Z ND V SV IN MOM

LEGENDA

Slika 7

3.5 ZAKON O INTEGRITETI IN PREPREČEVANJU KORUPCIJE

»Namen zakona je izboljšanje delovanja pravne države z določitvijo ukrepov za krepitev integritete in transparentnosti ter preprečevanju korupcije in odpravljanje nasprotja interesov«(ZIntPK¹⁰ 1.čl).

»Zakon se uresničuje:

- Z omejevanjem in preprečevanjem korupcije ter nadzorom nad nezdržljivostjo funkcij z drugimi funkcijami,
- Z nadzorom nad premoženjem in sprejemanjem daril, preprečevanjem in odpravljanjem nasprotja interesov in koruptivnih dejanj ter nadzorom nad lobiranjem,
- S podpiranjem dobrih ter omejevanjem in kaznovanjem neetičnih praks lobiranja,
- Z zaščito prijaviteljev koruptivnih dejanj. »(ZIntPK 2.čl)

»Poklicni funkcionar ob javni funkciji ne sme opravljati poklicne ali druge dejavnosti, namenjene pridobivanju dohodka ali premoženjske koristi(lahko vodi kmetijo ali opravlja pedagoško, znanstveno, raziskovalno, umetniško, kulturno, športno in publicistično dejavnost«(ZIntPK 26.čl).

»Ne sme biti član uprave ali zastopati gospodarske družbe«(ZIntPK 27.čl).

»Funkcijo mora prenehati opravljati v 30 dneh po izvolitvi«(ZIntPK 28.čl).

»Svoje funkcije ne sme uporabljati zato, da bi sebi ali komu drugemu uresničil zasebni interes«(ZIntPK 37.čl).

Zakon je MORS in SV pričela izvajati tudi nad svojim zaposlenimi, vendar na sporen način. Javna uprava kot velik sistem upravljanja države si ta zakon ni razlagal poenoteno in si ga je razlagala na več načinov.

Tudi znotraj MORS smo si ga razlagali različno. Tako si je upravni del MORS-a razlagal določila drugače kot v SV.

V vojaškem delu MORS je bila zahteva, da se naredijo spiski vseh zaposlenih, ki se pri svojem delu kakorkoli srečujejo z javnim naročanjem in posledično z izdajanjem naročil zunanjim izvajalcem. Tako so bili v to vključeni vsi odredbodajalci(preko 100) in tudi vsi, ki kakorkoli delujejo v kateri delovni komisiji.

V upravnem delu so si zakon in določila razlagali drugače in so podali samo nekaj imen. V SV je prišla zahteva po poveljniški liniji, da se je izdelal spisek ljudi, ki so kakorkoli vključeni v naročanje blaga in storitev. To se je seveda tudi storilo in spisek posredovalo nadrejeni enoti.

Čez določen čas, smo vsi imenovani iz teh spiskov dobili na dom s priporočeno pošto pismo z obrazcem in obrazložitvijo vsebine.

Nekateri sodelavci so obrazce izpolnili in poslali k pošiljatelju, nekateri pa ne. Med njimi sem bil tudi jaz, saj sem si najprej zakon prebral in ugotovil, nekaj neskladij.

Po posvetovanju s pravnikom, sem pošiljatelju državnemu sekretarju na MORS g. Krek Uroš pisal pismo s svojim pogledom na njegovo zahtevo. V pismu se mi je pridružil kar nekaj sodelavcev, ki se niso strinjali s tem, da morajo oddati določene podatke iz zahteve zakona. Odgovora na pismo nisem dobil. Zaradi tega sem pismo ponovil, vendar tudi na tega nisem prejel odgovora.

Moji razlogi za nestrinjanje z zahtevanim so se nanašale predvsem na konkurenčno klavzulo in s tem omejitvijo zmožnosti zaposlitve po preteku delovnega razmerja z MORS. Drugi pomislek je bil, da tudi zakonski partner ne sme sodelovati s podjetji, ki imajo z MORS sklenjeno pogodbo. Moje stališče je bilo, da moje žene ne morem zaradi teh zavez postaviti v neugoden položaj in s tem ogroziti mojega in njenega položaja. Slovenija je majhen trg in vsi pravni subjekti v tem področju so poslovno povezani. Če bi pristal na te zaveze bi jih zavestno kršil in s tem ogrozil sojo službo in svojo družino.

---

¹⁰ ZIntPK Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije

Sam smatram, da je zakon napisan za državne in občinske funkcionarje, ki pa so za to primerno nagrajeni. Razlogov za dvome o upravičenosti posredovanja podatkov je še več, saj večino členov zakona lahko komentira vsak po svoje.

Po mojem razumevanju, zakon ni bil pisan za skladiščnike, inženirje, logistike, vojake, policiste... Zaradi tega smatram, da vojaki nismo dolžni posredovati podatkov komisiji za izvajanje zakona o integriteti in preprečevanju korupcije.

Dolžnost vsakega posameznika je, da deluje pri vsakodnevnem delu pošteno in za dobrobit delodajalca. Menim tudi, da imamo znotraj MORS dobre službe, ki to zlahka preverjajo in so zato tudi ustanovljene. Zaposleni smo morali delodajalcu posredovati že vse osebne podatke, zato delodajalec zlahka preveri svojega zaposlenega, če deluje koruptivno.

Moje mnenje je, da delodajalec neupravičeno zahteva od svojih zaposlenih pristankov na takšne pogoje, kot jih zahteva ZIntPK.

3.6 EVROPSKA OBRAMBNA AGENCIJA (EDA)

Z vključitvijo Slovenije v evropsko skupnost je država pridobila tudi možnost vključevanja v različne organizacije. V nekatere je pristopila prostovoljno spet v druge avtomatsko s članstvom.

Ena od teh organizacij je tudi EDA¹¹, ki ima osnovni namen združiti področje obrambnih naročil vseh članic EU. S tem EU združuje svoje vire in sile, ter bolj enotno nastopa na globalnem trgu. Z združevanjem nakupov na obrambnem področju želi doseči za svoje članice ugodnejši, transparentnejši in predvsem celovit nastop na skupnem trgu.

S tem lahko pri naročilih večjih vrednosti, nad en milijon evrov, zagotovo dobi pri raznih večjih proizvajalcih popuste in boljše ugodnosti, kot pa bi jih država posameznica, s samostojnim nastopom na trgu.

Za transparentno poslovanje te organizacije je bilo potrebno sprejeti pravila delovanja in poslovanja. Vse članice so jih sprejele v letu 2007 in veljajo za vsa naročila nad vrednostjo 1 mio €.

Ker je Evropska skupnost relativno mlada in zelo raznolika skupnost več držav, je temu primerna seveda tudi različnost držav po več pogledih. Ena od razlik je tudi obrambno področje. Članice so se v bližnji preteklosti navezovale na različne obrambne vire. Večji del vzhodne EU je uporabljal vzhodno tehniko ruskega izvora, zahodni in osrednji del EU pa na različne vire iz zahoda. Zaradi tega je v EU veliko različne tehnologije, ki jo je zelo težko poenotiti, vzdrževati in oskrbovati z enotnimi merili in viri. Vseeno je bil med članicami sklenjen konsenz, da s skupnim nastopom na trgu poskušajo EU trg poenotiti in v bližnji prihodnosti s tem vsem olajšati in racionalizirati delovanje.

Tako so nastala pravila za delovanje skupne obrambne agencije, ki jih predstavljam v nadaljevanju.

3.6.1 Pravila ravnanja na področju obrambnih naročil

- »Načela in značilnosti elektronskega portala (EBB) ter
- Nadzor in poročanje o Pravilih ravnanja
- Pojasnila

A obseg in uporaba pravil ravnanja na področju obrambnih naročil na elektronskem portalu B elektronski portal (ebb1) in možnosti javnih naročil
C poročanje in nadzor priloga: opredelitev«. (eda documentation for government use only str.2)

---

¹¹ EDA evropska obrambna agencija

3.6.2 UVOD

»Ta dokument dopolnjuje Odločitev Usmerjevalnega odbora Evropske obrambne agencije št. 2005/09 glede medvladne ureditve za spodbujanje konkurenčnosti na evropskem trgu obrambne opreme (EDEM) (EDA Steering Board Decision No. 2005/09 on an Intergovernmental Regime to Encourage Competition in the European Defence Equipment Market)

Ta dokument nadomešča naslednje dokumente:

EDA Dokument št. 2006/01 o Načelih in značilnostih elektronskega portala ter Pravila ravnanja v sistemu poročanja in nadzora (EDA Document No. 2006/01 on Principles and features of an Electronic Bulletin Board and of a Code of Conduct Reporting and Monitoring system) (sprejel UO 7.4.2006).

Pojasnila o politikah ter postopkih Pravil ravnanja in elektronskega portala (Points of clarification of the CoC/EBB policies and procedures) (sprejel UO 29.3.2007)

Pojasnila o politikah ter postopkih Pravil ravnanja in elektronskega portala (Points of clarification of the CoC/EBB policies and procedures) (sprejel UO 25.9.2007)

Pojasnila o politikah ter postopkih Pravil ravnanja in elektronskega portala (Points of clarification of the CoC/EBB policies and procedures) (sprejel UO on 9.4.2008)

Pojasnila o politikah ter postopkih Pravil ravnanja in elektronskega portala (Points of clarification of the CoC/EBB policies and procedures) (sprejel UO 15.10.2008)

Pojasnila o politikah in postopkih Pravil ravnanja in elektronskega portala (Points of clarification of the CoC/EBB policies and procedures) (sprejel UO 03.04.2009).« (eda documentation for government use only, str.3)

3.6.3 OBSEG IN UPORABA PRAVIL RAVNANJA NA PODROČJU OBRAMBNIH NAROČIL NA ELEKTRONSKEM PORTALU

»Glede na Pravila ravnanja, ki so začela veljati 1.7.2006 s sodelovanjem 22 držav članic podpisnic, spadajo vse »priložnosti za obrambna naročila nad 1 milijon € ali več, ki izpolnjujejo pogoje za uporabo 296. člena PES, z izjemo naročil R&T, naročil v okviru programov sodelovanja, naročil jedrskega orožja in sistema jedrskega pogona, nabavo RKBO sredstev ali storitev ter kriptografske opreme» v okvir Pravil ravnanja (CoC). Pravila ravnanja ugotavljajo, da »mora država članica podpisnica občasno izvesti določena naročila brez razpisa, v primeru nujnih operativnih potreb, nadaljevalnega dela ali dopolnilnega blaga oziroma storitev ali zaradi posebnih in izjemnih razlogov povezanih z nacionalno varnostjo«, vendar morajo le-ta biti obrazložena Evropski obrambni agenciji. V zvezi s tem so bila sprejeta naslednja pojasnila:

➤ *Postopek naročil začelih pred 1. julijem 2006*

O postopkih naročil začelih pred 1.7.2006 naj se ne bi poročalo. O naročilih nadaljevalnih del in/ali dopolnilnega blaga ter storitev oddanih po 1.7.2006 naj bi se poročalo preko Obvestila o oddaji naročila brez prehodne objave (CANx) na elektronskem portalu (EBB) (tudi če se navezujejo na naročila začeta pred 1.7.2006). To vključuje oddajo spremembe naročila, vendar izključuje odobritev izbire.

➤ *Naročila, ki ne spadajo v Uredbo/Pravila ravnanja*

Trenutno G2G (medvladna) naročila in obrambna naročila sklenjena preko mednarodnih agencij ter organizacij ne spadajo v obseg Uredbe/Pravil ravnanja. Gradnje ne spadajo v obseg Uredbe/Pravil ravnanja, saj se le redko povezujejo z 296. členom PES in nimajo vpliva na EDTIB (Evropsko obrambno-tehnološko in industrijsko bazo).

- *Vrednosti naročil, ki spadajo v Uredbo/Pravila ravnanja*
Prag ostaja 1 mio EUR brez DDV. Vendar smejo države članice podpisnice prostovoljno objaviti priložnosti za naročila na EBB, ki so ocenjene pod pragom 1 mio EUR, pod pogojem da posledično uporabijo Pravila ravnanja. To bi pomagalo srednjim in malim podjetjem (SME).
Objava ocenjenih vrednosti za PIN (Predhodno informativno obvestilo) in CN (Obvestilo o naročilu) je izbirna.« (eda documentation for government use only, str.4)

- *»Opredelevitev naročil nadaljevalnih del, ki so izjema od Pravil ravnanja*
Naročila brez razpisa zaradi zaščite izključnih pravic (IPR vključen) je treba navesti v EBB pod »Follow-on work« (Nadaljevalna dela), pod razlog za izjemo (v podkategorijo) »exclusive rights« oz. izključne pravice). V takem primeru, bi morale države članice podpisnice priskrbeti utemeljitev v polju »Explanation« (Razlaga). Opredelevitev "Nadaljevalnih del in dodatnega blaga ter storitev" se nahaja v prilogi k temu dokumentu.

- *Naročilo določene znamke ali iz določenega vira, ali uporaba pogajanj brez predhodnega javnega razpisa*
Kadar je javni razpis še možen, je potrebno vstaviti besedi »ali enak« v naslov CN (obvestila o naročilu), če le-ta določa znamko ali vir. Kadar javni razpis ni možen, bi morale države članice podpisnice, ki se pogajajo brez objave javnega razpisa, poročati (drugim državam članicam podpisnicam) preko obvestila o oddaji javnega naročila brez javnega razpisa (CANx), pri čemer bi morale upoštevati, da bi morala biti uporaba tega postopka omejena na izjeme zapisane v Pravilih ravnanja.

Če:
- je država članica podpisnica upravičena, do naročila pri katerem sme uporabiti določeno znamko, z eno od izjem javnega razpisa, ki so navedene v Pravilih ravnanja; in
- je na voljo več potencialnih distributerjev ali izvajalcev storitev za to znamko; V tem primeru, je država članica podpisnica upravičena do objave Obvestila o naročilu (CN) na EBB z navedbo določene znamke, pod pogojem da postopek naročila sledi principom pravične in transparentne konkurence Pravil ravnanja.

- *Naročila z omejeno konkurenco*
O naročilih, ki spadajo v Pravila ravnanja in omejujejo konkurenčnost nacionalnim podjetjem iz varnostnih razlogov oziroma zahtevajo, da sodelujejo zgolj domača podjetja bi bilo potrebno poročati preko predloge CANx ter kot razlog navesti »posebni in izjemni razlogi povezani z nacionalno varnostjo«.
O naročilih z razpisom, a brez predhodne objave CN na EBB, ki so izjeme od Pravil ravnanja, bi bilo potrebno poročati preko predloge CANx, kjer bi se v polje »notranja pripomba, zgolj za EDA-o« navedlo, da je bil organiziran razpis.« (eda documentation for government use only, 5)

- *»Naročilo, ki zahteva skladnost z nacionalnim standardom ali certifikatom*
Če gre za navedbo nacionalnega standarda ali certifikata, pri dobaviteljevih specifikacijah, mora država članica podpisnica objaviti CN na EBB.« (eda documentation for government use only, str.6)

3.6.4 ELEKTRONSKI PORTAL (EBB1) IN MOŽNOSTI JAVNIH NAROČIL

➤ »Kaj je EBB1?

Spletna stran EBB je del spletne strani Evropske obrambne agencije, ki je namenjena objavi novih priložnosti za naročila v državah članicah podpisnicah v okviru določil Pravil ravnanja. To dobaviteljem iz držav članic podpisnic (gre za dobavitelje, ki imajo tehnološko in/ali industrijsko bazo na ozemlju držav članic podpisnic Pravil ravnanja) omogoča redno spremljanje zgolj prve strani. Pri tem dostop do obvestil na elektronskem portalu ni omejen. Poleg tega služi elektronski portal kot orodje organom naročanja ter podjetjem držav članic podpisnic, ki jim je bilo naročilo oddano v okviru določil Pravil ravnanja ter glavnim izvajalcem držav članic podpisnic, ki lahko EBB uporabljajo tudi za oglaševanje ponudb za podizvajanje v skladu s Pravili najboljše prakse v dobavni verigi (CoBPSC).

➤ Vrste obvestil:

Za naročila, ki spadajo v okvir Pravil ravnanja, so države članice podpisnice omogočile naslednja obvestila:

- Zahtevke za informacije (Request for Information - RFI).
To izbirno obvestilo omogoča državi članici podpisnici, da preko EBB zaprosi za informacije, s katerimi si pomaga pri opredelitvi strategije zahtev in nabave (tržna raziskava), ki jo kasneje lahko vključi preko CN.
Predhodno obvestilo (Prior Information Notice - PIN)
Taka obvestila zagotavljajo predhodna obvestila o bližnjih javnih naročilih, kakor tudi morebitne zahteve v zvezi z javnimi naročili v srednje- do kratkoročnem obdobju. Izpolnitev je obvezna zgolj tam, kjer so nacionalne prakse podobne.
- Obvestilo o naročilu (Contract Notice - CN)
Kot povabilna dokumentacija (RFP), tudi to obvestilo nudi informacije o zahtevah naročila ter povezanem postopku (faza izbora ponudnika (da ali ne), roki, kriteriji za oddajo naročila...). To obvestilo je obvezno za države članice podpisnice, ki želijo objaviti naročilo na EBB. Le-to mora izhajati iz prej objavljenega Predhodnega obvestila (PIN) o istem naročilu, če je bilo objavljeno.« (eda documentation for government use only, str.7)
- »Obvestilo o usposobljenih ponudnikih (Contract Bidders Notice - CBN)
To obvestilo je potrebno izpolniti, če se proces naročila začne z izborom ponudnikov. To obvestilo mora vedno izhajati iz prej objavljenega Obvestila o naročilu (CN). Obvezno je samo v primeru, da je takšna tudi nacionalna praksa. Sicer je zgolj izbirno, vendar pa bi ta informacija utegnila zanimati potencialne dobavitelje, ki niso bili izbrani, a bi želeli ponuditi svoje storitve, kot podizvajalci izbranim dobaviteljem.
- Obvestilo o oddaji naročila (Contract Award Notice - CAN)
To obvestilo je potrebno izpolniti po oddaji naročila in je obvezno vedno, kadar se navezuje na CN z EBB. Vedno mora izhajati iz prej objavljenega Obvestila o naročilu (CN) ali Obvestila o usposobljenih ponudnikih (CBN). Podatki, ki se nanašajo na vrednost pogodbe so samo za notranjo uporabo Agencije in ne bodo objavljeni na mreži EBB.
- Obvestilo o oddaji naročila brez predhodne objave (Contract Award Notice for procurement without competition - CANx) (pod ustreznimi določili Pravil ravnanja).
To obvestilo se izpolni v primeru naročil oddanih brez razpisa, kot izjeme navedene v Pravilih ravnanja, to so:
V primeru nujnih operativnih potreb; Za nadaljevalna dela ali dopolnilno blago in storitve;
V primeru posebnih in izjemnih razlogov povezanih z nacionalno varnostjo. Takšna obvestila niso objavljena na EBB razen, če država članica podpisnica ne želi drugače.

Podatki, ki se nanašajo na vrednost pogodbe so samo za notranjo uporabo Agencije in se ne objavljajo na EBB.

➤ Delovanje EBB1

Omenjena obvestila mora država članica poslati preko ektraneta EBB še vzporedno z objavo informacij ali ne kasneje kot 1 delovni dan po objavi informacij v nacionalnih biltenih, če ti obstajajo. Agencija je odgovorna za »objavo« teh obvestil na EBB. Ta obvestila nimajo, niti ne nameravajo imeti pravnega dometa, pač pa zgolj povzemajo podrobnosti povezane z naročilom. Države članice podpisnice imajo preko Agencije kadarkoli možnost dopolniti ali preklicati obvestila.« (eda documentation for government use only, str.8)

»EBB Ekstranet nudi priročnik za uporabnike, FAQ (Pogosto zastavljena vprašanja) in drugo informacijsko gradivo. Te informacije, skupaj z usposabljanjem, so na zahtevo na voljo preko Agencije.

Za tiste potencialne dobavitelje, ki ne poznajo postopkov držav članic podpisnic, vsebuje EBB mreža tudi podrobnosti o nacionalnih organih obrambnega naročanja ter postopkih naročanja za vsako državo članico podpisnico. V pomoč zainteresiranim dobaviteljem so na voljo povezave iz EBB obvestil do nacionalnih spletnih strani (če te obstajajo) ali na druge strani, kjer je na voljo nadaljnja dokumentacija za določene možnosti naročil.

Pravila oglaševanja in transparentnosti

- Zbiranje ponudb
V procesu javnega naročanja država članica podpisnica, ne bi smela neposredno povabiti dobavitelja k predložitvi ponudbe ali prijavi za sodelovanje pred objavo Obvestila o naročilu (CN) na EBB.
- Jezik v EBB obvestilih
Običajne EBB predloge naj bi omogočale čim hitrejši dostop do informacij glede na jezikovne ovire med državami članicami podpisnicami. Osnovne informacije, ki jih vsebujejo ustrezne predloge, ki so posledično objavljene na elektronskem portalu morajo države članice podpisnice izpolniti vsaj v angleškem jeziku. Povezave do določenih podrobnosti smejo ostati v uradnem jeziku organa naročanja, ki je odgovoren za omenjeno naročilo.
- Povezava med EBB1 in EBB2
Da bi obvestili podjetja, ki jim je bilo oddano naročilo, o možnosti uporabe EBB2 – Naročila industrije v okviru CoBPSC (Kodeks najboljše prakse v verigi dobav), morajo države članice podpisnice izpolniti predlogo CAN (Obvestilo o oddaji naročila) tako, da navedejo podrobnosti kontaktne osebe dobavitelja. Ko bo to novo polje izpolnjeno, bo EDA tem podjetjem poslala pismo, s katerim jih bo opomnila na to možnost.
- Zaupne informacije
Povzetki smejo vsebovati zgolj informacije brez stopnje zaupnosti, tudi če gre za zaupno naročilo. Za ravnanje s tajnimi podatki so odgovorne države članice podpisnice same.
- Uporaba CPV (Enotnega besednjaka javnega naročila) na EBB
CPV, ki ga je Komisija sprejela 28.11.2007, se začne uporabljati z dnem, ko zakonodaja postane veljavna v državah članicah (15.9.2008) pri izpolnjevanju EBB predlog ter še pred veljavnostjo, prostovoljno, takoj ko je vključen v EBB.« (eda documentation for government use only, 9)
- »Obvestilo o naročilu (CN) brez ustreznih ponudnikov
V primeru, da ni ustreznih ponudnikov ali zahtev za sodelovanje v zvezi z Obvestilom o naročilu (CN) na EBB, mora biti državi članici podpisnici dovoljeno, da začne s postopkom brez predhodne objave novega Obvestila o naročilu (CN), pod pogojem da se začetni pogoji naročila niso bistveno spremenili.
V tem primeru organ naročanja:
Prekliče Obvestilo o naročilu, kjer omeni da ni bilo mogoče najti ustreznih ponudb; Ko je novo naročilo zaključeno, se ga objavi na EBB v obliki predloge CANx v kategoriji

- »predhodno Obvestilo o naročilu brez ustreznih ponudnikov« (ki bo kmalu dodana) z omembo prejšnjega Obvestila o naročilu v polju (Interne pripombe, zgolj za EDA-o«).
- Roki

Roki za prejem zahtev za sodelovanje. Na začetku bo veljalo 30-dnevno obdobje (20-dnevno, če je bil pred tem objavljen PIN) za prejem ponudb.

Roki za objavo CAN in CANx. Na začetku bo veljalo 48-dnevno obdobje za objavo CAN ali CANx na EBB, potem ko je bilo naročilo že oddano.
  - Ravnanje pri postopkih

Kriteriji za oddajo naročila, ki pomagajo določiti ekonomsko najugodnejšega ponudnika.

Pri oddaji naročila se ne bi smeli opirati zgolj na en sam kriterij, ki naj bi zajel vse (razen, če ni cena edini kriterij). Namesto tega bi se moral v praksi uveljaviti obsežen seznam kriterijev z njihovo relativno težo (ponder) ali pa bi bilo potrebno kriterije vsaj razvrstit, glede na pomembnost v padajočem zaporedju, zato da bi povečali transparentnost med državami članicami podpisnicami.« (eda documentation for government use only, str.10)
  - »Predpisi s področja nadzora izvoza

Ugotovljeno je bilo, da imajo nekatere države članice podpisnice zakonodajo s katero pooblastijo podjetje, da ponudi ali sprejme ponudbo, kar lahko vpliva na enake možnosti. Od vsake države članice podpisnice je odvisno, da razmisli o načinih, ki bi zmanjšali posledice te potencialno diskriminatorne problematike, ki omejuje enake možnosti za dobavitelje, ki so zapisane v Pravilih ravnanja.
  - Politika arhiviranja

Države članice podpisnice so sprejele naslednjo politiko arhiviranja:

    - a. PIN: če po letu dni od objave na EBB, še ni nobenega CN, ki bi se nanašal na objavo, bo Agencija prosila administratorja za mnenje ali bi moral biti PIN oz. ne bi smel biti preklican ter posledično arhiviran.
    - b. CN, CBN: če po letu dni od datuma zapadlosti ni nobenega CAN, ki bi se nanašal na to objavo, bo Agencija zaprosila administratorja za mnenje, če bi bilo treba (ali ne) preklicati ter posledično arhivirati CN oz. CBN.
    - c. CAN, CANx: Po letu dni od objave bo Agencija obvestila administratorja, da bodo vsa povezana obvestila arhivirana, razen če ne bo drugače določeno.
    - d. Za obdobje enega leta se šteje obdobje od zadnje različice objave (v primeru sprememb).

Arhivirana obvestila bodo še vedno na voljo v EBB, vendar v ločeni mapi«. (eda documentation for government use only, str.11)

3.6.5 Poročanje in nadzor

»Vsaka država članica podpisnica želi redno pregledovati obsežne podatke, ki prikazujejo kako uporaba Pravil ravnanja vpliva na obrambna naročila in kakšni so rezultati po vsej Evropi. Operativna določila glede nadzora in poročanja o Pravilih ravnanja so ključna za vzpostavljanje vzajemnega zaupanja (in stanovskega pritiska) kot tudi za ugotavljanje, kje vse bi se dalo izboljšati in razviti Pravila ravnanja. Cilj Sistema za poročanje in nadzor je zagotoviti zaupanje med državami članicami podpisnicami na enakopravni ter enotni uporabi Pravil ravnanja.

Sistem potemtakem pomaga odgovoriti na naslednja vprašanja, med drugim:

- Kakšen delež obrambnih naročil izvedenih v okviru 296. člena PES bistven za Pravila ravnanja je:
  - Izveden v okviru Pravil ravnanja z razpisom?
  - Povezan z vsakim izmed primerov, za katere Pravila ravnanja priznavajo, da jih država članica podpisnica sme izjemoma uporabiti, da izvede določeno naročilo brez razpisa?

- Kakšen delež obrambnih naročil, izvedenih v okviru Pravil ravnanja (z ali brez razpisa) se zaključi z naročilom oddanim (v teh statistikah se nacionalnost podjetja določa po naslovu, ki je podan v Obvestilu o oddaji naročila):
  - Nacionalnemu dobavitelju?
  - Tujemu dobavitelju, ki prihaja iz države članice podpisnice?
  - Tujemu dobavitelju, ki ne prihaja iz države članice podpisnice?
  - Srednjemu ali malemu podjetju?
- Ali je praksa držav članic podpisnic enotna v vseh predhodnih kategorijah?

Glede 1. zbirke statistike, so se države članice podpisnice strinjale o naslednjem:« (eda documentation for government use only, str.12)

1. »Število in vrednost objavljenih naročil:
  - Po kategorijah: blago/storitve
  - Po tipih: PIN/ CN/ CBN/ CAN/ CANx
  - Po obsegu naročila
2. Statistike o državljanstvu (vsi/ države članice podpisnice/nac.) kandidatov/ponudnikov/zmagovalcev
3. Statistike o naročilih oddanih malim in srednjim podjetjem
4. Statistike o naročilih oddanih z določbami o protidobavi
5. Statistike o razlogih za uporabo CANx
6. Statistike o skladnosti z roki
  - Čas med nacionalno objavo in objavo na EBB
  - Čas med oddajo in objavo CAN
  - Časovno obdobje, ki omogoča zahteve po sodelovanju in razpis

Informacije, ki se izmenjajo v okviru sistema za nadzor in poročanje, so, v primeru da gre za zaupne informacije, zaščitene s predpisi EU o varovanju tajnosti. (Odločitev Sveta 2001/264/EC z dne 19.3.2001, s katero so sprejeli predpise o varovanju tajnosti (z dopolnitvami odločitev Sveta 2004/194/EC z dne 10.2.2004, 2005/571/EC z dne 12.7.2005, 2005/952/EC z dne 20.12.2005). Medtem ko nobena izmed držav članic podpisnic ne želi, da bi Agencija prevzela vlogo neodvisnega preiskovalca v njihovih zadevah, vzajemna preglednost in medsebojna zagotovila o tem kako vsaka država članica podpisnica deluje v okviru Pravil ravnanja, zahtevajo učinkovit sistem nadzora in poročanja s strani Agencije. V tem oziru, opažamo, da glede Pravil ravnanja obrambni ministri zagotavljajo, da Agencija dobi dovolj potrebnega sodelovanja, s strani nacionalnega osebja za vpogled v delovanje Pravil ravnanja, ki ga potrebuje.

3.6.6 Nadzor nad Pravili ravnanja

Agencija se z vsako državo članico podpisnico sreča enkrat letno z namenom, da skupaj pregledata izvedbo Pravil ravnanja ter se pogovorita o morebitnih težavah ali predlogih za izboljšanje. Upoštevati je potrebno, da končni organ za oddajo naročila ostaja znotraj države članice podpisnice in da se Agencija ne vmešava v proces oddaje naročila, pač pa države članice podpisnice, podpirajo Agencijo s tem, da ji nudijo informacije, v skladu z določili Pravil ravnanja. To Agenciji omogoča, da bolje razume kriterije za izbiro ter oddajo naročila in ali smejo omejiti konkurenčnost. Navsezadnje tudi Agenciji koristi, če predlaga izboljšave Pravil ravnanja. Ta informacija ostane med osebjem Agencije ter državo članico podpisnico, ki to zahteva. Nadzor zajema tudi ukrepe državne pomoči (kakršnakoli pomoč, ki jo zagotovi država članica podpisnica ali ki poteka preko sredstev države članice podpisnice v kakršnikoli obliki, ki preferira določena podjetja ali proizvodnjo določenega blaga (kot npr. državne subvencije, obrestne in davčne olajšave, rekapitalizacija, državne garancije,

zagotavljanje blaga oziroma storitev pod preferencialnimi pogoji...), združitve ter prevzeme povezane z obrambnim trgom v okviru 296. člena PES.«(eda documentation for government use only, str. 13)

»V skladu s tem, država članica tudi vedno obvesti Agencijo o vsaki uporabi 296. člena v zvezi z »državno pomočjo« ter »združitvami in prevzemi«. To Agenciji omogoča razvoj zmogljivosti, da poroča o napredku pri doseganju stopnje v obrambnem sektorju.

Skupaj s podatki zbranimi iz obvestil objavljenih na EBB ali poslanih Agenciji v okviru Pravil ravnanja, ponuja proces zbiranja Obrambnih podatkov EDA-e in sodelujočim državam članicam širši pregled nad obrambnimi odhodki sodelujočim državam članicam EU. Da bi bolje razumeli celoten EDEM (Evropski trg obrambne opreme), mora poročanje upoštevati tudi obrambna naročila, ki sledijo predpisom EU.

Poleg tega se globalna vrednost za vsako izmed naslednjih skupin kategorij zbira s pomočjo IST (Indicators and Strategic Targets) procesov EDA-e, začeni s podatki za leto 2007 (ki bodo zbrani v 2008):

- G2G (medvladna) naročila;
  - Javna naročila sprovedena preko mednarodnih organizacij (kot je NAMSA);
  - Javna naročila v okviru predpisov Evropske komisije (TED – Tender Electronic Daily)
- O natančnih opredelitvah vsake kategorije se bo dogovarjalo znotraj Defence Data Experts mreže.

Ustrezne opredelitve (npr. R&T (Razvoj in tehnologija), programi sodelovanja), ki so bili sprejeti v procesu zbiranja Obrambnih podatkov bodo uporabljene za opredelitev okvira Pravil ravnanja.

Če se v Agenciji pojavi potreba po dodatnih informacijah/pojasnilih o izvedbi glede Pravil ravnanja/EBB so/je:« (eda documentation for government use only, str.14)

- »Kontaktne osebe držav članic podpisnic za NAD osrednja točka za zadeve povezane s politiko in postopki.
- Kontaktne osebe držav članic podpisnic za EBB osrednja točka za tehnične probleme povezane z EBB.
- Administrator naročnika, ki je objavil obvestila osrednja točka za vprašanja povezana z določenimi obvestili.
- E-pošta standardni postopek za zahtevo/ izmenjavo informacij/pojasnil. Če se zahteva pojavi s strani kontaktne osebe države članice podpisnice za NAD, pošlje EDA uradno pismo.
- Izmenjava informacij bi morala biti bilateralna ter ostati med državo članico podpisnico in EDA-ino EBB ekipo.

3.6.7. Poročanje Usmerjevalnemu odboru (UO)

Glede na dejavnosti poročanja, Agencija zagotavlja Usmerjevalnemu odboru redna poročila o stopnji transparentnosti in čezmejni konkurenčnosti na EDEM-u, skupaj s predlogi za izboljšanje Pravil ravnanja. Poročilo je namenjeno za ilustracijo ali se Pravila ravnanja razlaga ter uporablja enotno, po vseh državah članicah podpisnicah (in če ne, zakaj je tako). To omogoča uresničevanje vzajemne odgovornosti, poleg tega se opredeli vsak problem, ki zahteva izboljšanje Pravil ravnanja in možnosti za njihov razvoj.

Ta redna poročila vključujejo tudi dodatne podatke in analize povezane z izvedbo Kodeksa najboljše prakse v verigi dobav (CoBPSC) in naprimer pravočasno z državno pomočjo, združitvami in prevzemi kot tudi harmonizacijo zahtev protidobav.

3.6.8 Objava EBB statistike na spletu

Zaradi transparentnosti, bo EDA objavila na EBB spletu (ali EDA spletu) naslednje statistične podatke, ki so povezani z izvedbo Pravil ravnanja v državah članicah podpisnicah, poleg tega kar je že javno dostopno ali objavljeno v EDA-inih sporočilih za javnost:

- število in skupno vrednost Obvestil o oddaji naročila (CAN):
  - tistih, ki so bila oddana preko mej
  - tistih, ki so bila oddana znotraj države;
  - čezmejnih ponudb;

Pri objavi teh podatkov, bo EDA tudi:

- omenila, da obstajajo tudi drugi načini nabave obrambnega blaga ter storitev, poleg teh, ki spadajo v Pravila ravnanja na področju obrambnih naročil.
- objavila podatke povezane z nacionalnimi nabavami, po pravilih Evropske skupnosti, ki jih je posamezna država članica podpisnica prostovoljno posredovala.

3.6.9. Priloga: opredelitve

1. Nadaljevalna dela ali dopolnilno blago oziroma storitve

V glavnem pomeni:

Dodatne dobave prvotnega dobavitelja, ki so ali delne zamenjave blaga ali pa razširitev obstoječega blaga, kjer bi zamenjava dobavitelja pomenila, da mora država članica podpisnica nabaviti blago z drugačnimi tehničnimi lastnostmi, kar bi vodilo k nezdržljivosti ali nesorazmernimi tehničnimi težavami pri delovanju in vzdrževanju;

Dodatno blago ali storitve, ki niso vključene v prvotni projekt oziroma v prvotno naročilo, vendar je/so, iz nepredvidljivih razlogov, postalo/e nujno/e za uporabo blaga oziroma storitev, ki so navedene v omenjenem projektu oziroma pogodbi, pod pogojem, da je bilo naročilo oddano dobavitelju, ki se ukvarja s takim blagom/storitvami:

Ko dodatno blago ali storitve ne morejo biti ločene od prvotnega naročila zaradi tehničnih ali ekonomskih razlogov, ne da bi to povzročilo ogromne nevšečnosti državi članici podpisnici; ali;

Ko je/so takšno blago oziroma storitve, kljub možnosti ločitve od prvotnega naročila, nujno potrebne za zaključek naročila;

Nove storitve pri kateri gre za ponavljanje podobnih storitev, ki so zaupane dobavitelju, ki mu je isti organ naročanja oddal prvotno naročilo, pod pogojem, da so te storitve v skladu z osnovnim projektom za katerega je bilo oddano prvotno naročilo z razpisom;

Razlog povezan z zaščito izključnih pravic, ki imajo za posledico, da se naročilo lahko odda zgolj določenemu dobavitelju.

2. Srednja in mala podjetja (SME)« (documentation for government use only, str.16)

»Glej priporočilo Komisije 2003/361/EC z dne 06.05.2003.

Glavni kriteriji so:

- Manj kot 250 zaposlenih,
- Letni prihodek ali bilanca manj kot 50 M€,
- Drugo podjetje ne sme imeti v lasti več kot 25 % podjetja.

3. R&T (razvoj in tehnologija) ter naročanje v programih sodelovanja

Ref.: EDA Com. No. 08/03-PPU Vprašalnik obrambnih podatkov za leto 2007 (EDA Com. No. 08/03-PPU Defence Data Questionnaire for 2007 data)

Razvoj in tehnologija (R&T) v bistvu pomeni osnovni razvoj, uporabne raziskave in predstavitev tehnologije za obrambne namene (to v grobem pokrije šest stopenj tehnološke pripravljenosti (TRL – Technology Readiness Level: 1-6). Vendar ne vključuje predstavitve ali razvoja izdelkov in sistemov za katere je bila izdana odločitev o izvedbi in za katere je bil

predviden datum servisiranja. R&T je podskupina R&D. (Raziskave in razvoj). Takoj ko bo objavljena nova Obrambna in varnostna direktiva v Uradnem listu Evropskih skupnosti (OJEU), se bo za R&T uporabljala nova definicija: »R&T vključuje vse dejavnosti, ki sestavljajo temeljne raziskave, uporabne raziskave in razvoj, pri čemer lahko slednji vključuje tudi realizacijo tehnoloških demonstratorjev, t.j. naprav, ki prikazujejo izvedbo novega koncepta oziroma nove tehnologije v ustreznem ali reprezentativnem okolju: Izraz »R&T« ne pomeni izdelavo in usposabljanje prototipov fazi predproizvodnje, orodja ter industrijskega inženiringa, industrijskega oblikovanja ali proizvodnje.«

Naročanje preko programov sodelovanja pomeni, da gre za odhodke nabave obrambne opreme, ki ga določita vsaj dve Ministrstvi za obrambo za projekt(e) ali naročilo(a) programov.« (eda documentation for government use only, str. 17)

4. Novosti pri zakonodaji na področju obrambnih naročil

V tem poglavju predstavljam predlog zakonodaje na obrambnem področju, katerega postopek vodi vlada RS. Vsa ministrstva so bila pozvana k proučitvi in podajanju pripomb nanj. Tako so k podajanju pripomb pristopili tudi na MORS v direktoratu za logistiko.

Pri namestniku direktorja DLO g. Grubar Marko-tu sem pridobil strokovna mnenja in pripombe s strani MORS na novo zakonodajo.

Slovenija se je EU zavezala, da bo to zakonodajo sprejela do konca avgusta 2011, vendar tega še nismo storili. Zakon je še v fazi proučevanja in s prihodom nove vlade, bi bil lahko zakon sprejet. Pri sprejemu zakona nismo edini, ki zamujamo, težave z uvajanjem imajo tudi drugi.

Predlog zakonodaje sem proučeval skozi letalsko tehnični pogled, v katerem delujem in imam največ izkušenj. Tako sem prišel do mnenja, da bomo imeli pri sklepanju pogodb v bližnji prihodnosti kar nekaj izzivov.

Bistvena novost pri novi zakonodaji, je možnost neizbranega ponudnika, da se pritoži in zadrži postopek izbire. Že do sedaj so bili postopki do sklenitve pogodb dolgi in so trajali tudi devet mesecev. V primeru, ko se pogodbe iztečejo in so v delavnicah brez potrebnih storitev in blaga je vsak dan kritičen. V končni fazi se posledice poznajo na razpoložljivosti letalnikov, posledično pa je s tem povečana ogroženost pred požari, ogroženo reševanje v gorah in predvsem je zmanjšana obrambna zmožnost SV.

Tako je potreben pravočasen pristop, k postopkom pridobitve novih pogodb. Iz izkušenj, bi morali k postopkom pristopiti, vsaj pol leta pred iztekom starih pogodb ali več.

Po proučitvi predloga nove zakonodaje menim, da bi morali začeti aktivne postopke vsaj eno leto preden potrebujem prve storitve ali blago.

Naslednje vprašanje, ki se mi poraja je, kako ugotoviti tehnično ustreznost ponudnikov. Po novi zakonodaji se lahko na razpis pojavi veliko ponudnikov, ki imajo proste kapacitete storitev. V SV imamo strokovni vojaški letalski oddelek (VLO) v sestavi generalštaba, ki ima dolžnost preverjati in certificirati vse naše dobavitelje. Ta oddelek, bo poleg vsakodnevnih nalog, v tako kratkem času, težko preveril, vse ponudnike in izvedel certificiranje. To bi lahko bila prva težava, ko bi se ponudniki pritožili, da so pripravljeni sodelovati, naš organ pa tega fizično ne bi zmožel.

Vprašanje o izbiri ponudnikov je tudi, kako določiti sklope za oddajo ponudb. Praksa nam je pokazala, da je razdelitev našega povpraševanja na različne sklope, dala dobre rezultate in smo lahko pred petimi leti, ko smo prvič začeli poslovati z več ponudniki, zajeli velik del tržišča. Prav kmalu smo spoznali, da je trg fleksibilen in da nekatera podjetja prenehajo z delovanjem, nastajajo pa nova. Na sklopih bi, zaradi sprememb na trgu, radi sprejeli novega ponudnika, a ga nismo mogli, ker bi bilo zaradi tega treba ponoviti cel postopek za pridobitev pogodbe na celem sklopu. To seveda nismo storili, ker je postopek predolg, težav zaradi tega pa tudi nismo imeli. Ponavljanje razpisov za nove pogodbe zaradi zamudnosti in zahtevnosti ne morejo potekati vsako leto, ampak vsaj na tri do pet let. Vendar bi bilo potrebno postopek zamenjave ali pridobitve novega pogodbenika za sklop poenostaviti in sistem prilagoditi razmeram na trgu.

Izzivov z novo zakonodajo je veliko, zato upam da bomo v sistemu MORS v prihodnje lahko zagotavljali pravočasno oskrbo z vsemi potrebnimi sredstvi SV in ji pri tem omogočali

nemoteno delovanje. V času ki prihaja, ko bodo finančni viri močno okrnjeni, bomo vsi morali boljše sodelovati, delovati bolj ekonomično in predvsem pozornost posvetiti boljšemu, pravočasnemu in dolgoročnemu načrtovanju.

4.1 OCENA STANJA NAROČIL NA PODROČJU OBRAMBE IN VARNOSTI V EVROPSKI UNIJI

»V skladu z obstoječo evropsko zakonodajo se javna naročila za obrambo razvrščajo pod predpise notranjega trga. Torej velja Direktiva 2004/18/ES za javna naročila blaga, gradenj in storitev tudi za javna naročila, ki jih oddajajo naročniki na področju obrambe ob upoštevanju 346. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU). Posebnosti obrambnega področja so priznane vse od ustanovitve ES v obliki odstopanja od pravil, ki so določene v 346. členu PDEU. Ta člen določa:

»1. Določbe te pogodbe ne izključujejo uporabe naslednjih pravil:

- a. nobena država članica ni dolžna dajati informacij, za katere meni, da bi bilo njihovo razkritje v nasprotju z bistvenimi interesi njene varnosti;
- b. vsaka država članica lahko v zvezi s proizvodnjo ali trgovino z orožjem, strelivom in vojaškimi sredstvi sprejme ukrepe, za katere meni, da so potrebni za zaščito bistvenih interesov njene varnosti; takšni ukrepi ne smejo negativno vplivati na pogoje konkurence na skupnem trgu glede proizvodov, ki niso izrecno predvideni v vojaške namene.

2. Svet lahko na predlog Komisije soglasno spremeni seznam proizvodov, za katere se uporabljajo določbe odstavka 1 (b), ki ga je pripravil 15. aprila 1958.«.

Kot določa Direktiva 2004/18/ES v 10. členu, se predpisi ES v zvezi z javnimi naročili nanašajo na naročila s strani naročnikov na obrambnem področju z upoštevanjem 346. člena PDEU. Zato so predpisi ES načeloma prav tako uporabni za obrambni sektor, toda države članice imajo možnost od njih odstopati v primerih in pod pogoji, ki so posebej predvideni v ta namen.

Ker se pri izvajanju naročil s strani naročnikov na obrambnem področju z upoštevanjem 346. člena PDEU v praksi pojavljajo problemi, saj pojem bistveni varnostni interesi ni točno določen v zakonodaji ES niti v sodni praksi Evropskega Sodišča, je Komisija ES v preteklosti sprejela določene ukrepe, da bi še bolj razjasnila načela, izražena s strani Evropskega Sodišča, glede razlage 346. člena PDEU, ter zlasti njihovo uporabo na področju javnih naročil, s čimer bi v praksi olajšala razmejitve med pogodbami, ki jih pokriva odstopanje, in tistimi, ki jih ne. Ukrepi komisije navedeni v nadaljevanju, so bili predstavljeni v:

- Zeleni knjigi – javna naročila za obrambo (september 2004);
- Sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o izidih posvetovanja na podlagi Zelene knjige o javnih naročilih za obrambo in o prihodnjih pobudah Komisije (december 2005);
- Obrazloženem sporočilu o uporabi 346. člena PDEU na področju javnih naročil za obrambo (december 2006).

Določeni ukrepi, ki jih je Evropska komisija sprejela v preteklih letih s ciljem bolj transparentnega in odprtega trga obrambnih naročil med državami članicami v okviru člena 346. PDEU je ustanovitev Evropske Obrambe Agencije (v nadaljnjem besedilu: EDA), ki podpira interes po vzpostavitvi takšnega trga.

Republika Slovenija je postala sodelujoča država članica v EDA 2004. Na zasedanju usmerjevalnega odbora EDA na ravni obrambnih ministrov, dne 21.11.2005, so ti potrdili pripravljenost za vzpostavitev neobvezujočega medvladnega režima »Pravila ravnanja na področju obrambnih nabav, ki je začel veljati 01.07.2006. Oblikovanje medvladnega režima je ključnega pomena za vzpostavitev proste trgovine blaga in storitev na področju obrambe, vzpostavitev skupnega evropskega trga (EDEM) in omejitve uporabe 346. člena PDEU, ki državam članicam omogoča obrambne nabave izven pogojev svobodne konkurence.

Državam pristopnicam je omogočeno, da v drugih državah prosto konkurirajo tudi na področju obrambnih nabav oziroma naročil, ki se ne izvajajo v okviru Direktive

2004/18/ES. Režim se uporablja v primeru vrednosti razpisa, ki presega 1 mio evrov. Izvzeta so naročila R&T (tehnologije), naročila v okviru kolaborativnih programov (programi sodelovanja), RKBO sredstev ali storitev in kriptografske opreme. Določene obrambne nabave se izvajajo izven režima v primeru nujnih operativnih potreb, nadaljevanja dela na že obstoječih sredstvih ali storitvah ter zaradi izjemnih in nujnih razlogov, povezanih z nacionalno varnostjo. V vseh primerih je država dolžna poročati EDA, posredovati potrebna pojasnila ali podatke v primeru izvajanja kolaborativnih programov. Navori EDA po vzpostavitvi konkurenčnega trga v okviru izvajanja naročil po 346. členu PDEU kažejo zelo pozitivne rezultate.

Režim zagotavlja predvsem transparentnost objav obrambnih naročil, katerih vrednost presega en milijon evrov in izpolnjujejo pogoje, po katerih se naročilo sploh lahko obravnava kot obrambno naročilo. Smiselnost objavljanja obrambnih naročil, na skupnem evropskem elektronskem portalu EBB1, gre iskati v povečanju dostopnosti naročil in s tem večanju stopnje konkurenčnosti med ponudniki obrambne opreme.

V okviru ES je bilo torej kmalu po sprejetju Direktive 2004/18/ES, ki ureja področje oddaje javnih naročil gradenj, blaga in storitev ugotovljeno, da določbe navedene direktive niso ustrezno prilagojene za naročnike, ki oddajajo naročila na področju obrambe in varnosti (Direktiva 2004/18/ES je bila v Republiki Sloveniji implementirana v določbe Zakona o javnem naročanju leta 2006). Tako je večina držav članic iskala zasilni izhod v uporabi člena 346. PDEU, ki omogoča, da države članice pod določenimi pogoji izvajajo naročila na področju obrambe in varnosti izven okvira Direktive 2004/18/ES.

Statistični podatki kažejo, da so države članice ES za oddajo naročil na področju obrambe in varnosti večji del finančnih sredstev porabile izven določb Direktive 2004/18/ES. Tako je v preteklosti naročila, na področju obrambe in varnosti izvajala vsaka država članica ES po svoji lastni normativni ureditvi, ki ni bila usklajena na nivoju ES.

Kmalu je prišlo do spoznanja, da je za oblikovanje evropskega trga za opremo na področju obrambe in varnosti potrebno, vzpostaviti prilagojen zakonodajni okvir, predvsem v smislu izpolnjevanja zahtev na področju varovanja informacij, zanesljivosti oskrbe, zagotavljanja izpolnjevanja načela konkurenčnosti in načela transparentnosti, itd. Ta spoznanja so pripeljala do oblikovanja nove direktive Evropske unije, ki ureja naročanje na področju obrambe in varnosti. Direktiva 2009/81ES tako sicer v določenem delu predstavlja prepis določb Direktive 2004/18/ES (pred sprejetjem odločitve EU o oblikovanju nove direktive na področju obrambe in varnosti je obstajala tudi varianta, da se ustrezno spremeni obstoječa Direktiva 2004/18/ES), vendar pa vključuje tudi vse specifičnosti, ki so potrebne za oddajo naročil na področju obrambe in varnosti.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.5-7)

»Z Zakonom o naročanju na področju obrambe in varnosti se prenaša Direktivo 2009/81/ES, ki je bila sprejeta z namenom poenotenja in uvedbe poštenih in preglednih pravil za naročila na obrambnem in varnostnem področju za vse države članice. Zakonodaja bo omogočila veliko lažji dostop obrambnih podjetji do obrambnih trgov drugih držav članic.

Pri prenosu direktive so bile upoštevane tudi evropske smernice, ki jih je izdala Evropska komisija s ciljem, da se doseže poenotenje razumevanja posameznih členov Direktive 2009/81/ES, ki so bistveni za namen njene uporabe. Z vzpostavitvijo obrambnega trga na evropski ravni bo izboljšana preglednost javnih naročil na področju obrambe v Uniji ter okrepljena konkurenčnost evropske obrambne industrije, kar bo vodilo k boljši porabi javnih sredstev (na področju varnosti in obrambe). Določbe direktive oziroma nacionalnega Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti bodo uporabo člena 346 PDEU dejansko omejile samo na resnično izredne primere, kar bo med drugim tudi povečalo pravno varnost ponudnikov.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.7)

4.2 OCENA STANJA NAROČIL NA PODROČJU OBRAMBE IN VARNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI IN RAZLOGI ZA SPREJEM NOVEGA ZAKONA

»Sprejem novega zakona je potreben zaradi implementacije Direktive 2009/81/ES o naročanju na področju obrambe in varnosti. Na ta način bodo tudi naročila na področju obrambe in varnosti postala sestavni del pravnega reda Evropske unije za razliko od neobvezujočega medvladnega režima »Pravila ravnanja na področju obrambnih nabav« (»Code of Conduct on Defence Procurement« - CoC), ki se izvaja v okviru Evropske unije.

Izločitev obrambnih in zaupnih naročil iz Zakona o javnem naročanju (v nadaljnjem besedilu: ZJN-2¹²), ki je bil sprejet v letu 2006, je opredeljena v 15. členu (javno naročanje na področju obrambe) in v 3. točki prvega odstavka 17. člena (splošne izjeme, ki niso predmet zakona). Navedena člena povzemata določbe 10. in 14. člena Direktive 2004/18/ES.

Do leta 2006 so bila obrambna in zaupna naročila urejena tudi v Uredbi o oborožitvi, vojaški opremi, specialni operativni tehniki in naročilih zaupne narave (Ur. list RS, št. 76/2001, 19/05, 24/05, 58/05, 97/05 in 4/06), ki pa jo je v letu 2007 nadomestila nova Uredba o obrambnih in zaupnih naročilih (Ur. list RS št. 80/07).

Med drugim so se z Uredbo o naročilih na področju obrambe in varnosti na način, kot je to urejeno v Evropski uniji natančneje določa naročila, za katera se ne uporablja določb ZJN-2. Nova ureditev obrambnih in zaupnih naročil je bila potrebna tudi zato, ker je Republika Slovenija na podlagi sklepa Vlade RS, kot sodelujoča država članica v Evropski obrambni agenciji potrdila pripravljenost za vzpostavitev neobvezujočega medvladnega režima Pravila ravnanja na področju obrambnih nabav (Code of Conduct on Defence Procurement - CoC).

Veliko spremembo na področju obrambnih in zaupnih naročil v Republiki Sloveniji predstavlja vzpostavitev medresorske komisije, ki je bila imenovana s sklepom Vlade RS v letu 2005. Medresorska komisija od primera do primera odloča o izpolnjevanju pogojev za izvedbo obrambnega ali zaupnega naročila, za katera se ne uporabljajo določbe ZJN-2. Če je v preteklosti vsak naročnik po svoje presojal, kdaj so izpolnjeni pogoji, da se izloči iz postopkov javnega naročanja po Evropskih direktivah oziroma nacionalni zakonodaji, ki ureja postopke javnega naročanja, se je z vzpostavitvijo medresorske komisije postavilo enotna merila za vse naročnike v Republiki Sloveniji.

Glavna merila, ki vplivajo na odločitev medresorske komisije in na podlagi katerih se lahko komisiji predlaga izločitev naročila iz sistema javnega naročila, so sledeča:

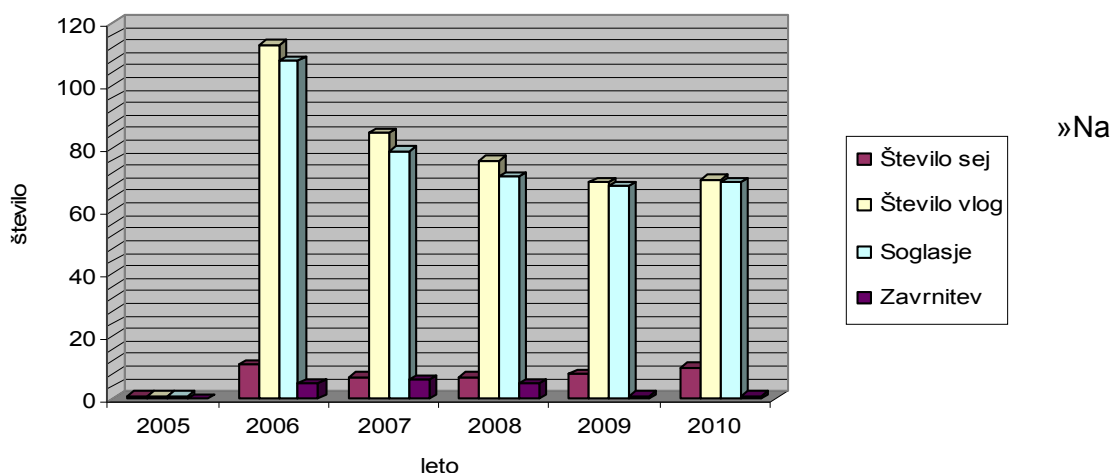
- ali se predmet naročila razvršča v Uredbo o obrambnih in zaupnih naročilih, kar mora predlagatelj naročila v svoji vlogi natančno navesti (odstavek in točko člena uredbe, v katerega se razvršča predmet naročila),
- kateri so bistveni varnostni interesi, zaradi katerih naročnik predlaga izvedbo naročila kot obrambno naročilo in zakaj ni možno izvesti naročila kot javno naročilo,
- ali naročilo dejansko vsebuje tajne podatke (in katere), kot jih opredeljujejo določbe Zakona o tajnih podatkih ter v kateri fazi izvedbe postopka zaupnega naročila, bodo tajni podatki razkriti.

Prva seja medresorske strokovne komisije je bila sklicana konec leta 2005. Do 31.12.2010 je medresorska komisija obravnavala 414 vlog naročnikov, ki so bile komisiji posredovane predvsem iz MORS, MNZ in SOVA. Na sliki št. 1 je prikazano število obravnavanih vlog po posameznih letih ter število podanih soglasjih oziroma zavrnitev.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.7)

---

¹² ZJN-2 Ta zakon določa obvezna ravnanja naročnikov in ponudnikov pri javnem naročanju blaga, storitev in gradenj. (UL RS 128/06)

Obraznava vlog Medresorske komisije po letih

Slika 8

podlagi analize podatkov lahko sklepamo, da je sprememba uredbe ter predvsem vzpostavitev medresorske komisije pozitivno vplivala na število izvedenih obrambnih naročil in naročil zaupne narave. Skozi leta delovanja komisije je namreč opazen trend zmanjševanja števila vlog in števila zavrnjenih vlog. Predvidevamo lahko, da ima delo komisije preventivni učinek, saj so naročniki že v izhodišču realnejši pri odločanju o tem, da bodo predlagali, da se posamezno naročilo izvede kot obrambno oziroma zaupno naročilo. To ima seveda za posledico, da se večje število postopkov naročil izvede na podlagi predpisov, ki urejajo področje javnih naročil, za katere je značilna večja stopnja konkurenčnosti ter transparentnosti postopkov v primerjavi z obrambnimi in zaupnimi naročili. S sprejetjem novega Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti se pričakuje bistven upad vlog, ki jih bo obravnavala medresorska komisija. Naročniki bodo na podlagi novega zakona naročila na področju obrambe in varnosti izvajala skladno z zakonskimi določbami, izjeme pa bodo dopuščene samo v izjemnih primerih, ki jih dopušča zakon. Če so naročniki v preteklosti imeli določene argumente, zakaj posamezno naročilo ni možno izvesti skladno z določbami Zakona o javnem naročanju (varovanje informacij, zanesljivost oskrbe, itd.) bo s sprejetjem novega Zakona o naročanju na področju obrambe in varnosti takšnih razlogov vsekakor bistveno manj«. (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.7-9)

4.3 CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

4.3.1 Cilji

»S sprejetjem novega Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti oziroma implementacijo Direktive 2009/81/ES se bo velik del naročil na področju obrambe in varnosti izvajal skladno z določbami zakona. Gre za naročila, ki so bila dosedaj izključena iz področja uporabe ZJN-2 in so se izvajala na podlagi določb Uredbe o obrambnih in zaupnih naročilih.

Potrebno je tudi poudariti, da je obsežno poglavje nove direktive vezano na pravno varstvo ponudnikov v postopku oddaje naročil na področju obrambe in varnosti (oziroma na uvedbo revizijskega postopka), ki pred sprejemom nove direktive na tem področju ni bilo zagotovljeno v samem postopku izvedbe naročila. Na ta način se bo možno izogniti marsikateri polemiki v javnosti, ali je bil nakup vojaške opreme izveden zakonito oziroma gospodarno, presojo o tem pa bodo izrekle za to pooblašene inštitucije. Ker je ureditev pravnega varstva v obeh direktivah praktično enako (2007/66/EC in 2009/81/EC) je pravno

varstvo v postopku oddaje naročil na področju obrambe in varnosti urejeno v enotnem zakonu, ki ureja pravno varstvo v postopkih javnega naročanja in sicer v Zakonu o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja, ki je bil sprejet na 28. redni seji Državnega zbora, dne 24. 5. 2011.

Nov Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti, ki bo vplival tudi na obrambno industrijo oziroma vzpostavitev evropskega obrambnega trga nedvomno izpolnjuje osnovna načela javnega naročanja. Na področju obrambe in varnosti namreč zagotavlja transparentnost¹³, konkurenčnosti¹⁴ in enakopravno obravnavo ponudnikov¹⁵.

Potrebno je poudariti, da je Direktiva 2009/81/ES, po kateri bodo naročniki naročali vojaško in občutljivo (zaupno) opremo sestavni del pravnega reda Evropske unije za razliko od neobvezujočega medvladnega režima »Pravila ravnanja na področju obrambnih nabav« (»Code of Conduct on Defence Procurement« - CoC).« (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.9)

4.3.2 Načela

»Sistem naročanja na obrambnem in varnostnem področju, kot je opredeljen v Direktivi 2009/81/ES in nacionalnem Zakonu o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti temelji na načelih, ki izhajajo iz Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti na načelu prostega pretoka blaga in storitev ter svobode ustanavljanja. Poleg teh načel temelji sistem tudi na načelih gospodarnosti, učinkovitosti, uspešnosti, zagotavljanja konkurence med ponudniki, enakopravne obravnave ponudnikov, sorazmernosti in transparentnosti.

Tudi iz navedenega razloga je stališče Evropske Komisije, da protidobave za naročila, ki se izvajajo v okviru direktive niso dopuščene. 5. člen zakona določa, da naročniki obravnavajo gospodarske subjekte enakopravno in nediskriminativno ter delujejo na transparenten način.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.10)

4.3.3 Poglavitne rešitve

»Zakon in tudi Direktiva 2009/81/ES imata za izhodišče Zakon o javnem naročanju, oziroma Direktivi 2004/18/ES in 2004/17/ES, zato povzemata večino že uveljavljenih rešitev s tem, da so le-te v določenem obsegu spremenjene ali celo dodane nove rešitve, ki bolje ustrezajo samemu področju naročanja. Zakon vsebuje številne novosti, prilagojene posebnim potrebam naročil na obrambnem in varnostnem področju:

Direktiva 2009/81ES tako vključuje naročila, ki jih oddajajo naročniki na področju obrambe in varnosti ter katerih predmet so:

Dobava vojaške opreme, pa tudi njenih delov, komponent oziroma sklopov,

Dobava občutljive opreme, pa tudi njenih delov, komponent oziroma sklopov,

Gradnje, blago in storitve, neposredno povezane z opremo iz predhodnih točk, za vse elemente v njeni življenjski dobi,

Gradnje in storitve za specifično vojaške namene ali občutljive gradnje in občutljive storitve.

Za namen direktive je potrebno vojaško opremo razumeti zlasti kot vrste proizvodov, ki so vključene v seznam orožja, streliva in vojaških sredstev, ki je bil sprejet s Sklepom Sveta z

¹³ Po načelu transparentnosti mora biti ponudnik izbran na pregleden način in po predpisanem postopku. Postopki so javni, kar pomeni, da se zagotavlja brezplačna objava na evropskem elektronskem portalu naročil.

¹⁴ Po načelu zagotavljanja konkurence med ponudniki, naročnik v postopku naročanja ne sme omejevati konkurence med ponudniki in mora ravnati v skladu s predpisi o varstvu oziroma preprečevanju omejevanja konkurence

¹⁵ Po načelu enakopravne obravnave ponudnikov mora naročnik zagotoviti, da med ponudniki v vseh fazah postopka naročanja in glede vseh elementov, ni razlikovanja. Naročnik mora paziti, da pri izvajanju postopka ne ustvarja okoliščin, ki bi pomenile krajevno, stvarno ali osebno diskriminacijo ponudnikov ali diskriminacijo, ki bi izvirala iz klasifikacije dejavnosti, ki jo opravlja ponudnik. Prav tako naročnik ne sme izvajati kakršnokoli drugo obliko diskriminacije.

dne 15.04.1958. Ta seznam vsebuje le opremo, ki je načrtovana, razvita in proizvedena za specifične vojaške namene.

Iz direktive se pod določenimi pogoji še vedno izločajo posamezna naročila. Države članice bodo še vedno lahko koristile člen 346 PDEU (ex. člen 296 PES), v kolikor bodo za to izpolnjeni pogoji (zaščita bistvenih varnostnih interesov države članice). V tem primeru bodo države članice izvajale naročila na podlagi člena 346 PDEU, skladno s pravili ravnanja v okviru EDA, ter jih objavljala na elektronskem portalu EBB1. Prav tako v direktivi niso vključena naročila za namene obveščevalne dejavnosti, itd. To pomeni zlasti, da so iz področja uporabe direktive izvzeta naročila, če to upravičujejo razlogi javne varnosti ali če je to potrebno za zaščito bistvenih varnostnih interesov države članice. Gre za primere, v katerih so potrebne tako zelo stroge zahteve glede zanesljivosti oskrbe ali ki so tako zaupna oziroma pomembna za nacionalno suverenost, da tudi posebne določbe direktive ne zadostujejo za varovanje bistvenih varnostnih interesov držav članic, opredelitev teh interesov pa je v izključni pristojnosti držav članic.

Vrednostni limit, nad katerim je obvezna uporaba določb direktive je 387.000 EUR brez DDV za naročila blaga in storitev oziroma 4.845.000 EUR za naročila gradenj.

Posebnosti, ki jih opredeljuje direktiva se nanašajo predvsem na področje varovanja informacij in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe. Naročniki lahko gospodarskim subjektom naložijo zahteve, katerih namen je varovanje zaupnih informacij, ki jih sporočijo med postopkom zbiranja ponudb in oddaje naročil. Ob pomanjkanju ureditve Evropske unije o varovanju informacij, so naročniki ali države članice tisti, ki morajo opredeliti te zahteve v skladu s svojimi nacionalnimi zakoni in predpisi in ki morajo določiti, ali obravnavajo varnostna potrdila, ki so izdana v skladu z nacionalnim pravom druge države članice, enakovredne tistim, ki jih izda njihov pristojni organ. V številnih primerih imajo države članice dvostranske varnostne sporazume z določbami o vzajemnem priznavanju nacionalnih varnostnih potrdil. Naročniki lahko prav tako v razpisni dokumentaciji zahtevajo od ponudnikov, da predložijo določena potrdila, ki izkazujejo zanesljivost oskrbe ponudnika. Zanesljivost oskrbe lahko pomeni različne zahteve, ki vključujejo na primer nudenje ključnih zmožnosti servisiranja, vzdrževanja in remonta, da se zagotovi pomoč v celotni življenjski dobi kupljene opreme. Od kandidata se lahko zahteva, da predloži posebna jamstva povezana z zagotavljanjem varnosti podatkov, predvsem varovanja tajnih podatkov in zanesljivosti oskrbe, kot na primer pravočasno in zanesljivo izvedbo naročila, zlasti v času krize oziroma oboroženega spopada.

Postopki, ki se uporabljajo za oddajo naročila so postopek s pogajanjem, omejen postopek (v nacionalni zakonodaji postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti) in konkurenčni dialog. V direktivi ne najdemo odprtega postopka, ki je največkrat uporabljen postopek v Direktivi 2004/18/ES. Postopek s pogajanjem po predhodni objavi je predviden kot standardni postopek, ki naročnikom daje fleksibilnost za prilagoditev vseh podrobnosti naročila. Bistvena razlika v primerjavi z ZJN-2 je v tem, da se bodo lahko naročniki na področju obrambe in varnosti pri izvedbi postopka s pogajanjem po predhodni objavi v vsakem primeru pogajali s ponudniki, ki bodo izpolnjevali minimalne pogoje naročnika. Ta možnost naročnikom pri izvedbi odprtega postopka ni dopustna.

Ker protidobave¹⁶ po Direktivi 2009/81/ES oziroma Zakonu o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti niso dopustne imajo naročniki možnost, da zavežejo izvajalce, da oddajo del naročila podizvajalcem na konkurenčen način, in s tem odprejo dobavne verige in ustvarjajo poslovne priložnosti za mala in srednja podjetja v sektorju obrambe in varnosti. Javno-naročniška zakonodaja določa omejene obveznosti v zvezi s podizvajalci, in v bistvu prepušča izbranemu ponudniku, da organizira svoje dobavne verige. Nasprotno pa ta zakon vsebuje podroben sklop določb, ki omogočajo naročniku, da od izbranega ponudnika zahteva, da odda v podizvajanje določen del celotnega naročila z uporabo pravil, ki veljajo za naročnike. Tako morajo biti ta dela oddana na transparenten in konkurenčen način.

---

¹⁶ Protidobava je postopek, pri katerem neka država pošlje drugi državi dele nekega stroja ali orodja, država pa si potem sama to reč sestavi. Seveda je takšna dobava mnogokrat cenejša, ker ni potrebno plačevati tuje ampak domačo delovno silo (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Protidobava>)

Naročnik lahko od izbranega ponudnika zahteva, da uporabi določbe zakona, ki se nanašajo na oddajo naročil podizvajalcem pri vseh ali določenih oddajah naročil, ki jih ima izbrani ponudnik namen oddati podizvajalcem, ki so tretje stranke.

Naročnik možnost, da od izbranega ponudnika zahteva, da del naročila odda podizvajalcu, ki je tretja stranka. Naročnik, ki naloži tovrstno oddajo naročila podizvajalcu, izrazi minimalni delež v obliki razpona, ki obsega najnižji in najvišji odstotek. Najvišji odstotek ne sme presegati 30 % vrednosti naročila. Razpon je sorazmeren s predmetom in vrednostjo naročila in naravo panoge, ki je vključena, vključno s stopnjo konkurenčnosti na trgu in z ustreznimi tehničnimi sposobnostmi industrijske baze.

Kot je v dokumentu že poudarjeno je obsežno poglavje nove direktive vezano na pravno varstvo ponudnikov v postopku oddaje naročil na področju obrambe in varnosti (oziroma na uvedbo revizijskega postopka), ki pred sprejemom nove direktive na tem področju ni bilo zagotovljeno v samem postopku izvedbe naročila. Ker je ureditev pravnega varstva v obeh direktivah praktično enako (2007/66/EC in 2009/81/EC) je pravno varstvo v postopku oddaje naročil na področju obrambe in varnosti urejeno v enotnem zakonu, ki ureja pravno varstvo v postopkih javnega naročanja.

Nov Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti, s katerim se implementira Direktiva 2009/81/ES o naročanju gradenj, blaga in storitev na področju obrambe in varnosti bo nedvomno povečala transparentnost in konkurenčnost naročil na področju obrambe in varnosti. Nova pravila bodo imela tudi pomembne učinek na obrambno industrijo. Kot je razvidno iz 72. člena direktive, morajo države članice najpozneje dve leti po začetku veljavnosti direktive sprejeti in objaviti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev z direktivo. V Republiki Sloveniji je bil del direktive, ki se nanaša na pravno varstvo ponudnikov že prenesen v nacionalni pravni red in sicer z Zakonom o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja, ki je bil sprejet na 28. redni seji Državnega zbora, dne 24.5.2011.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.10-12)

4.4 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravu evropske unije

»Prikaz ureditve v pravnem redu EU

S tem zakonom se ureja materija, ki je urejena v Direktivi 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju postopkov za oddajo nekaterih naročil gradenj, blaga in storitev, ki jih oddajo naročniki na področju obrambe in varnosti, ter spremembi direktiv 2004/17/ES in 2004/18/ES, ki je bila sprejeta z namenom vzpostavitve prilagojenega zakonodajnega okvira za oblikovanje evropskega trga z obrambno opremo je. Na področju naročil to zahteva uskladitev postopkov za oddajo naročil, ki izpolnjujejo varnostne zahteve držav članic in obveznosti, ki izhajajo iz Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Obrambna in varnostna oprema sta ključnega pomena za varnost in suverenost držav članic ter za samostojnost Evropske Unije (v nadaljnjem besedilu: Unije). Zato so nakupi blaga in storitev v obrambnem in varnostnem sektorju pogosto občutljivi. Posledica so posebne zahteve, zlasti na področju zanesljivosti oskrbe in varovanja informacij. Te zahteve zadevajo predvsem nakupe orožja, streliva in vojaških sredstev ter z njimi neposredno povezanih storitev in gradenj za oborožene sile pa tudi nekatere posebno občutljive nakupe na področju nevojaške varnosti. Na teh področjih, odsotnost ureditve na ravni Unije omejuje odprtost obrambnih in varnostnih trgov med državami članicami. Te razmere zahtevajo hitro izboljšanje. Zlasti bo koristila ureditev na ravni Unije na področju varovanja informacij, vključno z vzajemnim priznavanjem nacionalnih varnostnih potrdil in z dopuščanjem izmenjave zaupnih informacij med naročniki in evropskimi družbami. Istočasno bi morale države članice sprejeti konkretne ukrepe za izboljšanje zanesljivosti medsebojne oskrbe, z namenom postopne vzpostavitve sistema ustreznih jamstev.

Za namene tega zakona in te direktive je treba vojaško opremo razumeti zlasti kot vrste

proizvodov, ki so vključene v seznam orožja, streliva in vojaških sredstev, ki je bil sprejet s Sklepom Sveta 255/58 z dne 15. aprila 1958, države članice pa se lahko omejijo samo na ta seznam, ko prenašajo to direktivo. Ta seznam vključuje le opremo, ki je načrtovana, razvita in proizvedena za specifične vojaške namene. Vendar je seznam splošen in ga je treba razlagati široko v luči razvoja tehnologije, politike naročanja in vojaških zahtev, ki vodijo k razvoju novih vrst opreme, denimo na podlagi skupnega seznama vojaške opreme Unije. Za namene te direktive bi „vojaška oprema“ morala zajemati tudi proizvode, ki so, kljub temu, da so bili sprva načrtovani za civilno uporabo, bili kasneje prilagojeni za vojaške namene, in sicer za uporabo kot orožje, strelivo ali vojaško sredstvo.

Na področju nevojaške varnosti bi se moral ta zakon in direktiva uporabljati za naročila, ki imajo lastnosti, podobne lastnostim obrambnih naročil in so enako občutljiva. To lahko velja denimo na področjih, kjer vojaške in nevojaške sile sodelujejo za izpolnjevanje istih nalog oziroma kjer je namen naročila varovanje Unije oziroma držav članic na njihovem ozemlju ali zunaj njega pred resnimi grožnjami nevojaških oziroma nevladnih subjektov. Lahko vključuje denimo varovanje meja, policijske dejavnosti in misije kriznega upravljanja.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.12-13)

»Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Glede na to, da je rok za prenos Direktive 2009/81/ES 21. avgust 2011 in na informacije posredovane s strani držav članic na zadnjem sestanku ACPC, da bodo v večini imele zamudo pri prenosu, je nemogoče prikazati ureditev v ostalih državah članicah. Po dostopnih informacijah je možno zgolj predstaviti namero o načinu prenosa te Direktive.

Grčija, Španija, Švedska, Litva, Latvija, Ciper, Belgija, Češka

V Grčiji, Španiji, Litvi, Latviji, Belgiji, na Švedskem, Cipru in na Češkem pripravljajo ločen zakon, ki bo urejal naročanje na področju obrambe in varnosti.

Italija

Italijanski parlament je sprejel odločitev, da se bo Direktiva prenesla z Vladnim odlokom.

Francija

V Franciji predvidevajo prenos direktive tako, da bodo modificirali javno-naročniško zakonodajo.

Danska

Na Danskem je bila sprejeta odločitev, da se bo Direktiva prenesla z izvršnim Vladnim odlokom.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, str.13-14)

4.5 Predmet javnih naročil na področju obrambe in varnosti, ki se oddajo po tem zakonu

»(1) Predmet javnega naročanja na področju obrambe in varnosti po tem zakonu je:

- vojaška oprema, njeni sestavni deli ali sklopi;
- občutljiva oprema, njeni sestavni deli ali sklopi;
- storitve za specifično vojaške namene;
- gradnje za specifično vojaške namene;
- občutljive storitve;
- občutljive gradnje;

naročila, ki se izvajajo na podlagi 346. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL C št. 83 z dne 30. 3. 2010, str. 47, v nadaljnjem besedilu: PDEU);

naročila za izvajanje obveščevalne in protiobveščevalne dejavnosti;

blago, storitve ali gradnje, ki so v katerikoli fazi celotne življenjske dobe vojaške opreme neposredno povezane z njo, njenimi sestavnimi deli ali sklopi;

gradnje, blago in storitve, ki so v katerikoli fazi celotne življenjske dobe občutljive opreme neposredno povezane z njo, njenimi sestavnimi deli ali sklopi.

(2) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) z uredbo natančneje določi seznam blaga, storitev in gradenj iz prejšnjega odstavka.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, 2.člen)

4.5.1 Temeljna načela

»(1) Ureditev, razvoj sistema naročanja in njegovo izvajanje mora temeljiti na načelu prostega pretoka blaga, načelu prostega pretoka storitev, načelu svobode ustanavljanja, ki izhajajo iz PDEU, in na načelih gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti, zagotavljanja konkurence med ponudniki, transparentnosti naročanja, enakopravne obravnave ponudnikov in sorazmernosti.

(2) Naročnik mora izvesti naročanje tako, da z njim zagotovi gospodarno in učinkovito porabo javnih sredstev in uspešno doseže cilje svojega delovanja, določene skladno s predpisi, ki urejajo porabo proračunskih in drugih javnih sredstev.

(3) Če predmet naročila dopušča in če to prispeva k večji gospodarnosti in učinkovitosti izvedbe naročila, mora naročnik oblikovati razpisno dokumentacijo tako, da je mogoče ponudbo oddati po sklopih. Pri tem mora zagotovi nediskriminatno obravnavo in s tem večjo dostopnost naročila gospodarskim subjektom.

(4) Naročnik v postopku naročanja ne sme omejevati konkurence med ponudniki, zlasti ne sme omejevati možnih ponudnikov z izbiro in izvedbo postopka, ki je v nasprotju s tem zakonom, pri izvajanju naročanja pa mora ravnati v skladu s predpisi o varstvu oziroma preprečevanju omejevanja konkurence.

(5) Naročnik ne sme zahtevati od ponudnika, da pri izvedbi naročila zaposli določene podizvajalce, ali da izvede kakšen drug posel, kot na primer izvoz določenega blaga ali storitev, če s posebnim zakonom ali mednarodnim sporazumom ni določeno drugače. Naročnik lahko pod pogoji iz devetega poglavja tega zakona določi, da mora izbrani ponudnik del naročila oddati podizvajalcu na način predviden s tem zakonom.

(6) Ponudnik mora biti izbran na pregleden način in po predpisanem postopku.

(7) Postopki naročanja po tem zakonu so javni, kar se glede na vrednosti iz 7. člena tega zakona zagotavlja z brezplačnimi objavami naročil na portalu javnih naročil in v Uradnem listu Evropske unije, razen če se zahteva varovanje tajnih ali osebnih podatkov ali poslovnih skrivnosti.

(8) Naročnik mora zagotoviti, da med ponudniki v vseh fazah postopka naročanja in glede vseh elementov, ni razlikovanja, upošteva vzajemno priznavanje in sorazmernost zahtev naročnika glede na predmet naročila.

(9) Naročnik mora zagotoviti, da ne ustvarja okoliščin, ki pomenijo krajevno, stvarno ali osebno diskriminacijo ponudnikov, diskriminacijo, ki izvira iz klasifikacije dejavnosti, ki jo opravlja ponudnik, ali drugo diskriminacijo.

(10) Naročanje se mora izvajati sorazmerno predmetu naročanja, predvsem glede izbire, določitve in uporabe pogojev in meril, ki morajo biti smiselno povezana s predmetom naročanja.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.6)

»mejne vrednosti za objave

(1) Naročnik mora poslati v objavo na portal javnih naročil in Uradu za publikacije Evropske unije naročila, katerih vrednost je brez davka na dodano vrednost (v nadaljnjem besedilu: DDV) enaka ali večja od:

387.000 eurov v primeru naročanja blaga ali storitev,

4.845.000 eurov v primeru naročanja gradenj.

(2) Naročnik mora poslati v objavo na portal javnih naročil naročila, katerih vrednost je brez DDV enaka ali večja od:

40.000 eurov v primeru naročanja blaga ali storitev,

80.000 eurov v primeru naročanja gradenj.

(3) Kadar Evropska komisija objavi spremembe mejnih vrednosti iz tega zakona, ministrstvo, pristojno za finance, v desetih dneh po objavi, na svojih spletnih straneh objavi

nove evropske mejne vrednosti.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.7)

»metode za izračun ocenjene vrednosti naročil in okvirnih sporazumov

(1) Naročnik mora, zaradi izbire pravilnega postopka naročanja, izračunati ocenjeno vrednost naročila upoštevaje celotno skupno vrednost plačil brez DDV, vključno z možnostjo povečanja obsega naročila in katerikoli povečanjem vrednosti pogodbe. Ocenjena vrednost naročila mora vključevati tudi vrednost morebitnih nagrad in drugih izplačil kandidatom in ponudnikom. Ocenjena vrednost se določi tako, da je njena višina primerljiva cenam na trgu, ki veljajo za predmet naročila, če je dostopen na trgu in ni prilagojen posebnim potrebam naročnika.

(2) Način izračuna ocenjene vrednosti naročila, vključno z vsemi količinskimi in cenovnimi parametri, na podlagi katerih je naročnik izračunal ocenjeno vrednost naročila, mora biti razviden iz dokumentacije, ki jo o naročilu vodi naročnik. Ocenjena vrednost naročila mora biti veljavna na dan pošiljanja obvestila o naročilu v objavo, oziroma v primeru, da objava ni potrebna, ko naročnik izda sklep o začetku postopka oddaje naročila.

(3) Naročnik ne sme določiti ocenjene vrednosti naročila tako, da bi se zaradi nižje ocenjene vrednosti izognil uporabi tega zakona glede na mejne vrednosti za objave in postopke naročanja.

(4) V zvezi z naročili gradenj mora izračun ocenjene vrednosti naročila gradenj vključevati tako stroške gradnje kot tudi skupno ocenjeno vrednost blaga, potrebnega za izvedbo gradenj, ki ga je naročnik dal na voljo izvajalcu gradenj. Vlada z uredbo določi Seznam dejavnosti na področju gradenj, ki ga naročnik upošteva pri opredelitvi vrste predmeta naročila.

(5) V zvezi z naročili, ki jih je možno deliti na sklope veljajo naslednja pravila:

če iz naročila gradnje ali storitev izhaja možnost, da se naročilo lahko odda tudi po sklopih, se upošteva skupna ocenjena vrednost vseh sklopov. V primeru, da je skupna vrednost sklopov enaka ali večja od mejne vrednosti, od katere dalje je treba poslati naročilo v objavo Uradu za publikacije Evropske unije, se za oddajo vsakega posameznega sklopa uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za naročila, ki jih je treba poslati v objavo Uradu za publikacije Evropske unije. Naročnik pa lahko odstopi od upoštevanja pravila za objave v Uradnem listu Evropske unije v zvezi s sklopi, katerih ocenjena vrednost brez DDV je manjša kakor 80.000 eurov za storitve ali 1.000.000 eurov za gradnje, če skupna vrednost teh sklopov ne presega 20 % skupne vrednosti vseh sklopov naročila. Naročnik lahko odstopi od upoštevanja pravil za objave na portalu javnih naročil v zvezi s sklopi, katerih ocenjena vrednost brez DDV je manjša kakor 8.000 eurov za storitve ali 16.000 eurov za gradnje, če skupna vrednost teh sklopov ne presega 20 % skupne vrednosti vseh sklopov;

če je na podlagi informacij o nabavah podobnega blaga mogoče zaključiti, da gre za naročila, ki se lahko oddajajo istočasno v ločenih sklopih, se upošteva skupna ocenjena vrednost vseh sklopov. Če je skupna vrednost sklopov enaka ali večja od mejne vrednosti, od katere dalje je treba poslati naročilo v objavo Uradu za publikacije Evropske unije, se za oddajo vsakega posameznega sklopa uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za naročila, ki jih je treba poslati v objavo Uradu za publikacije Evropske unije. Naročnik pa lahko odstopi od upoštevanja pravila za objave v Uradnem listu Evropske unije v zvezi s sklopi, katerih ocenjena vrednost brez DDV je manjša kakor 80.000 eurov, če skupna vrednost teh sklopov ne presega 20 % skupne vrednosti vseh sklopov. Naročnik lahko odstopi od upoštevanja pravil za objave na portalu javnih naročil v zvezi s sklopi, katerih ocenjena vrednost brez DDV je manjša kakor 8.000 eurov, če skupna vrednost teh sklopov ne presega 20 % skupne vrednosti vseh sklopov. (predlog zakona o obrambnih in zaupnih naročilih, str.21)

(6) Glede naročil blaga v zvezi z zakupom, najemom ali nakupom na kredit so vrednosti, ki jih je treba uporabiti pri izračunu ocenjene vrednosti naročila, naslednje:

pri naročilih za določeno obdobje, če je to obdobje krajše ali enako 12 mesecem,

celotna ocenjena vrednost za ves čas trajanja naročila ali, če je obdobje trajanja naročila daljše od 12 mesecev, celotna vrednost, ki vključuje ocenjeno preostalo vrednost;

v primeru naročil za nedoločeno obdobje ali naročil, za katera obdobja ni mogoče določiti, njihova mesečna vrednost, pomnožena z 48.

(7) V primeru naročil blaga ali storitev, ki so dostopne na trgu, ali naročil, ki bodo predmet ponovne oddaje v določenem obdobju, mora izračun ocenjene vrednosti temeljiti na:

dejanski celotni vrednosti istovrstnih zaporednih naročil, oddanih v zadnjih 12 mesecih ali v koledarskem letu, upošteva je spremembe količine ali vrednosti, ki bi nastale v 12 mesecih po prvotnem naročilu, ali

celotni ocenjeni vrednosti zaporednih naročil, oddanih v 12 mesecih po prvi dobavi ali med koledarskim letom, če le-to ni daljše od 12 mesecev.

(8) Pri naročilih storitev mora izračun ocenjene vrednosti temeljiti:

pri zavarovalniških storitvah na višini premije in drugih oblik plačil;

pri naročilih idejnih načrtov na honorarjih, plačljivih provizijah in drugih oblikah plačil;

pri naročilih storitev brez navedene skupne cene:

v primeru naročil za določeno obdobje, če je to obdobje 48 mesecev ali manj, na skupni vrednosti za njihovo celotno trajanje;

v primeru naročil z obdobjem, daljšim kakor 48 mesecev, na njihovi mesečni vrednosti, pomnoženi z 48.

(9) V postopku, na podlagi katerega namerava naročnik skleniti okvirni sporazum, mora izračun ocenjene vrednosti temeljiti na največji predvideni vrednosti vseh posameznih naročil brez DDV, ki bodo oddana v celotnem obdobju trajanja okvirnega sporazuma.

(10) V primeru, da predmet naročila lahko vzdržuje, nadgrajuje ali servisira samo za to pooblaščen oseba, mora ocenjena vrednost za naročilo tega predmeta, temeljiti tudi na ocenjeni vrednosti vzdrževanja, nadgradnje ali servisiranja za dobo petih let.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, 8.člen)

»izključitev naročil, ki se oddajo v skladu z mednarodnimi pravili

Ta zakon se ne uporablja za naročila:

ki jih urejajo posebna postopkovna pravila na podlagi mednarodnega sporazuma ali dogovora, ki je sklenjen med eno ali več držav članic in eno ali več tretjimi državami;

ki jih urejajo posebna postopkovna pravila na podlagi sklenjenega mednarodnega sporazuma ali dogovora, ki se nanaša na stacioniranje vojaških enot in zadeva gospodarske subjekte v Republiki Sloveniji, drugi državi članici ali tretji državi;

ki jih urejajo posebna postopkovna pravila mednarodne organizacije, ki nabavlja za svoje namene, ali za naročila, ki morajo biti oddana s strani Republike Slovenije v skladu s pravili te mednarodne organizacije.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS,9.člen)

»posebne izjeme, ki niso predmet naročanja

(1) Ta zakon se ne uporablja za:

naročila, ki se oddajajo v okviru progama sodelovanja, ki temelji na raziskavah in razvoju in v katerem z namenom razvoja novega proizvoda, če je to primerno pa tudi z namenom razvoja kasnejših faz v celotni življenjski dobi tega proizvoda, sodelujeta najmanj dve državi članici. Kadar se program sodelovanja izvaja izključno med državami članicami, morajo te ob zaključku programa sodelovanja Evropski komisiji sporočiti delež stroškov za raziskave in razvoj v razmerju do skupnih stroškov programa sodelovanja in predviden delež naročil za posamezno državo članico ter ji posredovati sporazum o delitvi stroškov med državami članicami;

naročila, oddana v tretji državi, vključno z civilnimi naročili, ki se izvajajo, ko so slovenske vojaške sile nahajajo izven ozemlja Evropske unije, če je treba naročila zaradi operativnih potreb oddati gospodarskim subjektom, ki imajo sedež na območju, kjer se izvajajo aktivnosti ali operacije;

naročila storitev v zvezi s pridobitvijo ali najemom zemljišč, že zgrajenih objektov ali

drugih nepremičnin ali pravic, ki so z njimi povezane, razen naročil finančnih storitev, ki so vezana na pogodbe o pridobitvi ali najemu in se v kakršni koli obliki sklenejo istočasno, prej ali pozneje;

naročila, oddana s strani vlade vladi države članice ali tretje države v zvezi z:

dobavo vojaške opreme,

dobava občutljive opreme,

občutljivimi gradnjami,

občutljivimi storitvami,

gradnjami ali storitvami, ki so neposredno povezane z vojaško opremo,

gradnjami ali storitvami, ki so neposredno povezane z občutljivo opremo, ali

gradnjami ali storitvami za specifično vojaške namene;

storitve na področju arbitraže in poravnave;

finančne storitve, razen zavarovalniških storitev;

pogodbe o zaposlitvi;

raziskovalne in razvojne storitve, razen tistih, od katerih ima koristi izključno naročnik pri opravljanju lastnih dejavnosti, pod pogojem, da opravljeno storitev v celoti plača naročnik;

naročilo, katerega predmet je gradnja, blago ali storitev s področja uporabe tega zakona, če:

je predmet naročila neposredno in stvarno povezan z naročilom, ki ni predmet tega zakona, ZJN-2 ali ZJNVETPS, in

je hkratna oddaja obeh naročil enemu ponudniku utemeljena s stvarnimi in dejanskimi razlogi.

(2) V primeru iz 9. točke prejšnjega odstavka naročnik ne sme združiti različnih predmetov naročanja, da bi se zaradi združitve izognil uporabi tega zakona. V dokumentaciji o oddaji združenega naročila mora naročnik navesti razloge za uporabo izjeme iz 9. točke prejšnjega odstavka.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, 10. člen)

»varstvo podatkov

(1) Naročnik mora zagotoviti varovanje podatkov, ki se glede na določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, tajne podatke, ali gospodarske družbe, štejejo za osebne ali tajne podatke ali poslovno skrivnost, ter posredovanje, izmenjavo in shranjevanje informacij na tak način, da so varovani celovitost podatkov in zaupno ravnanje s ponudbami oziroma prijavi za sodelovanje.

(2) Naročnik mora imena ponudnikov in predložene ponudbe varovati kot poslovno skrivnost do roka, določenega za odpiranje ponudb.

(3) Naročnik lahko tehnične specifikacije ali posamezne dele razpisne dokumentacije ali dokumentacije, ki jo vodi o naročilu, označi kot tajen podatek. V tem primeru mora:

naročnik v obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji navesti vse zahteve in ukrepe, potrebne za zagotavljanje varovanja tajnih podatkov v skladu z predpisi, s področja varovanja tajnih podatkov;

ponudnik s sedežem v Republiki Sloveniji pred dostopom do tajnih podatkov predložiti varnostno dovoljenje, ki ga določa zakon, ki ureja tajne podatke;

ponudnik s sedežem v drugi državi članici ali tretji državi, s katero ima Republika Slovenija sklenjen bilateralni varnostni sporazum, pred posredovanjem tajnih podatkov predložiti varnostno dovoljenje, ki je izdano v skladu z nacionalnim pravom druge države članice ali tretje države. To dovoljenje naročnik obravnava kot enakovredno dovoljenju, ki ga izda pristojni organ Republike Slovenije;

naročnik za ponudnika, ki ima sedež v drugi državi članici ali tretji državi, s katero Republika Slovenija nima sklenjenega bilateralnega varnostnega sporazuma, pred posredovanjem tajnih podatkov pridobiti pisno potrditev pristojnega organa Republike Slovenije, da so varnostna potrdila, ki so izdana v skladu z nacionalnim pravom druge države članice ali tretje države, enakovredna tistim, ki jih izdaja pristojni organ v Republiki Sloveniji.

(4) Pristojni organ Republike Slovenije izda pisno potrditve iz četrte alineje prejšnjega

odstavka, če meni, da je varnostno dovoljenje države članice ali tretje države enakovredno varnostnemu dovoljenju, izdanemu po zakonu, ki ureja tajne podatke.

(5) Pri naročilih, ki vključujejo tajne podatke, lahko naročnik da kandidatom na voljo več časa, da kandidati ali njihovi zaposleni, ki še nimajo varnostnega dovoljenja, to dovoljenje pridobijo in predložijo. V tem primeru naročnik mora možnost in rok za naknadno predložitev varnostnega dovoljenja navesti v predhodnem informativnem obvestilu, obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji.

(6) Če ponudnik pri izvedbi naročila sodeluje s podizvajalci, veljajo določbe tega člena tudi za podizvajalce.

(7) Naročnik lahko kot dokaz o izpolnjevanju zahtev glede ukrepov, potrebnih za zagotavljanje varovanja tajnih podatkov, od gospodarskega subjekta zahteva predložitev enega ali več naslednjih dokumentov ali podatkov:

izjavo ponudnika in predvidenih podizvajalcev, da bodo v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje tajnih podatkov, zagotovili obravnavo tajnih podatkov, do katerih bodo kadarkoli v postopku naročanja, pri ali po izvedbi naročila, dostopali;

izjavo ponudnika, da bo od podizvajalcev, ki bodo k izvedbi naročila pristopili naknadno in še niso podali izjave iz prejšnje točke, te izjave pridobil in predložil naročniku pred sklenitvijo pogodbe s podizvajalcem;

informacije o predvidenih podizvajalcih, iz katerih izhaja, da imajo ustrezne zmogljivosti za varovanje tajnih podatkov, do katerih imajo ali bodo imeli dostop;

izjavo ponudnika, da bo pred sklenitvijo pogodbe s podizvajalcem, ki bo k izvedbi naročila pristopil naknadno, naročniku predložil informacije, iz katerih izhaja, da ima podizvajalec ustrezne zmogljivosti za varovanje tajnih podatkov, do katerih ima ali bo imel dostop.

(8) Vse dokumente in medije, na katerih je ponudnik navedel tajni podatek, ki ga je kot takega predhodno opredelil naročnik, mora ponudnik označiti z enako stopnjo tajnosti in jih varovati v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje tajnih podatkov.

(9) Vsi, ki so prejeli tajne podatke, so odgovorni za njihovo varovanje in ohranitev njihove tajnosti.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.15)

»javnost podatkov in vpogled v ponudbe

(1) Ne glede na določbo prvega odstavka prejšnjega člena je javni podatek vrednost posamezne postavke in skupna vrednost iz ponudbe, v primeru merila ekonomsko najugodnejše ponudbe pa tisti podatki, ki so vplivali na razvrstitev ponudbe v okviru drugih meril in niso označeni kot tajni podatek. Ponudnik ali kandidat lahko, ne glede na določbo prvega odstavka prejšnjega člena, dostopa do podatkov o količinah iz specifikacije in cenah na enoto, v primeru merila ekonomsko najugodnejše ponudbe, pa tudi do podatkov, ki so vplivali na razvrstitev ponudbe v okviru drugih meril.

(2) Celotna dokumentacija o oddanem naročilu je po datumu oddaje naročila javna, če ne vsebuje poslovnih skrivnosti ali tajnih podatkov. Pred tem datumom določbe zakona, ki urejajo dostop do informacij javnega značaja, ne veljajo.

(3) Po sprejemu odločitve o oddaji naročila mora naročnik ponudniku na njegovo zahtevo dovoliti vpogled v druge ponudbe in ostalo dokumentacijo, razen v tiste dele, ki upoštevajo prvi odstavek prejšnjega člena in prvi odstavek tega člena predstavljajo poslovno skrivnost. Naročnik mora organizirati vpogled v ponudbe, prejete v postopku oddaje naročila, v 25 dneh od prejema zahteve za vpogled. Kadar ponudnik zahteva vpogled v ponudbe zaradi suma, da je naročnik kršil zakon, pa mora vpogled organizirati najmanj tri dni preden za ponudnika, ki zahteva vpogled, poteče rok za vložitev zahtevka za revizijo. Če v tem primeru prejme zahtevo za vpogled štiri dni pred potekom roka za vložitev zahtevka za revizijo ali pozneje, mora naročnik zagotoviti vpogled v najkrajšem možnem času, in, če okoliščine to dopuščajo, preden ponudniku, ki zahteva vpogled, poteče rok za vložitev zahtevka za revizijo. Naročnik mora ponudnika, v ponudbo katerega bo izveden vpogled, seznaniti s časom in krajem vpogleda in mu tako omogočiti, da je navzoč pri vpogledu v njegovo ponudbo ter da ima možnost varovati svoje interese. Naročnik mora ponudniku, ki opravi vpogled v ponudbe drugih ponudnikov ali dokumentacijo o postopku naročanja,

omogočiti prepis, fotokopijo ali elektronski zapis ponudbe, dokumentacije ali njenega dela. Vpogled v zahtevano dokumentacijo je brezplačen. Za posredovanje prepisa, fotokopije ali elektronskega zapisa zahtevane informacije lahko naročnik v skladu s svojim stroškovnikom, ki ga določi na podlagi zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja, če tega stroškovnik nima, pa v skladu z okvirnim stroškovnikom, ki ga je na podlagi zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja, predpisala vlada, ponudniku zaračuna materialne stroške.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.16)

»jezik v postopku naročanja

(1) Postopek naročanja poteka v slovenskem jeziku. Naročnik lahko v razpisni dokumentaciji določi, da smejo ponudniki svoje ponudbe predložiti delno ali v celoti v tujem jeziku, zlasti v delu, ki se nanaša na tehnične značilnosti, kakovost in tehnično dokumentacijo, kot so na primer prospekti, propagandni ter tehnični material in drugo. V izjemnih primerih, predvsem kadar ni ustrezne slovenske terminologije na posameznem tehničnem področju ali kadar se lahko le z razpisno dokumentacijo v tujem jeziku zagotovi zadostna konkurenca, lahko naročnik pripravi razpisno dokumentacijo ali del razpisne dokumentacije v tujem jeziku. Če naročnik dovoli, da ponudnik predloži del ponudbene dokumentacije v enem od uradnih jezikov Evropske unije ali drugem tujem jeziku, mora naročnik navesti, v katerem jeziku in za kateri del ponudbe gre.

(2) Če naročnik pri pregledovanju in ocenjevanju ponudb meni, da je treba del ponudbe, ki ni predložen v slovenskem jeziku, uradno prevesti v slovenski jezik, lahko to zahteva in ponudniku določi ustrezn rok. Stroške prevoda nosi ponudnik.

(3) Za presojo spornih vprašanj se vedno uporablja ponudba oziroma njen uradni prevod v slovenskem jeziku, v primeru, da je bila razpisna dokumentacija ali del razpisne dokumentacije podan v tujem jeziku, pa tuji jezik.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.17)

4.5.2 Postopki in posebni načini naročanja

»vrste postopkov

(1) Naročnik izvede naročanje po enem izmed naslednjih postopkov:

- postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti,
- postopek s pogajanjem po predhodni objavi,
- postopek s pogajanjem brez predhodne objave,
- konkurenčni dialog ali
- postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi.

(2) Naročnik izvede naročanje:

po kateremkoli postopku iz prejšnjega odstavka, če je vrednost predmeta naročila brez DDV:

v primeru naročanja blaga ali storitev enaka ali večja od 40.000 eurov in manjša od 387.000 eurov in

v primeru naročanja gradenj enaka ali večja od 80.000 eurov in manjša od 4.845.000 eurov.

po postopkih iz 1. do 4. točke prejšnjega odstavka, če je vrednost predmeta naročila brez DDV:

v primeru naročanja blaga ali storitev enaka ali večja od 387.000 eurov in

v primeru naročanja gradenj enaka ali večja od 4.845.000 evrov.

(3) Naročanje iz 2. točke prejšnjega odstavka se izvaja ob uporabi postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali postopka s pogajanjem po predhodni objavi. V posebnih primerih in okoliščinah, ki so izrecno določene v 21. členu tega zakona, lahko naročnik odda naročilo ob uporabi postopka s pogajanjem brez predhodne objave, v posebnih primerih in okoliščinah, izrecno navedenih v 22. členu tega zakona, pa lahko naročnik uporabi konkurenčni dialog.

(4) V primeru, da se kadarkoli v postopku ugotovi, da vrednost naročila presega mejno

vrednost, ki je bila podlaga za izbiro postopka naročanja iz tega člena oziroma mesta objave naročila iz 7. člena tega zakona, mora naročnik postopek naročanja v skladu z 76. členom tega zakona ustaviti oziroma zavrnil vse ponudbe, in, če je to potrebno, začeti nov postopek, skladno z določbami tega zakona.

(5) Določbe tega zakona, razen določb 82. člena do 84. člena tega zakona, se ne uporabljajo za naročila blaga ali storitev, katerih vrednost je manjša od 40.000 eurov brez DDV, in za naročila gradenj, katerih vrednost je manjša od 80.000 eurov brez DDV. Naročniki morajo za ta naročila voditi le evidenco o njihovi oddaji, ki zajema vrsto in navedbo predmeta ter vrednost naročila.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.18)

»postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti

Postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti je postopek, v katerem naročnik v prvi fazi na podlagi vnaprej predloženih prijav prizna sposobnost kandidatom in v drugi fazi povabi k oddaji ponudb kandidate, ki jim je priznal sposobnost.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.19)

»postopek s pogajanjem po predhodni objavi

(1) V postopku s pogajanjem po predhodni objavi se naročnik pogaja s ponudniki o njihovih ponudbah z namenom, da bi jih prilagodil zahtevam, ki jih je naročnik navedel v razpisni dokumentaciji, s ciljem izbire najugodnejše ponudbe, ob uporabi vnaprej določenih meril.

(2) Naročnik mora med pogajanjem zagotoviti enako obravnavo vseh ponudnikov, s katerimi se pogaja. Zlasti ne sme posredovati udeležencem pogajanj informacij na diskriminatoren način, zaradi katerega bi lahko bili nekateri ponudniki v prednosti pred drugimi. Pred pogajanjem mora naročnik ponudnike, ki jih namerava povabiti k pogajanjem, seznaniti s pravili, po katerih bodo pogajanja potekala.

(3) Naročnik lahko določi, da se pogajanja opravijo v več zaporednih krogih, da bi ob uporabi meril za izbor, navedenih v obvestilu o naročilu ali v razpisni dokumentaciji, zmanjšal število ponudb, o katerih se je treba pogajati. Naročnik mora v obvestilu o naročilu ali v razpisni dokumentaciji navesti, da bo tako možnost uporabil in na kakšen način.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.20)

»postopek s pogajanjem brez predhodne objave

(1) Naročnik lahko za naročila blaga, storitev ali gradenj uporabi postopek s pogajanjem brez predhodne objave:

če v postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi, postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, postopku s pogajanjem po predhodni objavi ali konkurenčnem dialogu ne pridobi nobene ponudbe ali prijave ali nobene primerne ponudbe in pod pogoji, da se prvotno določen predmet naročila in vsebina razpisne dokumentacije bistveno ne spremenita in da se Evropski komisiji pošlje poročilo, če slednja to zahteva;

če v postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi, postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, postopku s pogajanjem po predhodni objavi ali konkurenčnem dialogu ne pridobi nobene pravilne ali sprejemljive ponudbe, pri čemer se prvotno določene zahteve iz razpisne dokumentacije ne smejo bistveno spremeniti. V postopek s pogajanjem mora naročnik vključiti vse tiste ponudnike, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje iz 31. do 37. člena tega zakona in so v prejšnjem postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi, postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali postopku s pogajanjem po predhodni objavi ali konkurenčnem dialogu predložili ponudbe v skladu s formalnimi zahtevami, vezanimi na postopek oddaje ponudb;

če je to nujno potrebno, kadar je iz razlogov, ki jih ni mogoče predvideti in jih v nobenem primeru ni mogoče pripisati naročnikovemu ravnanju, naročilo neizogibno potrebno oddati in ni mogoče spoštovati niti skrajšanih rokov za prejem prijav in ponudb;

če nujnost zaradi krize iz 12. točke prvega odstavka 3. člena tega zakona ne omogoča spoštovanja rokov, niti skrajšanih rokov za prejem prijav in ponudb;

če lahko zaradi tehničnih oziroma umetniških zahtev predmeta naročanja ali iz razlogov, ki so povezani z varovanjem izključnih pravic, naročilo izpolni le določen ponudnik. Naročnik ne sme uporabiti postopka s pogajanjem brez predhodne objave na

podlagi te točke, če je predmet naročanja izvedba projekta, ki ga je projektant projektiral v predhodnem postopku naročanja, in namerava v pogajanja vključiti le tega projektanta;

če vrednost naročila ne presega vrednosti, od katere dalje je treba poslati naročilo v objavo Uradu za publikacije Evropske unije, če lahko naročilo izpolni vnaprej znano končno število sposobnih ponudnikov in pod pogojem, da enakopravno obravnava vse ponudnike;

v primeru, če naročnik v že začetem postopku naročanja zaradi vloženega zahtevka za revizijo ne more pravočasno oddati naročila, izvedba naročila pa je nujna tudi v tem obdobju, pod pogojem, da vrednost naročila ne presega vrednosti, od katere dalje je treba naročilo poslati v objavo Uradu za publikacije Evropske unije, in na podlagi predhodnega soglasja ministrstva, pristojnega za finance. Naročnik lahko v takem primeru odda naročilo le za čas do sklenitve pogodbe na podlagi že začetega postopka, v primeru, da mora izvesti nov postopek naročanja pa do sklenitve pogodbe na podlagi novega postopka naročanja;

za naročila, ki so povezana s storitvami letalskega ali pomorskega prevoza oboroženih ali varnostnih sil, ki so ali bodo napotene izven ozemlja Republike Slovenije, in jih mora naročnik naročiti od gospodarskih subjektov, ki zagotavljajo veljavnost svojih ponudb za tako kratko obdobje, da ni mogoče upoštevati rokov, niti skrajšanih rokov, za prejem prijav in ponudb.

(2) Cena iz ponudbe, predložene v postopku s pogajanja v primeru iz prve in druge točke prejšnjega odstavka, ne sme presegati cene iz ponudbe istega ponudnika, predložene v neuspešnem prej izvedenem postopku naročanja.

(3) Postopek s pogajanja brez predhodne objave se lahko uporabi za:

raziskovalne in razvojne storitve, razen tiste, ki so izjema po 8. točki prvega odstavka 10. člena tega zakona;

blago, ki se izdelava izključno zaradi raziskovanja, poskusov, študij ali razvoja; ta določba ne vključuje serijske proizvodnje zaradi preživetja proizvoda na trgu ali zaradi povrnitve stroškov raziskav in razvoja;

dodatna naročila blaga od prvotnega dobavitelja, ki so namenjena za delno nadomestilo na trgu dostopnega blaga ali postavitvev ali kot povečanje obsega obstoječega blaga ali postavitvev, če bi zamenjava dobavitelja prisilila naročnika, da bi nabavil material, ki ima drugačne tehnične lastnosti, to pa bi povzročilo neskladnost ali nesorazmerne tehnične težave med delovanjem in vzdrževanjem. Trajanje in ponovitev teh naročil ne sme presegati petih let, razen kadar to opravičuje pričakovana življenjska doba opreme, za delovanje katere je to blago potrebno, in bi zamenjava dobavitelja povzročila neskladnost ali tehnične težave;

blago, ponujeno in kupljeno na blagovni borzi;

za naročanje blaga pod posebno ugodnimi pogoji, od ponudnika blaga, ki zaključuje svoje poslovanje, ali v primerih stečaja od stečajnih ali likvidacijskih upraviteljev ali na podlagi sporazuma z upniki ali po postopku, opredeljenem v zakonodaji, ki ureja to področje;

dodatne gradnje ali storitve, ki niso vključene v prvotni projekt ali prvotno naročilo, vendar so zaradi nepredvidenih okoliščin postale potrebne za izvedbo naročila gradenj ali storitev, zajetih v tem projektu ali naročilu, pod pogojem, da se naročilo odda ponudniku, ki izvaja prvotno naročilo:

če teh dodatnih gradenj ali storitev ni mogoče tehnično ali ekonomsko ločiti od prvotnega naročila, ne da bi to naročnikom povzročilo resne težave, ali

če so dodatne storitve ali gradnje, čeprav bi se lahko ločile od izvajanja prvotnega naročila, nujno potrebne za dokončanje tega naročila; dodatne gradnje ali storitve, ki predstavljajo ponovitev podobnih gradenj ali storitev kot so zajete v prvotnem naročilu, pod pogojem, da se oddajo istemu izvajalcu, kateremu je naročnik oddal prvotno naročilo, če so te gradnje ali storitve v skladu z osnovnim projektom oziroma prvotnim naročilom, oddanim na podlagi postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali postopka s pogajanja po predhodni objavi ali konkurenčnem dialogu. Možnost uporabe takšnega postopka mora biti navedena že v postopku oddaje prvotnega naročila in pri izračunu ocenjene vrednosti naročila, upoštevaje vrednosti dodatnih gradenj ali storitev. Ta postopek se lahko uporablja pet let

po sklenitvi pogodbe o izvedbi prvotnega naročila, razen v izjemnih okoliščinah, ki se določijo z upoštevanjem pričakovane življenjske dobe katerega koli dobavljenega predmeta, instalacije ali sistema ter tehničnih težav, ki jih lahko povzroči zamenjava dobavitelja.

(4) Skupna vrednost dodatnih naročil iz 6. točke prejšnjega odstavka ne sme presegati 30 % zneska prvotnega naročila. V primeru dodatnih gradenj iz 6. točke prejšnjega odstavka, lahko naročnik izvajalcu, ki že izvaja dela na gradbišču, po potrditvi obsega del s strani osebe, ki opravlja nadzor nad gradbenimi deli, dovoli začetek opravljanja dodatnih gradenj istočasno z začetkom postopka s pogajanjem brez predhodne objave, če:

vrednost prvotnega naročila gradnje ne presega vrednosti iz prvega odstavka 7. člena tega zakona,

bi lahko zaradi zamika izvedbe del, ki je posledica izvedbe postopka naročanja, prišlo do dodatnih stroškov pri naročniku in

vrednost dodatnih gradenj ne presega 10 % pogodbene vrednosti prvotnega naročila.

(5) Naročnik lahko, če je to primerno, določi, da se pogajanja opravijo v več zaporednih krogih, da bi ob uporabi meril za izbor, navedenih v razpisni dokumentaciji, zmanjšal število ponudb, o katerih se je treba pogajati. Naročnik mora v razpisni dokumentaciji navesti, da bo tako možnost uporabil in na kakšen način.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.21)

»konkurenčni dialog

(1) Konkurenčni dialog je postopek, ki se lahko uporablja, kadar uporaba postopka zbiranja ponudb po predhodni objavi, postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali postopka s pogajanjem po predhodni objavi zaradi zahtevnosti naročila ni mogoča in pod pogojem, da je merilo za izbiro najugodnejšega ponudnika ekonomsko najugodnejša ponudba.

(2) Naročnik objavi obvestilo o naročilu in v njem ali razpisni dokumentaciji navede svoje potrebe in zahteve.

(3) Naročnik z namenom, da ugotovi in opredeli sredstva, ki so najbolj primerna za zadovoljitev njegovih potreb, začne dialog s tistimi kandidati, ki izpolnjujejo pogoje iz 31. do 37. člena tega zakona, katere je naročnik vnaprej določil v razpisni dokumentaciji. V dialogu lahko z izbranimi kandidati razpravlja o vseh vidikih predmeta naročila.

(4) Naročnik lahko ob uporabi meril za izbiro določi, da se konkurenčni dialog opravi v več zaporednih krogih, da bi zmanjšal število rešitev, o katerih je treba razpravljati v posameznem krogu dialoga, ali da se izločijo ponujene rešitve, ki v manjši meri dosegajo določene in opisane zahteve, navedene v obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji. Naročnik mora v obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji navesti, da bo to možnost uporabil in na kakšen način.

(5) Med potekom dialoga mora naročnik zagotoviti enako obravnavo vseh ponudnikov, zlasti ne sme posredovati informacij na diskriminatoren način, zaradi katerega bi lahko nekateri ponudniki dobili prednost pred drugimi.

(5) Naročnik drugim udeležencem ne sme razkriti predlagane rešitve ali drugih zaupnih informacij, posredovanih s strani določenega kandidata, ki sodeluje v dialogu, brez njegove privolitve.

(7) Naročnik lahko izvaja dialog vse do pridobitve končne rešitve oziroma rešitev, ki ustrezajo njegovim potrebam. Pri tem po potrebi med sabo primerja predložene rešitve.

(8) Po zaključku dialoga naročnik o tem obvesti udeležence in jih pozove k predložitvi končne ponudbe, na podlagi sprejete rešitve oziroma rešitev iz zaključenega dialoga. Ponudbe morajo izpolnjevati vse zahteve iz razpisne dokumentacije.

(9) Naročnik lahko od ponudnikov zahteva, da predložene končne ponudbe razjasnijo ali podrobno obrazložijo. Navedene razjasnitve ali podrobne obrazložitve oziroma dodatne informacije ne smejo vključevati sprememb osnovnih elementov iz ponudbe ali razpisne dokumentacije, ki bi lahko imele za posledico izkrivljanje konkurence ali diskriminacijski učinek.

(10) Naročnik oceni ponudbe in izbere najugodnejšo ob uporabi merila ekonomsko najugodnejše ponudbe, kot je opredeljeno v objavi ali razpisni dokumentaciji.

(11) Naročnik lahko od izbranega ponudnika zahteva pojasnilo oziroma utemeljitev ponudbe ali potrditev prevzetih obvez danih v ponudbi, vendar to ne sme povzročiti spremembe bistvenih elementov iz ponudbe ali razpisne dokumentacije, ki bi lahko imele za posledico izkrivljanje konkurence ali diskriminacijo med ponudniki.

(12) Naročniki lahko določijo nagrade ali plačila, ki jih bodo izplačali udeležencem v dialogu, kar morajo opredeliti v razpisni dokumentaciji.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.22)

»postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi

1) Postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi lahko naročnik izvede na enega od naslednjih načinov:

izmed prejetih ponudb izbere najugodnejšo ponudbo ob upoštevanju pogojev in meril, določenih v objavi obvestila o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi ali v razpisni dokumentaciji; ali

postopek razdeli v dve fazi:

tako, da v prvi fazi na podlagi prejetih prijav ugotovi, ali gospodarski subjekti, ki so predložili prijavo za sodelovanje, izpolnjujejo pogoje, opredeljene v objavi obvestila o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi ali razpisni dokumentaciji, in v drugi fazi te povabi k oddaji ponudbe, ali

tako, da v prvi fazi na podlagi prejetih prijav z namenom oblikovanja dokončne razpisne dokumentacije opravi dialog s prijavitelji in ugotovi, kateri od njih izpolnjujejo zahtevane pogoje, v drugi fazi pa le-te povabi k oddaji ponudbe na podlagi končne razpisne dokumentacije.

(2) Naročnik lahko v postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi vključi tudi pogajanja, če je to ali možnost vključitve pogajanj napovedal v objavi obvestila o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi. Če je to primerno, lahko določi, da se pogajanja opravijo v več zaporednih krogih, da bi ob uporabi meril za izbor, navedenih v obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji, zmanjšal število ponudb, o katerih se je treba pogajati. Naročnik mora v obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji navesti, da bo tako možnost uporabil in na kakšen način.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.23)

»okvirni sporazumi

(1) Okvirni sporazum se sklene na podlagi predhodno izvedenega postopka zbiranja ponudb po predhodni objavi,

postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, postopka s pogajanjem po predhodni objavi ali postopka s pogajanjem brez predhodne objave. Posamezna naročila, ki se oddajo na podlagi okvirnega sporazuma, se oddajo v skladu s postopki iz četrtega, petega ali šestega odstavka tega člena. Ti postopki se izvedejo le med naročniki in ponudniki, s katerimi je sklenjen okvirni sporazum. Pri oddaji posameznih naročil na podlagi okvirnega sporazuma stranke v nobenem primeru ne smejo bistveno spreminjati pogojev iz sklenjenega okvirnega sporazuma.

(2) Za sklenitev okvirnega sporazuma naročnik upošteva postopkovna pravila tega zakona za vse faze do oddaje naročil na podlagi tega sporazuma. Stranke okvirnega sporazuma so izbrane ob uporabi meril za izbor v skladu s 38. členom tega zakona. Naročnik mora v razpisni dokumentaciji opredeliti način izbora ponudnikov za sklenitev okvirnega sporazuma glede na uspešnost v okviru posameznih meril.

(3) Veljavnost okvirnega sporazuma ne sme biti daljša od sedmih let, razen v izjemnih primerih, ko je pričakovana življenjska doba opreme, za delovanje katere je predmet okvirnega sporazuma potreben, daljša od sedmih let in bi zamenjava dobavitelja oziroma izvajalca povzročila neskladnost ali tehnične težave. Kadar namerava naročnik skleniti okvirni sporazum za obdobje, daljše od sedmih let, mora v obvestilu o naročilu navesti in utemeljiti razloge za sklenitev okvirnega sporazuma za tako dolgo obdobje.

(4) Če se okvirni sporazum sklene z enim gospodarskim subjektom, se posamezna naročila na podlagi tega sporazuma vedno oddajo v skladu s pogoji iz okvirnega sporazuma. Kadar v tem okvirnem sporazumu niso opredeljeni vsi pogodbeni pogoji, se

lahko naročnik v zvezi z oddajo posameznih naročil posvetuje s ponudnikom, stranko okvirnega sporazuma, v pisni obliki in zahteva, da ponudnik po potrebi predloži ponudbo.

(5) Kadar se okvirni sporazum sklene z več ponudniki in v njem niso opredeljeni vsi pogodbeni pogoji, se mora skleniti z vsaj tremi ponudniki, če je gospodarskih subjektov, ki izpolnjujejo pogoje, dovolj ali če je dovolj sprejemljivih ponudb. Če je gospodarskih subjektov, ki izpolnjujejo pogoje, ni dovolj ali če ni dovolj sprejemljivih ponudb, lahko naročnik sklene okvirni sporazum z enim ali dvema ponudnikoma. Če je okvirni sporazum sklenjen z več ponudniki in v njem niso opredeljeni vsi pogodbeni pogoji, mora naročnik posamezna naročila oddati s ponovnim odpiranjem konkurence med strankami okvirnega sporazuma v skladu z naslednjim postopkom:

za vsako posamezno naročilo, ki ga namerava oddati, se naročnik v pisni obliki posvetuje z gospodarskimi subjekti, strankami okvirnega sporazuma;

naročnik določi rok, ki je dovolj dolg, da omogoča ponudnikom, strankam okvirnega sporazuma, predložitev ponudb za vsako posamezno naročilo upoštevajoč dejavnike, kot sta zapletenost predmeta naročila in čas, ki je potreben za pošiljanje ponudb;

ponudbe se predložijo v pisni obliki, njihova vsebina pa je zaupna do poteka roka, določenega za oddajo ponudb;

naročnik odda posamezno naročilo ponudniku, ki je predložil najugodnejšo ponudbo na podlagi meril za izbor iz določb okvirnega sporazuma;

naročnik pisno obvesti ponudnike, ki so oddali ponudbo za posamezno naročilo, o svoji odločitvi o oddaji posameznega naročila.

(6) Kadar naročnik sklene okvirni sporazum z več ponudniki in so v njem opredeljeni vsi pogodbeni pogoji, se posamezna naročila oddajo brez ponovnega odpiranja konkurence ob upoštevanju določb okvirnega sporazuma in temeljnih načel naročanja. V tem primeru mora naročnik pisno obvestiti ponudnike, stranke okvirnega sporazuma, o svoji odločitvi o oddaji posameznega naročila.

(7) O sklenitvi okvirnega sporazuma mora naročnik obvestiti ponudnike in jim omogočiti uveljavljanje pravnega varstva v skladu z zakonom, ki ureja pravno varstvo v postopkih javnega naročanja. Ponudnik lahko zahteva dodatno obrazložitev odločitve o sklenitvi okvirnega sporazuma, če so za to izpolnjeni pogoji iz tretjega odstavka 74. člena tega zakona.

(8) Naročnik objavi predhodno informativno obvestilo, če namerava v skladu z drugim odstavkom 41. člena tega zakona skrajšati rok za oddajo ponudb za sklenitev okvirnega sporazuma.

(9) Naročnik mora obvestilo o oddaji naročila poslati v objavo v vseh primerih sklenitve okvirnih sporazumov, v roku 48 dni po sklenitvi okvirnega sporazuma. Naročniku ni treba objaviti tistih informacij v zvezi s sklenitvijo okvirnega sporazuma, katerih objava bi pomenila nespoštovanje predpisov ali bi bila v nasprotju z javnim, obrambnim ali varnostnim interesom ali bi škodila poslovnim interesom gospodarskih subjektov ali bi posegala v lojalno konkurenco med njimi.

(10) Naročnik mora poslati v objavo obvestilo o oddaji posameznih naročil na podlagi okvirnega sporazuma v 48 dneh po oddaji posameznega naročila, razen če objavi obvestilo o oddanih posameznih naročilih za koledarsko leto. V tem primeru mora naročnik vsa zbrana obvestila predhodnega leta poslati v objavo najkasneje do 28. februarja tekočega leta. Obvestilo o oddaji posameznih naročil se ne glede na vrednost posameznih naročil in ne glede na vrednost okvirnega sporazuma objavi le na portalu javnih naročil.

(11) Naročnik ne sme uporabljati okvirnih sporazumov v nasprotju z namenom in naravo predmeta naročila ali tako, da bi s tem kršil temeljna načela.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.24)

»merila za izbor

(1) Naročnik lahko odda naročilo:

na podlagi ekonomsko najugodnejše ponudbe z uporabo različnih meril v povezavi s predmetom naročila, kot so na primer kakovost, cena, tehnične prednosti, estetske in funkcionalnih lastnosti, okoljske lastnosti, stroški poslovanja, stroškovna učinkovitost,

poprodajne storitve in tehnična pomoč, datum dobave ter roka za dobavo ali dokončanje del, zanesljivost oskrbe, in operativne lastnosti ali na podlagi najnižje cene.

(2) Če naročnik navede merila v obvestilu o naročilu oziroma razpisni dokumentaciji, morajo biti ta enaka.

(3) Naročnik mora v primeru oddaje naročila na podlagi merila ekonomsko najugodnejše ponudbe v obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji opisati in ovrednotiti posamezno merilo za oddajo naročila. Merila ne smejo biti diskriminatorna in morajo biti smiselno povezana z vsebino naročila. Naročnik lahko ovrednoti merila z določitvijo maksimalnega razpona. Če po mnenju naročnika meril zaradi objektivnih razlogov ni mogoče ovrednotiti, mora naročnik v obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji navesti merila po vrstnem redu od najpomembnejšega do najmanj pomembnega.

(4) Pri ocenjevanju ponudb mora naročnik uporabiti le tista merila, ki so bila navedena v obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji in na način, kot so bila opisana in vrednotena.

(5) V primeru dveh ali več ekonomsko najugodnejših ponudb naročnik izbere najugodnejšo ponudbo tudi na podlagi vnaprej določenih socialnih elementov, s katerimi se dosega spodbujanje poklicnega usposabljanja na delovnem mestu, zaposlovanja težje zaposljivih oseb, boja proti nezaposlenosti in jih določi v razpisni dokumentaciji.

(6) Naročnik mora merila oblikovati tako, da sta ponudnik, ki je oddal ponudbo za vse sklope, in ponudnik, ki je oddal ponudbo za en sklop ali del sklopov, v enakovrednem položaju. (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.38)

neobičajno nizka ponudba

(1) Če naročnik meni, da je pri določenem naročilu ponudba neobičajno nizka oziroma v zvezi z njo obstaja dvom o možnosti izpolnitve naročila glede na blago, storitve ali gradnje, mora naročnik, preden izloči takšno ponudbo, pisno zahtevati podrobne podatke o elementih ponudbe, za katere meni, da so merodajni za izpolnitev tega naročila, oziroma vplivajo na razvrstitev ponudb in jih je naročnik predhodno določil in od ponudnika zahtevati, da jih vrednostno utemelji. Te podrobnosti se lahko nanašajo zlasti na:

ekonomičnost, proizvodnega procesa, ponujene storitve ali načina gradnje;

izbrane tehnične rešitve oziroma izjemno ugodne pogoje, ki jih ima ponudnik pri dobavi blaga opravljanju storitev ali izvedbi gradnje;

izvirnost blaga, storitev ali gradenj, ki jih predlaga ponudnik;

skladnost s predpisi o zagotavljanju zaposlovanja in pogoji za delo, ki veljajo v kraju dobav blaga oziroma izvedbe storitev ali gradenj;

možnost, da ponudnik pridobi državno pomoč.

(2) Naročnik mora preveriti te postavke ob posvetovanju s ponudnikom, upoštevajoč predložena dokazila. Če naročnik ugotovi, da je ponudba neobičajno nizka, tako ponudbo izloči.

(3) Če naročnik ugotovi, da je ponudba neobičajno nizka, ker je ponudnik pridobil državno pomoč, lahko zavrne ponudbo le, če se je prej posvetoval s ponudnikom, in če slednji v primernem roku, ki ga določi naročnik, ne more dokazati, da je pomoč dodeljena zakonito. Če naročnik zavrne ponudbo v teh okoliščinah, mora o tem obvestiti ministrstvo, pristojno za finance in Evropsko komisijo.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.39)

4.5.3 Roki

»roki za prejem prijav in ponudb

(1) Pri določanju rokov za prejem prijav in ponudb mora naročnik upoštevati predvsem zapletenost naročila in čas, potreben za pripravo ponudb, upoštevaje pri tem minimalne roke, določene s tem zakonom. Rok za prejem prijav ali ponudb mora biti tak, da omogoča gospodarskemu subjektu pripravo popolne prijave oziroma ponudbe.

(2) Če naročnik sam ali na pobudo gospodarskega subjekta oceni, da je to potrebno, rok za prejem prijav oziroma ponudb ustrezno podaljša.

(3) Če je obvestilo o naročilu objavljeno v Uradnem listu Evropske unije, šteje rok za oddajo ponudbe od dneva, ko je naročnik to obvestilo poslal v objavo Uradu za publikacije Evropske unije.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 40)

»roki v postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti

(1) Rok za prejem prijav in ponudb v primeru oddaje naročila po postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, je najmanj:

za prejem prijav za sodelovanje 30 dni od datuma pošiljanja obvestila o naročilu v objavo Uradu za publikacije Evropske unije;

za prejem ponudb 40 dni od datuma pošiljanja povabila za oddajo ponudb, če je vrednost naročila enaka ali večja od vrednosti iz prvega odstavka 7. člena tega zakona.

(2) V primeru, da naročnik objavi predhodno informativno obvestilo, se rok za prejem ponudb iz 2. točke prejšnjega odstavka lahko skrajša za štiri dni, pod pogojem, da predhodno informativno obvestilo vsebuje vse informacije, ki jih mora vsebovati obvestilo o naročilu, da so bile te informacije na voljo ob objavi in da je bilo predhodno informativno obvestilo poslano v objavo najmanj 52 dni in največ 12 mesecev pred dnem, ko je bilo v objavo poslano obvestilo o naročilu.

(3) Rok za prejem ponudb iz 2. točke prvega odstavka tega člena se lahko skrajša še za dodatnih pet dni, če naročnik od dneva objave obvestila o naročilu omogoči neomejen in celovit neposreden dostop do razpisne dokumentacije in drugih dodatnih dokumentov na elektronski način, pri čemer navede spletni naslov, na katerem so razpisna dokumentacija in ti dokumenti dostopni, v obvestilu o naročilu.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 41)

»rok za prejem prijav v postopku s pogajanjem po predhodni objavi in konkurenčnem dialogu

Rok za prejem prijav v konkurenčnem dialogu in v postopku s pogajanjem po predhodni objavi je 30 dni od datuma pošiljanja obvestila o naročilu v objavo Uradu za publikacije Evropske unije.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 42)

»skrajšanje rokov iz razloga nujnosti

Če v postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali postopku s pogajanjem po predhodni objavi zaradi nujnosti ni mogoče upoštevati roka za prejem prijav ali ponudb lahko naročnik določi krajši rok za prejem prijav oziroma ponudb, vendar:

rok za prejem prijav ne sme biti krajši kot 10 dni od dneva pošiljanja obvestila o naročilu v objavo;

rok za prejem ponudb ne sme biti krajši kot 10 dni od datuma povabila k oddaji ponudb.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.43)

»podaljšanje rokov

Če naročnik zaradi kakršnega koli razloga v roku, določenem v tem zakonu, ne posreduje razpisne dokumentacije ali dodatnih informacij, čeprav jih je gospodarski subjekt zahteval pravočasno, ali če se naknadno ugotovi, da se lahko ponudbe predložijo šele po ogledu lokacije ali po pregledu drugih dokumentov v zvezi s predmetnim naročilom na kraju samem, mora naročnik rok za prejem prijav ali ponudb podaljšati, tako da se lahko gospodarski subjekti seznanijo z vsemi informacijami, ki so potrebne za pripravo ponudb. Podaljšanje roka mora naročnik objaviti na enak način, kot je objavil obvestilo o naročilu. V primeru postopka s pogajanjem brez predhodne objave mora o podaljšanju roka pisno hkrati obvestiti gospodarske subjekte, povabljene k sodelovanju v tem postopku.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen.44)

4.5.4 Objave

»vrste objav

(1) Vrste objav so:

- predhodno informativno obvestilo za naročila na področju obrambe in varnosti,
- obvestilo o naročilu na področju obrambe in varnosti,
- obvestilo o oddaji naročila na področju obrambe in varnosti,
- obvestilo o naročilu na področju obrambe in varnosti po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi,
- obvestilo o oddaji naročila na področju obrambe in varnosti po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi,
- obvestilo o dodatnih informacijah, informacijah o nedokončanem postopku ali popravku,
- prostovoljno obvestilo za predhodno transparentnost,
- obvestilo o oddaji posameznih naročil na podlagi okvirnega sporazuma,
- obvestilo o naročilu za podizvajalce.

(2) Naročnik vse vrste objav v zvezi z naročili pošlje v objavo na portal javnih naročil in v obvestilu iz 1., 2., 3., 6. in 7. točke prejšnjega odstavka navede, ali se naročilo, upošteva njegovo vrednost, pošlje v objavo tudi Uradu za publikacije Evropske unije. Izbrani ponudnik pošlje v objavo na portal javnih naročil obvestilo iz 9. točke prejšnjega odstavka in v njem navede, da se naročilo pošlje v objavo tudi Uradu za publikacije Evropske unije. Obvestilo, v katerem je navedeno, da se pošlje v objavo tudi Uradu za publikacije Evropske unije, se temu uradu pošlje v objavo v elektronski obliki preko portala javnih naročil.

(3) Nabor podatkov, ki jih morajo vsebovati obvestila iz prvega odstavka tega člena tega zakona, določa Seznam informacij, ki morajo biti navedene v objavah, in ga določi vlada z uredbo. Naročnik, v primeru obvestila iz 9. točke prvega odstavka tega člena pa izbrani ponudnik, lahko objavi tudi katero koli drugo informacijo, za katero meni, da je koristna.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 45)

»oblika in način objave obvestil

(1) Objave morajo imeti obliko standardnih obrazcev, ki jih določa Uredba Komisije (ES) št. 1564/2005 z dne 7. septembra 2005 o določitvi standardnih obrazcev za objavo obvestil v okviru postopkov javnih naročil v skladu z direktivama 2004/17/ES in 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 257 z dne 1. 10. 2005, str. 1) in njene spremembe.

(2) Objave mora naročnik, v primeru obvestila iz 9. točke prvega odstavka prejšnjega člena pa izbrani ponudnik, poslati na portal javnih naročil na elektronski način in v predpisani obliki. Na portalu javnih naročil se obvestila, objavijo najkasneje v roku pet dni po pošiljanju v objavo.

(3) Obvestilo o naročilu se objavi v celoti v slovenskem jeziku. V drugih uradnih jezikih Evropske unije se objavi povzetek pomembnih elementov vsakega obvestila.

(4) Stroški objavljanja na portalu javnih naročil, se krijejo iz proračuna Republike Slovenije, stroški objavljanja v Uradnem listu Evropske unije, pa se krijejo iz proračuna Evropske unije. V organizacijo in kritje stroškov objav so všteti tudi prevodi v druge uradne jezike Evropske unije.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 46)

»pravilo zaporednosti objav

(1) Obvestilo, ki ga je treba poslati v objavo Uradu za publikacije Evropske unije, ne sme biti objavljeno na portalu javnih naročil, preden je bilo poslano v objavo Uradu za publikacije Evropske unije. Vsebina obvestila, objavljenega na portalu javnih naročil, mora biti enaka vsebini obvestila, objavljenega v Uradnem listu Evropske unije. V obvestilu, objavljenem na portalu javnih naročil, mora biti naveden datum njegovega pošiljanja Uradu za publikacije Evropske unije.

(2) Portal javnih naročil in Urad za publikacije Evropske unije izdata naročniku, v primeru obvestila iz 9. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona pa izbranemu ponudniku,

potrdilo o prejemu obvestila, poslanega v objavo, z navedbo datuma objave. Potrdilo je dokazilo o objavi. Dokazila o datumih pošiljanja obvestil mora naročnik oziroma izbrani ponudnik hraniti in jih po potrebi predložiti kot dokaz.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 47)

»predhodno informativno obvestilo

(1) Naročnik objavi predhodno informativno obvestilo:

da naznani naročila, ki jih namerava v naslednjih 12 mesecih ali koledarskemu letu oddati po postopku iz 1., 2., 4. ali 5. točke prvega odstavka 18. člena tega zakona ali kadar namerava skrajšati roke za prejem ponudb v postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti.

(2) Če namerava naročnik skrajšati roke za prejem ponudb v postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti mora predhodno informativno obvestilo vsebovati:

v primerih naročil blaga, skupno okvirno vrednost naročil ali okvirnih sporazumov po vrstah blaga, ki jih namerava naročnik oddati v naslednjih 12 mesecih. Naročnik mora opredeliti vrste blaga s sklicevanjem na Enotni besednjak javnih naročil (CPV);

v primerih naročil storitev, o ocenjeni celotni vrednosti naročil ali okvirnih sporazumov iz vsake kategorije storitev, ki jih nameravajo skleniti v naslednjih 12 mesecih;

v primerih naročil gradenj mora objaviti bistvene značilnosti naročil ali okvirnih sporazumov, ki jih namerava oddati.

(3) Predhodno informativno obvestilo mora naročnik poslati v objavo na portal javnih naročil, glede na vrednost pa tudi v objavo Uradu za publikacije Evropske unije, čim prej po potrditvi nacionalnih razvojnih programov ali po potrditvi proračuna.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 48)

»obvestilo o naročilu

Naročnik pošlje v objavo obvestilo o naročilu iz 2. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona, kadar oddaja naročilo po postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, postopku s pogajanjem po predhodni objavi, ali konkurenčnem dialogu, obvestilo o naročilu iz 4. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona pa, kadar oddaja naročilo po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 49)

»obvestilo o oddaji naročila

1) Naročnik pošlje v objavo obvestilo o oddaji naročila iz 3. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona, kadar odda naročilo po postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, postopku s pogajanjem po predhodni objavi, postopku s pogajanjem brez predhodne objave ali konkurenčnem dialogu, obvestilo o oddaji naročila iz 5. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona pa, kadar odda naročilo po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi.

(2) V primeru naročila storitev iz Seznama storitev na področju obrambe in varnosti B naročnik objavi obvestilo o oddaji naročila iz 3. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona in v njem navede, ali soglaša z objavo njegove vsebine.

(3) Naročnik mora obvestilo o oddaji naročila v 48 dneh po oddaji naročila.

(4) Naročniku ni treba objaviti tistih informacij v zvezi z naročilom, katerih objava bi pomenila nespoštovanje predpisov ali bi bila v nasprotju z javnim, obrambnim ali varnostnim interesom ali bi škodila poslovnim interesom gospodarskih subjektov ali bi posegala v lojalno konkurenco med njimi.

(5) Naročnik v obvestilu o oddaji naročila označi, ali želi podatke, ki jih v skladu z 82. členom tega zakona posreduje za potrebe statistike, objaviti.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 50)

»obvestilo o dodatnih informacijah, informacijah o nedokončanem postopku ali popravku

(1) Naročnik objavi obvestilo o dodatnih informacijah, informacijah o nedokončanem postopku ali popravku, kadar izvaja postopek naročanja, v katerem objavi obvestilo o naročilu iz 2. ali 4. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona, in:

spreminja ali dopolnjuje razpisno dokumentacijo, ali

v skladu z 76. členom tega zakona postopek naročanja ustavi ali zavrne vse ponudbe, ali

so vse ponudbe, ki jih je prejel, nepravočasne, nepravilne, neprimerne, nesprejemljive ali formalno nepopolne in niso bile dopolnjene v skladu s prvim odstavkom 73. člena tega zakona.

(2) Naročnik objavi obvestilo o dodatnih informacijah, informacijah o nedokončanem postopku ali popravku, tudi kadar spreminja ali dopolnjuje navedbe v predhodno objavljenem obvestilu iz prvega odstavka 45. člena tega zakona, razen v obvestilu iz 6. točke navedenega odstavka.

(3) V primeru iz druge ali tretje alineje prvega odstavka tega člena mora naročnik obvestilo o dodatnih informacijah, informacijah o nedokončanem postopku ali popravku poslati v objavo v roku 48 dni od sprejema odločitve iz prvega do tretjega odstavka 76. člena tega zakona, vendar ne pred pravnomočnostjo te odločitve.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 51)

»prostovoljno obvestilo za predhodno transparentnost

(1) Naročnik mora prostovoljno obvestilo za predhodno transparentnost objaviti, kadar oddaja naročilo po postopku s pogajanjem brez predhodne objave. Prostovoljno obvestilo za predhodno transparentnost se posreduje v objavo isti dan, ko naročnik posreduje ponudnikom odločitev iz prvega odstavka 74. člena tega zakona. Obvestilo se objavi na portalu javnih naročil, če je to glede na vrednost potrebno, pa tudi v Uradnem listu Evropske unije.

(2) Naročnik lahko v roku iz prejšnjega odstavka prostovoljno obvestilo za predhodno transparentnost objavi tudi v drugih postopkih naročanja in v primeru naročila storitev iz Seznama storitev na področju obrambe in varnosti B.

(3) S tem obvestilom se v zvezi z odločitvijo o oddaji naročila še pred njeno pravnomočnostjo zagotavlja večja transparentnost v postopkih naročil.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 52)

»obvestilo o naročilu za podizvajalce

Obvestilo o naročilu za podizvajalce se objavi z namenom izbire podizvajalca, ki bo izvedel del naročila. Obvestilo objavi izbrani ponudnik, če:

naročnik v skladu z drugim odstavkom 78. člena tega zakona od ponudnika zahteva, da izbere podizvajalca v skladu z 79. členom tega zakona,

naročnik v skladu z tretjim odstavkom 78. člena tega zakona določi, da mora ponudnik del naročila izvesti s podizvajalci ali

se tako odloči ponudnik sam.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 53)

»neobvezna objava

Naročnik lahko v skladu s tem zakonom objavi tudi obvestila o naročilih, katerih mu sicer ni treba objaviti po tem zakonu.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 54)

4.5.5 Sporočanje

»pravila, ki se uporabljajo za sporočanje

(1) Naročnik lahko v postopku naročanja vsa sporočila in informacije pošilja po pošti, telefaksu ali z elektronskimi sredstvi. V primeru pošiljanja prijav se lahko prenašajo sporočila in informacije tudi po telefonu.

(2) Naročnik mora izbrati tak način ali načine sporočanja, ki so dostopni vsem gospodarskim subjektom in jih ne smejo omejevati pri vključevanju v postopek naročanja.

(3) Sporočanje ter izmenjava in shranjevanje informacij se morajo izvesti tako, da se zagotovi varovanje celovitosti podatkov ter zaupnosti ponudb in prijav za sodelovanje in da naročnik pregleda vsebino ponudb in prijav za sodelovanje šele po poteku roka za njihovo predložitev.

(4) V primeru sporočanja podatkov na elektronski način, morajo biti sredstva in tehnične lastnosti take, da je zagotovljena enakopravnost, splošna dostopnost in povezljivost z informacijskimi in komunikacijskimi sredstvi v splošni rabi.

(5) Gospodarski subjekti lahko pošiljajo prijave za sodelovanje v pisni obliki ali po telefonu. Če so bile prijave za sodelovanje posredovane po telefonu, je potrebno posredovati pisno potrditev pred potekom roka za prejem prijav. Če so prijave za sodelovanje poslane po telefaksu, lahko naročnik zahteva njihovo pisno potrditev po pošti ali na elektronski način, da bi bile uporabljene kot listinski dokaz. Te zahteve mora naročnik, skupaj z rokom za pošiljanje potrditve, navesti v obvestilu o naročilu.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 55)

»elektronsko pošiljanje in sprejemanje ponudb in prijav

Za sredstva za elektronsko pošiljanje in sprejemanje ponudb ter sredstva za elektronsko sprejemanje prijav za sodelovanje se uporabljajo naslednja pravila:

vse informacije v zvezi z razpisno dokumentacijo, ki so potrebne za elektronsko oddajo ponudb in prijav za sodelovanje, vključno s šifro, morajo biti na voljo zainteresiranim gospodarskim subjektom. Poleg tega morajo biti sredstva za elektronsko sprejemanje ponudb in prijav skladne z zahtevami v zvezi z opremo za elektronsko sprejemanje ponudb in prijav, ki jih določi vlada z uredbo;

ponudniki in kandidati morajo vse dokumente, potrdila in izjave, ki ne obstajajo v elektronski obliki in so povezane z izpolnjevanjem pogojev iz 31. do 37. člena tega zakona, predložiti v pisni obliki do poteka roka za prejem ponudb ali prijav«. (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 56)

»ponudba v elektronski oblik

(1) Ponudnik lahko odda ponudbo v elektronski obliki, če to omogoča informacijski sistem, ki ga uporablja naročnik.

(2) Naročnik mora ponudnike o možnosti oddaje ponudb v elektronski obliki seznaniti v razpisni dokumentaciji. Informacijski sistem naročnika mora zagotoviti tehnološko neodvisen sprejem ponudb.

(3) Naročnikov informacijski sistem mora biti zgrajen tako, da omogoča odpiranje in vpogled v ponudbe šele po poteku roka za prejem ponudb. Informacijski sistem pri naročniku mora voditi elektronski zapis o vseh aktivnostih, ki potekajo na informacijskem sistemu naročnika tako, da tega ni mogoče kasneje spremeniti.

(4) Ponudba v elektronski obliki mora biti varno elektronsko podpisana in podpis overjen s kvalificiranim potrdilom.

(5) Elektronski ponudbi mora biti dodan časovni žig.

(6) Naročnik ne sme v nobenem primeru z zahtevo po prejemu ponudb v elektronski obliki preprečiti ali drugače omejiti konkurence med ponudniki. Naročnikov informacijski sistem mora omogočati pošiljanje povratnice o prejemu elektronske ponudbe ponudniku.

(7) Naročnikov informacijski sistem mora zagotoviti preprečitev zanikanja (nezatajljivost) identitete ponudnika.

(8) Naročnikov informacijski sistem mora omogočati arhiviranje elektronskih ponudb na način, kot to določa ta zakon, zakon, ki ureja elektronsko poslovanje in elektronski podpis, in zakon, ki ureja varstvo dokumentarnega in arhivskega gradiva in arhivov.«(predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 57)

»elektronsko naročanje

Za izvajanje elektronskega naročanja se lahko, če je to glede na zahteve, potrebne za zagotavljanje varovanja tajnih podatkov, mogoče, uporablja:

sistem za elektronsko javno naročanje, ki je vzpostavljen na podlagi prvega odstavka 67.a člena ZJN-2, ali

drug sistem, ki izpolnjuje zahteve iz 55. do 57. člena tega zakona.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 58)

4.5.6 Ravnanja v postopkih naročanja

»strokovna komisija

Naročnik lahko za vodenje postopka naročanja imenuje strokovno komisijo. Strokovna komisija lahko sodeluje v celotnem ali le v delu postopka naročanja.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 59)

»strokovni dialog

Naročnik lahko pred začetkom postopka naročanja izvede strokovni dialog z gospodarskimi subjekti in v okviru tega zaprosi ali pridobi nasvete ter jih uporabi pri pripravi razpisne dokumentacije, pod pogojem, da taki nasveti oziroma priporočila ne preprečujejo ali omejujejo konkurence.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 60)

»faze postopka

(1) Postopek naročanja poteka praviloma po naslednjih fazah:

- objava predhodnega informativnega obvestila, če je to primerno,
- izračun ocenjene vrednosti,
- sklep o začetku postopka,
- priprava razpisne dokumentacije,
- objava obvestila o naročilu,
- predložitev in odpiranje prijav,
- pregled in ocenjevanje prijav,
- povabilo k oddaji ponudbe,
- predložitev in odpiranje ponudb,
- pregled in ocenjevanje ponudb,
- odločitev o oddaji naročila,
- objava prostovoljnega obvestila za predhodno transparentnost, če je to potrebno,
- objava obvestila o oddaji naročila,
- končno poročilo.

(2) V sklepu o začetku postopka mora naročnik navesti vir sredstev za financiranje naročila.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 61)

»priprava razpisne dokumentacije in osnutka pogodbe

(1) Naročnik mora potrebe in zahteve, vezane na predmet naročila, navesti v obvestilu o naročilu oziroma razpisni dokumentaciji.

(2) V postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, postopku s pogajanjem po predhodni objavi, konkurenčnem dialogu in v primeru več-faznega postopka zbiranja ponudb po predhodni objavi pripravi naročnik razpisno dokumentacijo za vsako fazo posebej.

(3) V prvi fazi postopka zbiranja ponudb po predhodni objavi, postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, postopka s pogajanjem po predhodni objavi ali konkurenčnega dialoga lahko vsebino razpisne dokumentacije sestavljajo naslednji elementi:

- povabilo k oddaji prijave,
- navodila kandidatom za izdelavo prijave,
- opis predmeta naročila ali ciljev, ki jih želi doseči naročnik z izvedbo naročila,
- pogoji, ki so vezani na predmet naročila,
- pogoji za ugotavljanje sposobnosti in navodila o načinu dokazovanja sposobnosti kandidata,
- navedbo števila kandidatov, ki bodo povabljeni k oddaji ponudbe, pogajanjem oziroma dialogu, če je to primerno,
- opis in vrednotenje meril za izbor, če je to mogoče,
- drugo.

(4) V drugi fazi postopka zbiranja ponudb po predhodni objavi, postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, postopka s pogajanjem po predhodni objavi ali konkurenčnega dialoga ali v posameznem krogu pogajanj ali dialoga v teh postopkih lahko vsebina razpisne dokumentacije vsebuje:

- povabilo k oddaji ponudbe,
- navodila ponudnikom za izdelavo ponudbe,
- sklic na obvestilo o naročilu, če je bilo objavljeno,
- opis predmeta naročila ali ciljev, ki jih želi doseči naročnik z izvedbo naročila,
- pogoji, ki so vezani na predmet naročila,
- opis in vrednotenje meril za izbor,
- splošne in posebne pogoje, ki bodo sestavni del pogodbe,
- elemente za pripravo predračuna z navodilom o izpolnitvi,
- navedbo števila ponudnikov, ki bodo povabljeni k oddaji ponudbe, v naslednji krog pogajanj oziroma dialoga, če je to primerno,
- morebitna finančna ali druga zavarovanja,
- drugo.

(5) V primeru konkurenčnega dialoga sestavljajo vsebino razpisne dokumentacije za zadnji krog tega postopka tudi tehnične specifikacije in drugi pogoji, vezani na predmet naročila, ki so bili v dialogu oblikovani z njegovimi udeleženci.

(6) Za vsebino razpisne dokumentacije v eno-faznem postopku naročanja se smiselno uporabljajo določbe tretjega in četrtega odstavka tega člena.

(7) Razpisna dokumentacija lahko vsebuje tudi druge dokumente, ki so, glede na predmet naročila, potrebni pri izdelavi prijave oziroma ponudbe. Podatki iz razpisne dokumentacije morajo biti enaki podatkom navedenim v objavljenem obvestilu o naročilu. Kot del razpisne dokumentacije se štejejo tudi informacije, ki jih posreduje naročnik gospodarskim subjektom, sodelujočim v postopku oddaje naročila. Informacije, ki jih posreduje naročnik gospodarskim subjektom na ali preko portala javnih naročil, se štejejo za spremembo, dopolnitev ali pojasnilo razpisne dokumentacije, če iz vsebine informacij izhaja, da se z njimi spreminja ali dopolnjuje razpisna dokumentacija ali če se s pojasnilom odpravlja dvoumnost navedbe v razpisni dokumentaciji.

(8) Naročniku ni treba posebej pripraviti razpisne dokumentacije, če so vsi potrebni podatki in zahteve za oddajo ponudbe navedeni v obvestilu o naročilu iz 2. ali 4. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona.

(9) Pogodba o izvedbi naročila mora vsebovati:

- dejansko vrednost celotnega naročila oziroma v utemeljenih primerih, kjer le-te ni mogoče določiti, ocenjeno vrednost naročila in
- rok veljavnosti pogodbe.

(10) Pogodba o izvedbi naročila, ki jo podpišeta naročnik in izbrani ponudnik, v bistvenih delih ne sme odstopati od osnutka pogodbe iz razpisne dokumentacije, razen v primeru, ko je bila v postopku oddaje naročila posamezna določba osnutka pogodbe predmet pogajanj med naročnikom in ponudnikom.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 62)

»ponudba za sklope

Če je naročnik dovolil, da se ponudba predloži za posamezen sklop, mora ponudnik v svoji ponudbi navesti, ali se njegova ponudba nanaša na celotno naročilo ali le na posamezne sklope. Ne glede na to, ali ponudnik oddaja ponudbo za celotno naročilo ali za posamezne sklope, mora biti njegova ponudba predložena tako, da se lahko ocenjuje po sklopih. Po ocenitvi ponudb po posameznih sklopih in ocenitvi ponudb za vse sklope skupaj naročnik sklene pogodbo z enim ali več ponudniki, z najugodnejšo kombinacijo ponudb.« (predlog zakona o obrambnih naročilih, vir DLO MORS, člen. 68)

4.5 PRIPOMBE MORS NA NOV ZAKON

4.5.1 Predlog Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti – pripombe in predlogi

»Dne 13.9.2011 smo v ponovno medresorsko usklajevanje prejeli predlog Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti.

Na podlagi preučitve predloga zakona ter predhodnega medresorskega usklajevanja, ki je potekalo na Ministrstvu za finance dne 23.9.2011 menimo, da je dokument načeloma sprejemljiv, potrebno pa bo uskladiti še nekaj ključnih zadev, kjer se razlikujejo pogledi Ministrstva za finance ter preostalih resorjev, ki so sodelovali pri pripravi predloga zakona in bodo tudi v največji meri uporabniki novega zakona (MORS, MNZ, SOVA, itd.)

Uvodoma ugotavljamo, da predlog Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti vključuje določene vsebinske spremembe v primerjavi s prvotnim predlogom, čeprav v predhodnem medresorskem usklajevanju na te dele zakona niso bile podane nobene pripombe.

1. Ključno vprašanje ki se nam zastavlja je, zakaj kot predmet zakona določamo naročila na podlagi 346. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije in naročila za izvajanje obveščevalne in protiobveščevalne dejavnosti, čeprav so ta naročila jasno izločena iz področja uporabe Direktive 2009/81/ES, katere določbe prenašamo v Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti.
2. Poleg tega predlog besedila zakona vključuje nekatere rešitve iz Zakona o javnem naročanju, ki se po našem mnenju v praksi niso izkazale kot ustrezne in jih ne zahteva niti Direktiva 2009/81/ES, katere določbe prenašamo v Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti

V nadaljevanju vam posredujemo konkretne pripombe na besedilo predloga Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti. Ker je iz vašega dokumenta št. 007-365/2011/17 z dne 12.9.2011 razvidno, da bo Ministrstvo za finance določbe 70. in 71. člena Direktive 2009/81/ES v slovenski pravni red prenesel s spremembo Zakona o javnem naročanju in Zakona o javnem naročanju na vodnem, energetske, transportnem področju in področju poštnih storitev v zaključnem delu dokumenta podajamo tudi pripombe na predlog sprememb navedenih zakonov.«(Dokument Ministrstva za finance št. 007-365/2011/17 z dne 12.9.2011 – EVA 2010-1611-0024)

4.5.2 Pripombe na predlog Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti

»K 2. členu:

Predlagamo, da se v prvem odstavku 2. člena črta točki 7. in 8., preostale točke pa se ustrezno preštevilčijo.

Obrazložitev:

Obsežnejša obrazložitev je podana pri pripombi k 11. členu.

K 11. členu:

Predlagamo, da se naročila, ki se izvajajo na podlagi 346. člena Pogodbe o delovanju Evropske Unije (v nadaljevanju: PDEU) in naročila za izvajanje obveščevalne in protiobveščevalne dejavnosti vključi v 10. člen predloga zakona kot posebne izjeme, ki niso predmet naročanja. Besedilo 11. člena se ustrezno vključi v podzakonski akt, ki ga izda Vlada RS.

Obrazložitev:

PDEU v 346. členu določa posebne izjeme od uporabe načel, ki jih določa, in zato tudi od izvajanja zakonodaje, ki izvira iz nje. Naročila, ki se izvajajo na podlagi 346. člena PDEU in naročila za izvajanje obveščevalne in protiobveščevalne dejavnosti so izločena iz področja uporabe direktive 2009/81/ES (člen 13a in 13b), katere določbe prenašamo v Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti. Evropska komisija je za potrebe ustrezne implementacije določb direktive 2009/81/ES izdala celo smernice, ki se nanašajo na posebne izjeme, za katere se ne uporabljajo določbe direktive 2009/81/ES in med katere se razvrščajo tudi naročila na podlagi 346. člena PDEU in naročila za izvajanje obveščevalne in protiobveščevalne dejavnosti.

Tako je določeno, da je oddaja naročil, ki je zajeta v področje uporabe direktive 2009/81/ES lahko iz te izvzeta, kadar to upravičujejo razlogi javne varnosti ali je to potrebno za zaščito bistvenih varnostnih interesov Republike Slovenije. To lahko velja tako za naročila na področju obrambe kot tudi tista na področju varnosti, za katera so potrebne tako zelo stroge zahteve glede zanesljivosti oskrbe ali ki so tako zaupna in/ali pomembna za nacionalno suverenost, da tudi posebne določbe tega zakona ne zadostujejo za varovanje bistvenih varnostnih interesov držav članic, opredelitev teh interesov pa je v izključni pristojnosti držav članic. Do tega lahko pride predvsem v primerih, ko so naročila tako občutljiva, da mora biti njihov obstoj skrivnost.

Zakon o naročanju na področju obrambe in varnosti bi torej moral predstavljati osnovo za naročanje vojaške opreme, občutljive opreme, itd, medtem ko se izjema po 346. členu PDEU uporablja v izjemnih primerih, ko tudi uporaba posebnih pravil, ki jih vključuje Direktiva 2009/81/ES oziroma ta zakon niso zadostna, da bi se zaščitilo bistvene varnostne interese Republike Slovenije.

Potrebno je tudi poudariti, da naročnik izvede naročila na podlagi 346. členu PDEU v skladu s pravili držav članic Evropske unije, ki sodelujejo v Evropski obrambni agenciji, tako, da jih objavi na elektronskem portalu agencije (EBB), pod pogoji in na način določen s Pravili ravnanja v okviru agencije. Na ta način so tovrstna naročila za vse države članice Evropske unije že enotno regulirana na podlagi Pravil ravnanja v okviru Evropske obrambne agencije, tako da ni potrebe, da izvajanja tovrstnih naročil ponovno urejamo v predlogu zakona.

Vlada RS je že v letu 2007 sprejela Uredbo o obrambnih in zaupnih naročilih (Ur. list RS št. 80/2007), ki je bila sprejeta predvsem za potrebe izvajanja naročil na podlagi 346. člena PDEU.

Na podlagi podane obrazložitve ni nobenega razloga, da so naročila, ki se izvajajo skladno s členom 346. PDEU in naročila za izvajanje obveščevalne in protiobveščevalne dejavnosti predmet tega zakona, pa čeprav zgolj v omejenem obsegu (opredelitev predmeta in trajanja naročila ter sporočanje statističnih podatkov). Iz navedenega razloga predlagamo, da sledimo besedilu direktive 2009/81/ES in tovrstna naročila izločimo iz področja uporabe tega zakona ter ustrezno spremenimo člene predloga zakona, ki vključujejo naročila na podlagi 346. člena PDEU in naročila za izvajanje obveščevalne in protiobveščevalne dejavnosti (2., 11., 77., 83. in 89. člen).

K 15. členu:

Predlagamo, da se peti odstavek 15. člena spremeni na način, da omogoča daljše časovno obdobje za pridobitev dovoljenja za dostop do tajnih podatkov oziroma varnostnega dovoljenja poleg kandidatom tudi ponudnikom. Takšen predlog vsekakor omogoča večjo stopnjo konkurenčnosti v postopkih naročanja. Poleg tega je potrebno tekst ustrezno spremeniti, saj morajo zaposleni pridobiti dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, kandidati oziroma ponudniki pa varnostno dovoljenje.

K 18. členu:

Predlagamo, da se četrti odstavek 18. člena spremeni na način, ki omogoča oddajo naročila v primeru, da vrednost naročila v fazi odločitve o oddaji naročila ne presega mejne vrednosti, ki je bila podlaga za izbiro postopka naročanja.

Obrazložitev:

Ni potrebe, da naročnik takoj ustavi postopek naročanja oziroma zavrne vse ponudbe, v kolikor vrednost naročila presega mejne vrednosti, ki je bila podlaga za izbiro postopka naročanja. Smiselno je, da naročnik v postopku naročila po pridobitvi ponudb lahko izvede pogajanja in ustrezno zniža ponudbeno ceno. Če po zaključenih pogajanjih pred sprejemom odločitve o oddaji naročila ponudbena cena ne presega mejne vrednosti, ki je bila podlaga za izbiro postopka naročanja menimo, da obstaja vsa zakonska podlaga za oddajo naročila in ni nobene potrebe po ustavitvi postopka naročila (recimo takoj po odpiranju ponudb) ter pričetku izvedbe novega postopka naročila.

K 31. členu:

Predlagamo, da se 3. in 4. točka četrtega odstavka 31. člena zapišeta kot 4. in 5. točka petega odstavka 31. člena.

Obrazložitev:

Četrti odstavek 31. člena določa, v katerih primerih »mora« naročnik izločiti kandidata ali ponudnika iz postopka naročanja, medtem ko peti odstavek 31. člena določa, v katerih primerih »lahko« naročnik izločiti kandidata ali ponudnika iz postopka naročanja. Menimo, da rešitev, da »mora« naročnik izločiti iz postopka naročanja kandidata ali ponudnika, ki nima plačane zapadle obveznosti v zvezi s plačili prispevkov za socialno varnost oziroma zapadle obveznosti v zvezi s plačili davkov ni ustrezna. Plačilna nedisciplina gospodarskih subjektov je širši problem in ga ni možno reševati samo z javno-naročniško zakonodajo. V končni fazi tudi iz druge točke 39 člena direktive 2009/81/ES, katere določbe prenašamo v Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti jasno izhaja, da v navedenih primerih naročnik »lahko« izloči kandidata ali ponudnika iz postopka naročanja ne pa »mora«.

Ob tem vas želimo tudi seznaniti, kakšne nerazumne in negospodarne posledice imajo takšne določbe zakona, ki si jih sami predpisujemo in jih ne zahteva nobena določba direktive. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnem naročanju (Ur. list RS št. 18/2011) so bile določbe Zakona o javnem naročanju spremenjene na način, kot predlagate tudi v predlogu Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti. Kot eden večjih naročnikov v državi vem lahko zagotovimo, da imajo takšne določbe v veliki meri za posledico negospodarno ravnanje naročnikov, kar je v nasprotju s temeljnimi načeli javnega naročanja. Po sprejemu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnem naročanju smo v več postopkih oddaje naročil bili primorani izločiti ponudnike, ki niso imeli poravnanih prispevkov za socialno varnost oziroma davkov v višini nekaj 100 EUR. Posledica tovrstnih izločitev ponudnikov je bila, da je bil naročnik primoran izbrati ponudbo ponudnika, ki je bila tudi za nekaj 10.000 EUR višja od ponudbe ponudnika, ki ni imel

poravnanih prispevkov za socialno varnost oziroma davkov v višini nekaj 100 EUR. Seveda je naročnik v takšni situaciji lahko sprejel tudi odločitev, da je zaradi nesprejemljivih ponudb zaključil postopek naročila ter pričel z novim postopkom. Glede na zapletenost javno-naročniške zakonodaje je seveda malo verjetno, da naročnik uspe v proračunskem letu, v katerem ima zagotovljena finančna sredstva v takšnih primerih ustrezno zaključiti postopek javnega naročila ter realizirati pogodbo. Iz navedenega razloga predlagamo, da se upošteva pripomba Ministrstva za obrambo k 31. členu.

K 33. členu:

Predlagamo, da se črta šesti odstavek 33. člena, sedmi odstavek pa se ustrezno preštevilči.

Obrazložitev:

Želimo poudariti, da so v postopkih javnega naročanja na področju obrambe in varnosti ponudniki predvsem tuji proizvajalci oziroma uradni zastopniki tujih proizvajalcev v Republiki Sloveniji. Iz navedenega razloga ne vidimo potrebe po zahtevah po predložitvi izjav ponudnikov, da imajo plačane vse zapadle obveznosti do podizvajalcev v predhodnih postopkih naročanja. Če ima navedena izjava določen pomen v določbah Zakona o javnem naročanju zaradi plačilne discipline do podizvajalcev v Republiki Sloveniji ne vidimo razloga, da se navedena izjava zahteva v predlogu Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti, ko se kot ponudniki oziroma podizvajalci pojavljajo predvsem tuje gospodarske družbe. Poleg tega tovrstne izjave, ki jih praktično ni mogoče preverjati, nimajo nobene dodane vrednosti v postopku javnega naročanja, ne zahteva jih pa tudi besedilo direktive 2009/81/ES, katere določbe prenašamo v Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti.

K 38. členu:

Predlagamo, da se peti odstavek 38. člena spremeni tako, da se glasi: »V primeru dveh ali več cenovno oziroma ekonomsko najugodnejših ponudb naročnik izbere najugodnejšo ponudbo s pogajanjem v okviru vnaprej določenih meril, ki jih naročnik določi v razpisni dokumentaciji.

Obrazložitev:

V izjemnih primerih, ko naročnik prejme dve ali več cenovno oziroma ekonomsko najugodnejše ponudbe predlagamo, da se izbere najugodnejšo ponudbo s pogajanjem v okviru vnaprej določenih meril, ki jih naročnik določi v razpisni dokumentaciji. Tovrstna merila so odvisna od predmeta javnega naročila in se lahko nanašajo na ceno, dobavni rok, garancijski rok, itd.

K 64. členu:

Predlagamo, da se v prvem in drugem odstavku 64. člena opredeli, kaj se šteje kot »pravočasno«.

Obrazložitev:

Menimo, da je opredelitev besede »pravočasno« potrebna iz razloga, ker bo v nasprotnem primeru prihajalo do različnih interpretacij med naročniki in ponudniki, kdaj je bilo določeno dejanje storjeno »pravočasno«. Tako nedefinirane zadeve imajo v določenih primerih zaradi različnih interpretacij za posledico vložitev zahtevka za revizijo, kar vsekakor ni v interesu naročnika.

K 70. členu:

Predlagamo, da se v prvem odstavku 70. člena jasno določi, v katerih primerih postopka s pogajanjem brez predhodne objave ni javnega odpiranja ponudb.

Obrazložitev:

Besedilo prvega odstavka 70. člena prepušča naročniku, da se glede na okoliščine posameznega primera naročanja odloči, kdaj bo odpiranja ponudb v postopku s pogajanjem brez predhodne objave javno. Da ne bo prihajalo do različnih interpretacij s strani naročnikov in ponudnikov, v katerih primerih postopka s pogajanjem brez predhodne objave ni javnega odpiranja ponudb predlagamo, da se v 70. členu jasno določi, v katerih primerih ni javnega odpiranja ponudb.

K 71. členu:

Predlagamo, da se za prvim stavkom prvega odstavka 71. člena doda nov stavek, ki se glasi: »V primeru, da je ocenjena vrednost naročila nižja od vrednosti iz prvega odstavka 7. člena tega zakona mora naročnik preveriti obstoj in vsebino podatkov iz izbrane ponudbe oziroma drugih navedb iz ponudbe, kadar dvomi v resničnost ponudnikovih izjav«.

Obrazložitev:

Predlagamo, da naročnik pred sprejetjem odločitve o oddaji naročila oziroma najpozneje pred sklenitvijo pogodbe o izvedbi naročila preveri obstoj in vsebino podatkov iz najugodnejše ponudbe oziroma drugih navedb iz ponudbe v primerih, ko je ocenjena vrednost naročila nižja od vrednosti iz prvega odstavka 7. člena tega zakona. Po naši oceni ni razloga, da naročnik preverja obstoj in vsebino podatkov iz izbrane ponudbe oziroma drugih navedb iz ponudbe v naročilih, katerih vrednost je nekaj 10.000 EUR. Potrebno je vedeti, da so v 87. členu predloga zakona določene hude sankcije za ponudnike v primeru predložitve neresničnih izjav ali dokazil (izločitev iz postopkov javnega naročanja za obdobje treh oziroma petih let), tako da že sama določba zakona v veliki meri zagotavlja, da ponudniki v postopkih naročanja ne bodo prilagali neresničnih izjav ali dokazil.

K 78. členu:

Predlagamo, da se v drugem odstavku 78. člena črta tretji stavek, ki se glasi: »Ponudnik mora najkasneje pred sklenitvijo pogodbe o vključitvi podizvajalca v izvajanje naročila, od naročnika pridobiti pisno soglasje«.

Obrazložitev:

Dejstvo je, da mora ponudnik po sklenitvi pogodbe pred naknadno vključitvijo ali zamenjavo posameznega podizvajalca v izvajanje naročila pridobiti pisno soglasje naročnika, kar določa že prvi odstavek 78. člena. Ni nobene potrebe, da mora ponudnik pred sklenitvijo pogodbe o vključitvi podizvajalca v izvajanje naročila, od naročnika pridobiti pisno soglasje. Naročnik ima že na podlagi četrtega stavka drugega odstavka 78. člena možnost, da lahko zavrne podizvajalca, če ta ne izpolnjuje pogojev, ki jih mora izpolnjevati ponudnik in ni potrebe, da za vsakega podizvajalca izdaja pisna soglasja. Takšna rešitev je vključena tudi v besedilu Direktive 2009/81/ES, katere določbe prenašamo v Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti.

K 87. členu:

Predlagamo, da se v povezavi s podano pripombo k 78. členu črta 4. točka prvega odstavka 87. člena. Za prekršek bi se lahko kvečjemu kaznoval ponudnik, ki ne pridobi pisnega soglasja naročnika pred naknadno vključitvijo ali zamenjavo posameznega podizvajalca v izvajanje naročila, po sklenitvi pogodbe.« (MO, DLO, november 2011)

5. ZAKLJUČEK

Logistika oskrbovanja z blagom in storitvami ima v vsakodnevnem delovanju celotne družbe veliko pomen. Prav tako dajemo v Slovenski vojski temu področju velik poudarek, saj ima neposreden vpliv na delovanje tako v miru kot v bojnih delovanjih. Seveda obstaja razlika med mirnodobnim in vojnim delovanjem logistike.

Že v zgodovini so veliki bojevniki dajali velik pomen logističnemu oskrbovanju, saj so bila od tega odvisna vsa bojna delovanja. Tako so za časa Aleksandra Makedonskega s seboj to tovorili vse potrebno za osvajanje ozemelj. Posledica tega so bile velike mase tovara, ki ga niso mogli več tovoriti s konjskimi vpregami. Posledično so tovor prenesli na ladje, pohode bojevnikov in spremnega ljudstva pa so načrtovali ob obalah.

Za časa Napoleona je logistično oskrbovanje potekalo na drugačen način. V predhodnico so poslali neke vrste trgovske poslane, ki so od kasneje zavojevanih ljudstev pridobili vse potrebno za vojsko, ki jim je kasneje sledila. Vendar je bil ta način pridobivanja potrebnega materiala na dogovornem nivoju. To pomeni, da se je blago pridobival s sklepanjem dogovorov, v smislu, vi nam blago, mi vam ne bomo povzročali žrtev in gospodarske škode. Vzpostavili so mrežo takoimenovanih magacinov, v katerih so skladiščili sprejeto blago.

Nemška vojska je med drugo svetovno vojno delovala na način zagotavljanja vsega potrebnega od doma, torej iz Nemčije. To je sprva delovala zelo dobro, dokler so Nemci osvajali sosednje narode. Vendar pa so z oddaljevanjem od Nemčije imeli s tem načinom vse več težav in vojaki na fronti niso več pravočasno bili podprti s potrebnim materialom. Posledica te strateške napake je bila zaton Nemške moči in njihova neslavna izguba dominantne moči cele vojne.

Jugoslovanska vojska ni bila namenjena osvajalskim pohodom, ampak obrambi domovine. V ta namen je imela zelo razvito vojaško industrijo in verigo raznih skladišč za hrambo blaga. Razpolagala je z zastarelo tehnologijo, kot tudi z najsodobnejšimi oborožitvenimi sistemi. Logistika oskrbovanja je bila na zelo visoki ravni. Oborožitveni sistemi so bili zanesljivi in iskani tudi na tujih trgih. Zaključim lahko, da je bila logistika JLA zgledno organizirana tudi za današnji čas.

V današnjem času logistika v Slovenski vojski deluje predvsem na način oskrbovanja od zunaj. To je preko pogodb znotraj Slovenskega prostora, kot tudi iz tujine. Lastnih virov za oskrbovanje SV nima, zato potrebuje zunanje partnerje. Pri tem potrebuje pogodbene partnerje in z njimi sklenjene dogovore.

Ker so ta razmerja med ponudniki in naročniki zahtevna, je potrebno na obeh straneh doseči konsenz v obliki pogodb. Izvajanje pogodb mora biti dosledno, sicer prihaja do nerazumevanja in sporov tudi na sodišču. Za kvalitetno izvajanje in vodenje pogodb moramo imeti usposobljen, motiviran in zanesljiv kader. Potrebno je obvladovati tudi razna tveganja pri izvajanju pogodb. Brez informacijske podpore tudi ne moremo izvajati pogodb zadovoljivo. Naša posebnost pri poslovanju s tujino so tudi razne zakonske omejitve, kot so predplačila in zaključki finančnih let. Vse to je potrebno ustrezno uravnavati pri sodelovanju s pogodbenimi partnerji. Raziskava tretjega poglavja sedaj podaja tudi prve zapise postopkov

pri izvajanju generalnih pogodb. Ti bodo lahko v pomoč zainteresiranim skrbnikom ali izvajalcem pogodb pri vsakodnevem delu v prihodnje.

Prve ugotovitve obravnave zadnjega poglavja so, da bomo v bližnji prihodnosti na področju obrambnih naročil imeli še bolj zahtevno delo. Ponudniki bodo sedaj imeli pravico pravnega varstva pri obravnavi svoje ponudbe. To nam lahko povzroči težave pri časovnem odločanju. Upam, da se tega ponudniki ne bodo posluževali zgolj zato, da bi bili postopki ponavljani in bi s tem samo oni pridobili ponovno možnost kandidature, naročnik pa bi bil samo še bolj obremenjen z administrativnim delom. Nova zakonodaj sicer še ni sprejeta, bo pa v kratkem, verjetno s prihodom nove vlade. Pričakujemo lahko razširitev trga ponudnikov, z njimi pa novi izzivi pri vsakodnevem delu. Kader bo moral biti pri izvajanju pogodb usposobljen in seznanjen z vsemi informacijami potrebnimi za obvladovanje tveganj pri poslovanju. V nalogi sem iz predloga novega zakona potegnil pomembnejše člene, ki bodo pomembno vplivali na prihodnje delo in posledično vplivali na oskrbovanje SV. Navedel sem tudi pomembne pomisleke in pripombe predstavnikov MORS na novo zakonodajo. Mislim, da so pripombe na mestu in upam da boso upoštevani pri spremembah členov.

Moje ugotovitve pri celotni nalogi so, da je logistika živa tvorba, ki se spreminja iz dneva v dan in je vedno prva na udaru, ko kaj ne gre po pričakovanjih in načrtih. Močno je odvisna od časa in kraja v katerem deluje, seveda pa so rezultati delovanja odvisni predvsem od usposobljenosti in motiviranosti logističnega kadra.

Trdim, da smo v SV povsem zadovoljivo organizirani in tudi rezultati ne izostajajo. Seveda je moj pogled relativen, glede na velikost naše vojske, organiziranost, številčnost kadra in ne navsezadnje glede na finančni vložek. V SV je zelo veliko improvizacij, kar nas dela boljše od ostalih vojsk NATO. To dejstvo izhaja iz naše zgodovine, saj naš narod izhaja iz skromnih materialnih možnosti, ter precej večjih uporabnih znanj, brez katerih ni delovanja na terenu

Nekaj skupnega sem našel pri primerjavi zgodovine z današnjim časom. Logistika je imela z zgodovini bojevanj vedno zelo pomembno vlogo in jo ima še danes. Poveljniki so lahko zadovoljni s svojo logistiko, če vsaj približno, tako kot je načrtovano delovanje bojev, logistika tudi opravi načrtane naloge. Logistika je poleg načrtovanih delovanj najbolj podvržena prilagajanju terenu, času in vsem nenačrtovanim aktivnostim. Torej je skupek načrtovanih aktivnosti in improvizacij.

Da lahko sistem deluje, potrebujemo izurjen logističen kader, ki se mu nudi poleg kvalitetne zakonodaje še nenehno dodatno usposabljanje in potrebno podporo pri vsakodnevem delu. Javna naročila morajo biti izvedena pregledno, ekonomično, gospodarno, učinkovito in transparentno. Nenehno je potrebno raziskovati trg in se mu prilagajati in vsem ponudnikom omogočati sodelovanje. Pri vsem tem je potrebno upoštevati in uvajati konkurenco med ponudnike, saj s tem avtomatsko racionaliziramo javna sredstva.

UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA

1. Monografije

PREBILIČ, Vladimir (2006). Vojaška logistika, teorija in zgodovina. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

CUPARA, Milko (1989). Ekonomski činilac u vojnom rukovođenju. Beograd: Vojnoizdavački i novinski centar.

2. Zakoni

- ZJN-2, UL 128/06, UL 16/2008, UL 19/2010, UL 18/2011
- Pravilnik o postopkih oddaje obrambnih in zaupnih naročil v Ministrstvu za obrambo. Minister za obrambo, št. dok. 0070-26/2008-2.
- Predlog Zakona o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti – pripombe in predlogi. MORS, DLO NOVEMBER 2011.
- Uredba o obrambnih in zaupnih naročilih. Uradni list RS, št. 80/07.

3. Prispevki iz medmrežja

dr. PODBREGAR, Iztok, mag. BOSOTINA, Valter (2007). Vojaška logistika.

http://fl.uni-mb.si/eknjige/Vojaska_logistika.pdf (16.11.2011)

Napoleon Bonaparte biography (1769 – 1821),

http://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.fullissue.com/wp-content/uploads/Napoleon_Bonaparte.jpeg&imgrefurl=http://www.fullissue.com/index.php/napoleon-bonaparte-biography-1769-%25E2%2580%2593-1821.html&usq=__WQiAA-u278ZCTQVzYC0oYW0Goi0=&h=410&w=350&sz=168&hl=sl&start=0&zoom=1&tbnid=HdOyTnAW1I8I1M:&tbnh=133&tbnw=114&prev=/images%3Fq%3Dnapoleon%2Bbonaparte%26um%3D1%26hl%3Dsl%26sa%3DN%26rlz%3D1R2ADFA_slSI349%26biw%3D1579%26bih%3D686%26tbs%3Disch:1&um=1&itbs=1&iact=hc&vpx=523&vpy=51&dur=1391&hovh=243&h

[ovw=207&tx=109&ty=118&ei=47EfTabvN8238gP16sWABw&oei=47EfTabvN8238gP16sWABw&esq=1&page=1&ndsp=44&ved=1t:429,r:3,s:0](http://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.history.army.mil/images/artphoto/pripos/wwii-earlyyears/WestCoastDock.jpg&imgrefurl=http://www.history.army.mil/html/artphoto/pripos/earlyyears.html&usq= hNB9_cM3q3FST0T-cHWFVNRI4o=&h=2313&w=3315&sz=2999&hl=sl&start=37&zoom=1&tbnid=6sV9C80j11aMuM:&tbnh=157&tbnw=220&prev=/images%3Fq%3Dlogistics%2Bsecond%2Bworld%2Bwar%26um%3D1%26hl%3Dsl%26rlz%3D1R2ADFA_slSI349%26biw%3D1579%26bih%3D686%26tbs%3Disch:10%2C274&um=1&itbs=1&ei=PbQfTd6GFZaJ4gag1KyGAg&biw=1579&bih=686&iact=rc&dur=156&oei=OLQfTYDpGsWW8QOHI4iFBw&esq=2&page=2&ndsp=21&ved=1t:429,r:0,s:34&tx=105&ty=77) (16.11.2011)

Napoleon Bonaparte, <http://culture.yourdictionary.com/napoleon-bonaparte> (16.11.2011)

Macedonian issues,

http://www.google.si/imgres?imgurl=http://2.bp.blogspot.com/_hdgmnPXrcbM/S2fczqaa0uI/AAAAAAAHA/VS-xjUIKZeY/s320/Megalexandros%2Bstin%2BAsia.JPG&imgrefurl=http://macedonianissues.blogspot.com/2010/01/on-alleged-differences-between-ancient.html&usq= _p3aw6VvG4ZOmFehbXm-bOI10BU=&h=320&w=318&sz=34&hl=sl&start=0&zoom=1&tbnid=LCbyo_Gvk6u9gM:&tbnh=131&tbnw=130&prev=/images%3Fq%3Dalexander%2Bmakedonski%2Bship%26um%3D1%26hl%3Dsl%26rlz%3D1R2ADFA_slSI349%26biw%3D1579%26bih%3D686%26tbs%3Disch:1&um=1&itbs=1&iact=hc&vpx=797&vpy=58&dur=657&hovh=225&hovw=224&tx=141&ty=118&ei=krMfTfOYO5Os8QOwt52EBw&oei=krMfTfOYO5Os8QOwt52EBw&esq=1&page=1&ndsp=32&ved=1t:429,r:4,s:0 (16.11.2011)

Macedonian Poetry,

http://www.google.si/imgres?imgurl=http://giorgi10.tripod.com/6e9a5040.jpg&imgrefurl=http://giorgi10.tripod.com/&usq= _uu1CvNVSZD8gypX_Yh9zz2Jabcl=&h=260&w=421&sz=44&hl=sl&start=34&zoom=1&tbnid=IJQtLGAUpRp9tM:&tbnh=127&tbnw=205&prev=/images%3Fq%3Dalexander%2Bmakedonski%26um%3D1%26hl%3Dsl%26rlz%3D1R2ADFA_slSI349%26biw%3D1579%26bih%3D686%26tbs%3Disch:10%2C274&um=1&itbs=1&ei=PbQfTd6GFZaJ4gag1KyGAg&biw=1579&bih=686&iact=rc&dur=156&oei=OLQfTYDpGsWW8QOHI4iFBw&esq=2&page=2&ndsp=21&ved=1t:429,r:0,s:34&tx=105&ty=77 (16.11.2011)

Prints & PostersWWII: The Early Years,

http://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.history.army.mil/images/artphoto/pripos/wwii-earlyyears/WestCoastDock.jpg&imgrefurl=http://www.history.army.mil/html/artphoto/pripos/earlyyears.html&usq= hNB9_cM3q3FST0T-cHWFVNRI4o=&h=2313&w=3315&sz=2999&hl=sl&start=37&zoom=1&tbnid=6sV9C80j11aMuM:&tbnh=157&tbnw=220&prev=/images%3Fq%3Dlogistics%2Bsecond%2Bworld%2Bwar%26um%3D1%26hl%3Dsl%26rlz%3D1R2ADFA_slSI349%26biw%3D1579%26bih%3D686%26tbs%3Disch:10%2C274&um=1&itbs=1&ei=PbQfTd6GFZaJ4gag1KyGAg&biw=1579&bih=686&iact=rc&dur=156&oei=OLQfTYDpGsWW8QOHI4iFBw&esq=2&page=2&ndsp=21&ved=1t:429,r:0,s:34&tx=105&ty=77

[%26tbs%3Disch:10%2C892&um=1&itbs=1&iact=hc&vpx=613&vpy=167&dur=672&hovh=187&hovw=269&tx=152&ty=79&ei=fLQfTZm_Dc_w4gbqhcWGAq&oei=cLQfTbjHCsSi8QPp6MGEbw&esq=2&page=2&ndsp=19&ved=1t:429,r:15,s:37&biw=1579&bih=686](#) (16.11.2011)

[Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnem naročanju \(ZJN-2C\)](#)

Ur.l. RS, št. [18/2011](#)

[Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnem naročanju \(ZJN-2B\)](#)

Ur.l. RS, št. [19/2010](#)

[Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o javnem naročanju \(ZJN-2A\)](#)

Ur.l. RS, št. [16/2008](#) (18.11.2011)

1. SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 1	1
Slika 2	1
Slika 3	1
Slika 4	1
Slika 5	1
Slika 6	1
Slika 7	1
Slika 8: Obravnava vlog Medresorske komisije po letih.....	1

2. SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

NAMSA	Nato nabavna/podporna agencija
LMS	Letalska materialna sredstva
15.HEB	15. helikopterski bataljon
RS	Republika Slovenija
UL	Uradni list
UNUMS	Urad za upravljanje z materialnimi sredstvi
DLO	Direktorat za logistiko
ES	Evropska skupnost
LETEHE	Letalsko tehnična enota
ZJN	Zakon o javnih naročilih
SAP	informacijski program
MS	materialna sredstva
PSSV	Poveljstvo sil slovenske vojske
SV	slovenska vojska
BRZOL	Brigada zračne obrambe in letalstva
JLA	Jugoslovanska ljudska armada
EASA	Evropska letalska organizacija
FAA	Ameriška letalska organizacija
EDA	Evropska obrambna agencija

IZJAVA O AVTORSTVU

Slušatelj Roman Pogačnik, izjavljam, da sem avtor zaključne naloge, ki sem jo napisal pod mentorstvom VVU XIV Željka Kralj in dovolim uporabo zaključne naloge v študijske namene.

S svojim podpisom zagotavljam da:

- je zaključna naloga izključno rezultat mojega lastnega dela,
- so vsa dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v zaključni nalogi, navedena oziroma citirana v skladu s Postopkovnikom za izdelavo in ocenjevanje zaključne naloge na ŠČ,
- se zavedam, da je plagiatorstvo kaznivo po Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah, (Uradni list številka 21/1995, 9/2001), prekršek pa podleže tudi ukrepom disciplinske odgovornosti v skladu s Pravili službe v Slovenski vojski,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo zaključno nalogo in moj status v Slovenski vojski.

S podpisom se odrekam vsem materialnim pravicam v zvezi z zaključno nalogo in dovoljujem uporabo zaključne naloge v študijske namene.

V Mariboru, dne 7. 12. 2011

Podpis: _____